

2/2016

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
FEBRUAR – SVEČAN

Lov na sibirskega srnjaka v prsku (Kurgan, Rusija);

6 dni lova in odstrel srnjaka za 2.970 €. Termin lova je 8.–16. 9. 2016. Hkrati je mogoče loviti tudi losa v ruku (odstrel 2.500 €).

Namibija: 7 dni v lovišču, s 5 dnevi lova in odstrelom 4 glav divjadi že za 2.500 €. Mogoč je lov po izbiri na divjad 33 vrst.

Divji petelin, ruševac, ključač (Rusija, 180 km od Moskve) v aprilu: 1.990 € za 5 dni lova ter odstrel enega petelina in 5 ključačev.

Beli medved (Kanada): 10 dni lova in odstrel medveda za 35.000 \$.

Nova Zelandija (v aprilu): 3 dni lova in odstrel jelena trofejne vrednosti za zlato medaljo (med 215 in 250 CIC točkami) za 9.500 USD.

Črni medved, Kanada: 6 dni lova za 2.900 €, vključno z odstrelom medveda. Ob prijavi do 1. 3. je odstrel kojota in še dodatnega medveda brezplačen (sicer stane 300 €)! Odhod naše skupine na lov bo 24. junija.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Bimčeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: **190,00 €**
Cene veljajo do razprodaje zaloge

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

POHODNI ČEVLJI PARFORCE
-10%
Cena: 88,90 €
NOVA CENA: 79,92 €

NA ZALOGI SE VELIKO DRUGIH MODELOV ČEVLJEV IN ŠKORNJEVI

DVOGLED ZEISS TERRA 8X42
CENA: 395,12 €

LASTNOSTI:
- vidno polje na 1000m = 125m
- teža: 690 g
- višina: 142 mm
- širina: 120 mm
- dušik
- vodoodporen

KLOBUK MEDO
- vodoodporen klobuk lahke strukture, ampak nikoli ostane vedno ista

NARAMNICE / BREZROKAVNIK ZA POGON
CENA: 16,50 €

MOŽNA TUDI PRODAJA NA OBROKE!

www.medo-sport.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROŠUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROŠUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@biros.si
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@biros.si

DOG TRACE

ELEKTRONSKE ovrtnice za učenje psa ovrtnice proti lajanju nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija -20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

Do -30°C
Narejeno v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47
Cena: 63,50€

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/726 011

Modno krojaštvo Andrej Šmigoc, d.o.o.
Spuhlja 86a / 2250 Ptuj
T: +386 (0)2 779 35 61
M: +386 (0)41 949 331
E: info@krojastvo-smigoc.si

MODNO KROJAŠTVO
Andrej Šmigoc, d.o.o.
Ptuj

SRAJCE
TELOVNIKI
KLOBUKI
KRAVATE
MOŠKI IN ŽENSKI KROJ (zimski, letni material)
HUBERTUS PLAŠČI • PELEKINE • PUMPARICE

Vsa oblačila izdelamo po meri in poskušnji, ne glede na oddaljenost!
www.krojastvo-smigoc.si

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 187,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

STEYR MANNLICHER ZOLA Sabatti Boretta YILPIZI ALFA PUMA RUGER

MOŽNA PRODAJA TUDI NA OBROKE!

FLIS JAKNA 240218
Cena: 32,00 €
-15%
NOVA CENA: 27,20 €

FLIS 94168
79,00 €

ELIS JAKNA 94291
Cena: 48,00 €
-15%
NOVA CENA: 38,25 €

NOVA CENA: 58,40 €

KAPA ZA POGONE 17,90 €

KAPA VEZENJE (različni motivi) 7,80 €

-15%
NOVA CENA: 15,21 €

-15%
NOVA CENA: 6,63 €

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROŠUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROŠUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@biros.si
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@biros.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIX., št. 2
februar – svečan

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Kövecš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Papež – Grča

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	V nov mandat, naproti novim izzivom!	60
IZ DNEVNEGA TISKA		62
M. Hafner:	Urejanje grmišč za rastlinojedo parkijasto divjad	64
M. Marenče:	Lov in etika	69
B. Vasa:	Zadnje slovo	72
T. Plavec,		
M. Zakošek Pipan:	Spolni ciklusi psice in večno vprašanje o sterilizaciji – kdaj, če sploh	75
J. Škrlij:	Zelena luč za projekt Divji petelin – INTERREG HR/SLO	78
M. Toš:	O lovu na fronti v Galiciji, Bukovini, Romuniji in na južnem Tirolskem	80
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	82
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		83
Z. Krivec:	Bila sva si usojena ...	83
LOVSKA ORGANIZACIJA		86
B. Avbar:	»Frata, oj ti Frata naša« ¹	86
B. Zgonc:	Lov za praporščake ZLD Kočevje v Dobrepolju	88
K. Fras:	70 let LD Turjak	88
B. Ogorevc:	LD Artiče obeležila 70-letnico delovanja in razvila prapor	88
I. Kocjančič:	Na jubilejnim damskem lovu LU Dama dama	89
H. Simetinger:	Koncert Lovskega okteta LD Peca - Mežica	90
S. Sušnik:	Tradicionalni lovi pobratenih LD Poljskeva in LD Šmartno na Pohorju	91
B. Žerdin:	Križevski rogisti spet zatrobili v Križevcih	91
F. Šetina:	Dobro delo zasluži pohvalo	91
V. Šuligoj:	Iz mojega dnevnika	92
S. Gril:	Nova preža na Uršijevem travniku	92
K. Valtl:	Že spomin je pretresljiv	92
MLADI IN LOVSTVO		93
F. Krivec:	V vrtcu OŠ v Jurovskem Dolu	93
M. Retuznik:	Naravoslovni tabor na Planici nad Framom	93
JUBILANTI		94
LOVSKI OPRTNIK		95
M. Žiberna:	Njegova lisica	95
M. Kersnik:	Obudimo lov na lisico!	96
L. Kramberger:	Bobri na reki Ščavnici	97
A. Koblar:	Na gamsa v Bohinj	97
J. Barba:	Iz mojega dnevnika	98
D. Štemberger:	Nova preža v Zibuški jami	99
B. Žerdin:	Lovci LD Dobrovnik postavili novo lovsko prežo	99
P. Novak:	Sodobne opazovalnice (preže) iz Priekije	100
V. Kristl:	Živa legenda koroških planinskih vrhov in globač	100
P. Reiter:	Pepijeva preža ali abrahamovka	101
L. Števanec:	Prišel se je posloviti?	101
V SPOMIN		102
LOVSKA KINOLOGIJA		103
M. Roter:	Kam brede slovenska lovsko kinologija?	103
M. Likar:	Kako smo snemali najmanjše lovskie pse	103
J. Šumak:	Prva UP po krvni sledi za nemške prepeličarje	104
J. Dogša:	Spomladanska (PZP) in jesenska (JZP) preizkušnja psov ptičarjev LKD Ptuj	105
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	106

SLIKA NA NASLOVNICI:

Ris – *Lynx lynx*

Foto: M. Migos

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna	
srnjak, lanščak:	1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	
jelen:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Damjak	
damjak:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Muflon	
oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:	1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Kozorog	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Divji prašič	
merjasec:	1. 1.–31. 12.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozimi in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	
	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	
	1. 11.–28. 2.
Jazbec	
	1. 8.–31. 12.
Lisica	
	1. 7.–15. 3.
Sakal*	
	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	
	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	
	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	
	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	
	1. 1.–31. 12.
Nutrija	
	1. 1.–31. 12.
Fazan	
	1. 9.–28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	
	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	
	1. 9.–15. 1.
Soja	
	1. 8.–28. 2.
Sraka	
	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	
	1. 8.–28. 2.
Medved in volk	
Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave	

V nov mandat, naproti novim izzivom!

Spoštovane lovke in lovci, po nedavni izvolitvi za predsednika LZS imam nalogo in priložnost napisati uvodnik. Že v minulem letu sem v funkciji podpredsednika in programa predsedniškega kandidata javno izrazil veliko svojih misli, prav tako ob udeležbah na različnih zborih lovcev. Zato je težko še kaj bistvenega dodati o tem, lahko pa zapišem, da sem vesel, da se je v zadnjih dveh mandatih delovanje LZS uspelo poenotiti in uravnovesiti. Prenehale so se nenehne menjave vodstva sredi mandatov. Za uspešno delo je ključnega pomena uveljavljanje našega skupnega interesa pri najpomembnejših vprašanjih na področju lovstva. Enotni bomo lažje dosegli razumne spremembe na področju orožnih predpisov, če omenim le eno od trenutnih »vročih tem«. Evropska direktiva se je in se bo krojila v okviru institucij EU! Zato že zdaj aktivno delujemo in se usklajujemo tudi v okviru evropskega lovskega združenja FACE. Naše argumente predstavljamo tudi slovenskim poslancem parlamenta EU. Zavedati se moramo, da uveljavitev novih direktiv EU traja več let; smo pa šele na začetku. Upam, da bom do objave tega uvodnika že izvedel odgovor na katero od ključnih vprašanj. Tudi na vprašanje, kako bo Evropska komisija pojasnila predlog (v osnutku nove direktive) o skrajšanju veljavnosti lovskega orožnega lista (na zgolj pet let) in kako naj bi le-to pripomoglo k učinkovitejšemu boju proti terorizmu?! Letos na podlagi našega/mojega vabila na LZS že prejemamo prispevke lovcev iz lovskih družin o njihovih aktivnostih v vojni leta 1991. Menim, da je čas, da ob takšnih spremembah, ki smo jim priča zdaj, pogledamo nazaj, kaj smo potrebovali takrat in kaj bomo morda še potrebovali. Dejstvo je, da soočeni s terorizmom ali kriminalom v naši sosesčini nikakor ni problematično legalno in registrirano orožje. Problem je predvsem nelegalno orožje, ki je ostalo po vseh vojnah na Balkanu. Le z njim, ki je po raznih kanalih ubral neznane smeri, se žal dogaja tudi krivolov. Pričakujem in upam, da bo nova direktiva EU v tej smeri določila prave rešitve za reševanje pravih težav!

V več kot 100-letni tradiciji slovenskega lovstva smo pri nas, v primerjavi z našimi sosednimi državami, uspeli v lovstvu oblikovati sistem, ki v prvi vrsti koristi divjadi, drugim prstoživečim vrstam in predvsem ohranitvi čim bolj naravnega okolja zanje. V njem ima vsak dobro misleči lovec tudi svoje mesto. Ohranitev zdajšnje organizacijske ureditve, ki deluje v korist divjadi in narave, je nujna. Zato moramo še več naporov usmeriti v prizadevanja, da se bodo koncesnine, ki jih plačujejo upravljavci lovišč (lovske družine), vračale v naravno okolje in bodo imele od tega korist prstoživeče živali. Žal poraba tako zbranega denarja ni dovolj pregledna. Pri mojem delu v lovstvu sem vseskozi sledil cilju, da bi zagotavljali možnosti za uspešno delo lovskih družin, ki so s plačilom koncesnine prejele v upravljanje lovišča – in to bo ključno vodilo tudi v prihodnje. Eden od mojih ciljev je tudi, da bi LZS postala na spremembah učeča se organizacija, ki se bo znala prilagajati spremembam in zahtevam časa in okolja. Vse okrog nas se spreminja; če želimo uspešno delovati, se moramo nenehno prilagajati zahtevam časa. Že zdaj kot organizacija rastemo, se spreminjamo in stremimo k izboljšavam na vseh področjih. Zato homo posodabljali vizijo slovenske lovske organizacije, ki mora biti odraz volje in želja večine slovenskih lovcev. Uvedba

novih sodobnih znanstvenih metod je ključ za uspešno oziroma učinkovito trajnostno upravljanje vseh populacij. V preteklosti je bilo na tem področju opravljenih veliko projektov in tako moramo nadaljevati. V primerjavi s sosednjimi državami, kjer pri upravljanju lovišč prevladuje predvsem gospodarski interes, želim pri naših lovcih in upravljavcih lovišč ohraniti zavedanje, da zgolj ekonomsko izkoriščanje pri varovanju narave in divjadi ne more in ne sme biti v ospredju. To dokazujemo vsak dan s prostovoljnimi ali bolje rečeno neplačanim delom v korist ohranjanja naravnega okolja za divjad in posredno z milijonom opravljenih ur na leto. Delo opravimo poleti ali pa zdaj pozimi, tudi ko je v visokem snegu težko priti do krmišč. Ohranitev te zavesti med lovci je ena ključnih nalog, ki so v dobrobit narave in divjadi. Naše poslanstvo mora biti, da vse, kar smo dobili od naših prednikov, ohranimo in morda še izboljšamo za naše zanamce.

Seveda so v našem obširnem programu pomembni tudi drugi cilji. Mednje sodi poenostavitev volilnih postopkov v lovstvu, delovanje na področju lovske kulture, izobraževanja oziroma opravljanja zakonsko določenih nalog LZS, do zgraditve novega sedeža slovenske lovske organizacije. Na začetku, ob začetku predsedniškega mandata, je zame ključna tudi izbira najprimernejših oseb oziroma lovcev za delo v več komisijah, uredniških odborih Lovca, Zlatorogove knjižnice, spletne strani LZS in Zlatorogovega zbornika ter Strokovnem znanstvenem svetu, ki delujejo v okviru LZS. Žal pa bomo morali, ker niso bili izvoljeni vsi člani UO in razsodišča, delno ponoviti volitve, ob tem pa tudi razmisliti o spremembi volilnega postopka ter doseči, da bo pri volitvah še v večji meri upoštevana volja, izražena na delnih občnih zbiorih, ko odločajo o »svojem« predstavniku v UO LZS.

Smo ena redkih držav na svetu, ki ima izredno zapleten sistem načrtovanja in dokazovanja odvzema iz lovišč. Na drugi strani je treba več narediti pri preprečevanju izgub divjadi. Na leto so naravne in nenaravne izgube velike. Nimamo zanesljivih ocen ali opravljenih raziskav, koliko primerov povoza ali izgub pri košnjah ni evidentiranega. Zato moramo še naprej skrbeti za preventivne ukrepe, ki bodo zmanjševali tovrstno škodo na divjadi, vozilih, voznikih. V sodelovanju z zavarovalnicami in drugimi zainteresiranimi strokovnimi organizacijami moramo skupaj uresničiti tak projekt. LZS je financirala vzpostavitev in delovanje informacijskega sistema LISJAK, da smo lahko sledili vsem zahtevam resornega ministrstva in zakonodaji pri lovskem načrtovanju ter poročanju o odvzemu divjadi. Zato menim, da je treba prenehati z neprestanimi dodatnimi administrativnimi obremenitvami lovskih organizacij in začeti s projektom odpravljanja teh bremen na račun lovskih družin. V preteklosti nam je pri načrtovanju že uspelo poenostaviti sistem načrtovanja in odvzema divjih prašičev. Na tem načelu lahko nadaljujemo, predvsem z racionalnimi poenostavitvami. Lovska družina, kot upravljavka lovišča, je objektivno odgovorna za vso nastalo škodo, ki jo povzroči lovna divjad. Zato menimo, da mora imeti temu primerno tudi vlogo pri lovskem načrtovanju, ki pa zdaj še ni sorazmerna.

Ključno vprašanje, ki mi ga pogosto postavljajo, je, kakšen je moj odnos do privatizacije divjadi. Privatizacija gotovo ni v korist divjadi. Vsaj upam, da bo ob obujenih pobudah o

privatizaciji prevladalo zavedanje, da v današnji družbi ni več sprejemljivo in najpomembnejše zgolj gospodarsko-pridobitno izkoriščanje divjadi. Gre vendar za naravno dobrino! Vsaj nekateri se zavedamo, kam bi privatizacija divjadi privedla populacije divjadi. Vseskozi sem se zavzemal, da bi se kljub uvedenim koncesijam za upravljanje lovišč vrnila naša, v svetu priznana najnaprednejša ureditev lovstva iz preteklosti, ki je terjala, da je treba vsa pridobljena sredstva iz lovišča vrniti nazaj v naravno okolje – za nadaljnjo možnost ohranitve naravnega okolja in optimalen razvoj populacij divjadi in vseh drugih prostoživečih živali. Zato ne želim privatizacije lovišč, sploh ne takšno, kot jo npr. poznam iz sosednje Hrvaške. Sicer pa menim, da nobenega naravnega vira – javnega dobrega – v Sloveniji ne smemo pustiti sprivatizirati! Žal že v zdajšnjih razmerah divjad postaja vsak dan redkejša dobrina. Tam, kjer npr. zgradimo avtocesto, ni več prostora za divjad; še na mnoge druge načine ji drobimo življenjski prostor in onemogočamo naraven razvoj populacij. V zameno za takšne posege bi morali razmišljati o ohranjanju in varstvu določenih naravnih območij pred drobljenjem (fragmentacijo) in siromašenjem in kako bomo skupaj, s pomočjo države, namenili znatna sredstva za izboljšanje razmer v njih. Zatorej privatizacija ni ključ do teh rešitev; še posebno ne, če bi nato z divjadjo radi upravljali novodobni »tajkuni«.

Žal sta posebna težava tudi razvrednotena vloga in poslanstvo lovišč s posebnim namenom. V luči tega se morajo zdaj LPN-ji samofinancirati. Lovišča s posebnim namenom so bila ustanovljena z namenom posebnega (pomembnega) namena in zaradi njihovih obsežnejših površin ter ekološko dokaj enotnih razmer. Torej, zaradi pozitivno vplivnega poslanstva pri trajnostnem upravljanju z divjadjo in njenim naravnim okoljem. Med nalogami LPN sta zato prednostna cilja ohranitev in smotrno upravljanje z divjadjo! Žal je recesija sprožila

posledice in je na prvo mesto postavila odstrel divjadi, saj se LPN-ji le na tak način lahko nekako samofinancirajo. Menim, da bi morali LPN-je vrniti k temeljnemu poslanstvu, zaradi katerega so bila ustanovljeni! Ob ustanovitvi so, čeprav v poštenih namerah, prenekaterim lovskim družinam odvzeli najboljše predele naravnega okolja in se sklicevali na »poseben namen« oziroma svojo pomembno vlogo. Menim, da se zdaj že večina lovcev zaveda, da tudi iz najbogatejših lovišč z veliko divjadjo le od odstrela ni mogoče pričakovati dovolj denarja, da bi uprave lahko financirale delovanje LPN-jev. Sicer pa se očitno tega zavedajo tudi na ministrstvu, kjer so v ta namen že opravili študijo, iz katere lahko izluščijo vrsto koristnih napotkov. Menim, da bi bilo bolje zmanjšati število LPN-jev, če ni dovolj sredstev, in ohraniti le najpomembnejše. V Sloveniji zato marsikje zdaj prav lovske družine (namesto LPN-jev) uspešno uveljavljajo tisti, tako poudarjeni »poseben namen«.

Še nekaj aktualnih datumov v povezavi z oblikovanjem novih organov in komisij bi rad navedel. Ker je treba uvodnik za februarjsko številko Lovca oddati v začetnih dneh januarja, so sicer mogoče še spremembe, pa vendar bi želel biti v uvodniku aktualen. Na sedežu LZS je 12. 1. 2016 predvidena primopredaja poslov predsednika LZS. V tednu, ki bo sledil, je predviden sklic izvoljenih članov Nadzornega odbora LZS in Odbora etičnega kodeksa, ki bodo izmed svojih članov izvolili predsednika. Konec januarju bo tudi prva seja novega UO LZS (predvidoma 26. 1. 2016). Prav tako bodo oblikovane vse komisije, ki jih določajo pravila LZS, Uredniškega odbora Lovca in Zlatorogove knjižnice. Ne glede na menjave delo ne bo zastalo, tako bodo že v februarju aktivno potekala izobraževanja za lovske pripravnike.

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze Slovenije

Foto: M. Masterl – Diana

Foto: M. Artnak – Grča

LOVCI NAPOVEDUJEJO NAMESTITEV ODVRAČAL ZA ŽIVALI

STA in 24 ur.com POP TV, 1. 12. 2015 – Lovci se skupaj z državnimi organi trudijo, da bi zaradi postavljanja žičnate ograje na slovenski južni meji za obvladovanje selitvenih tokov ljudi nastala čim manjša škoda pri divjadi, je povedal predsednik Lovske zveze Slovenije Srečko Felix Kropce. Napovedal je namestitev dodatnih odvrtačnih sredstev, ki bi divjad odvrnila od poskusa prečkanja ograj. »Divjad ima svojo selitveno poti in kot rečemo v lovskih vrstah, divjad pač ne pozna meja. S temi ograjami pa se postavljajo različne ovire na poteh, po katerih se živali selijo,« je povedal Kropce na decembrski novinarski konferenci, ki sta jo pripravili skupaj LZS in Ribiška zveza Slovenije. Ob tem je pripomnil, da v povezavi s tem lovske družine opravljajo več nalog. Med drugim lovci vsak dan opravljajo nadzor na območju žičnatih ograj. Lovske družine tudi ugotavljajo, po katerih območjih poteka žičnata ograja in jih divjad uporablja za svoje gibanje, da bi državi predlagali postavitev odvrtačnih sredstev. Lovci bodo sodelovali tudi pri postavljanju odvrtačal za divjad. Po Kropcovem poročilu so po-

stavljavci ograje ponekod že sami namestili nekaj tovrstnih odvrtačal. LZS se s predstavniki MNZ in Upravo za zaščito in reševanje dogovarja, katera odvrtačala bi bila najprimernejša in kako jih bodo nameščali. Kropce je še povedal, da so se dogovorili, da bo odvrtačalna sredstva nabavila država, ki jih bo predala postavljavcem žičnate ograje in lovskim družinam, ki bodo skupaj poskrbeli za njihovo čim učinkovitejšo namestitev. Med omenjenimi sredstvi so zvočne ograje, električni pastirji in trakovi s kemičnimi snovmi, ki z neprijetnim vonjem odvrtačajo divjad. O tej problematiki so v članku z naslovom **Nedolžne žrtve žice na meji: košuta, mačka in pes 1. decembra 2015** v elektronski izdaji poročale tudi **Slovenske novice**, ki so objavile daljši povzetek zapisa STA.

GORJUPOV ANDRE

Kmečki glas, 2. 12. 2015 (Marjan Toš) – Potem ko so leta 2014 zaželeli veliko zdravja Maksu Holcmanu, ki jih je dopolnil devetdeset, so se vurmaški lovci sredi novembra veselili še srečanja z drugim devetdesetletnikom, Andrejem Rauhom, po domače *Gorjupovim Androm*. Andre je bil vse življenje lovec z dušo, predan domači zemlji na Vurmatu, gozdovom in naravi nasploh. Vedno je bil vesele narave in poln življenja, ki mu ga je v mladih letih bridko zagrenila

druga svetovna vojna. Kot mnogi drugi fantje s Štajerske je bil tudi Andre mobiliziran v nemško vojsko in poslali so ga v znameniti Rommlerov afriški korpus. Vojno je preživel in se vrnil na rodni Kozjak, kjer je pridno delal na zemlji, skrbel za družino in se veselil druženja z zeleno bratovščino. Še posebno se je kot lovec zavzel pri gradnji in urejanju lovskega doma na Vurmatu, saj je sodeloval na čisto vseh delovnih akcijah. »Vedno je deloval v korist divjadi in njenega okolja,« je na sprejemu poudaril starešina LD Vurmat Rudi Maček. Predsednik Komisije za odlikovanja v LD Vurmat Jože Maček pa mu je ob visokem življenjskem jubileju izročil red za lovske zasluge III. stopnje, s katerim ga je odlikovala LZS.

LAČEN MEDVED

Slovenske novice, 7. 12. 2015 – V mirnem okolju sovaščan, ki vnaša nemir in vzbuja nelagodje, res ni zaželen. Tako naj tudi ostane, je v sončnem decembrskem jutru osmošolki, vnukinji Viktoriji, pripovedoval dedek Stanislav Hudorovac iz Srednje vasi nad Črmošnjicami. Ves konec tedna je bila namreč tema vseh razprav na gospodarjevem domu, ob katerem še stoji pred več kot 150 leti sezidana hiša nekdanjih staroselcev, in tudi med 150 dušami nekdanje kočevarske vasi pod smučiščem Bela na Gačah, la-

čen in drugačen rjavi kosmatinec. Šepava medvedja sirota, ki po oceeni soseda Damjana Hrvata tehta okrog sto kilogramov, je poldrugo uro pred polnočjo zabavala in strašila vaščane. »Malo pred tem sem stal na hišnih stopnicah in gledal v smeri plastičnega zabojnika na zelenici kakšnih dvajset metrov do hiše. Nekaj se premika, menda ni tako blizu prihlačal medved?« je takrat ugibal Damjan. Baterijska luč je kmalu razkrila nočnega tatu, ki se ni ustrašil svetlobe, Damjan ga je še naprej opazoval z varne razdalje. Zdel se mu je pokončen, eleganten, ves čas pa je razkrival, po kaj je v resnici prišel. »Kaj delaš tam?« ga je hotel prepoditi, a kosmatinec je le zarohnel.

V OGRAJO SE JE ZAPLETLA KOŠUTA IN IZKRVAVELA

Dnevnik, 7. 12. 2015 (Dragana Stankovič) – V ograjo ob Kolpi se je prvi decembrski vikend ujela košuta in v hudih mukah poginila. Lovci, ki so odstranili poginulo žival, se ob tem sprašujejo, kdo je dejansko odgovoren za odstranjevanje divjadi iz nevarne ograje. »Košuta je bila povsem razmesarjena. Grozljivo je bilo videti. Zelo se je morala mučiti, ko se je zapletala v ograjo,« nam je dogodek opisal Domen Fajfar, starešina Lovske družine Predgrad. »Po sledih krvi je bilo videti, da se je v ograjo zapletla še ena žival,

a se je očitno uspela rešiti sama. Iskali smo jo po bližnjem gozdu, a je nismo našli.« Košuta se je zapletla v »britvičasto« ograjo v bližini mejnega prehoda Sodevci v Poljanski dolini. Ker se je nesrečni dogodek zgodil v bližini naselja, so morali lovci hitro ukrepati in žival odstraniti. Ob tem pa se sprašujejo, kdo je dejansko pristojen za to opravilo, saj gre vendar za zelo nevarno delo, pri katerem bi se kaj hitro lahko poškodoval tudi kdo od njih. »Kaj pa, če bo treba ograjo tudi kdaj preščipniti? Kdo bo odgovorjal?« se sprašuje Fajfar. Lovci LD Predgrad na območju od Sodevcev do Lazov beležijo številne prehode jelenjadi, srnjadi, medvedov, divjih prašičev, gamsov in volkov. Pozimi so prehodi zaradi snega v višjih predelih še pogostejši, opozarja Fajfar. V teh dneh naj bi na najbolj »problematičnih« mestih namestili odvrčala in električne pastirje, ki naj bi divjad odvrnili od prečkanja ograje. Koliko pa bo ta ukrep učinkovit, je drugo vprašanje, saj bo divjad najbrž poskušala priti čez Kolpo pač kje drugje. »Težava je tudi v tem, ker sploh ne vemo, kje vse bodo še potegnili ograjo. Samo vprašanje časa pa je, kdaj se bo v ograjo zapletel medved ...« Številne sledi divjadi tik ob ograji ob Kolpi so opazili tudi lovci iz LD Adlešiči. Starešina Anton Željko se ob tem sprašuje, kaj naj storijo, ko bo divjad prišla čez Kolpo s hrvaške strani in se zapletla v ograjo.

OGRAJA LAHKO POVZROČI NARAVOVARSTVENO KATASTROFO

Delo, 17. 12. 2015 (Dragica Jaksetič) – Žica na meji nikogar ne varuje, ubila pa je že nekaj živali. Kakšne so kratkoročne in dolgoročne posledice nove ovire v življenjskem prostoru velikih živali, so se pogovarjali z raziskovalcem dr. Mihom Krofom z Oddelka za gozdarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. »Postavitev ograje je problem za vse velike sesalce. Ne gre toliko za to, da je živali ne bi opazile, pač pa se lahko vanjo zaletijo in jo poskušajo na silo prečkati, ko so na begu, prestrašene zaradi vozil ali ljudi ob ograji. Žica ob Kolpi stoji med cesto in reko. Živali, ki so bile navajene brez večjih težav prečkati to območje, ograja zdaj zmede, v paniki pa se zapletejo vanjo. To vodi v njihovo pohabljenje in smrt, očitno pogosto v mukah, kar odpira tudi številna etična vprašanja, povezana z mučenjem živali. Pokolpje je območje Natura 2000 in Slovenija se je zavezala, da bo še posebno na takšnih območjih ohranjala habitate ogroženih vrst v ugodnem stanju. Ograja z rezili vodi v njihovo drobljenje (fragmentacijo), ki je ključna nevarnost za mnoge vrste velikih sesalcev. To je dolgoročno večji problem kot izguba posameznih

osebkov zaradi smrti v ograji. Za tako močen poseg v zavarovana območja bi moral obstajati res dobro podprt razlog. Kot pa kažejo informacije, je učinkovitost te ograje za predvideni namen razmeroma majhna. Zato se sprašujem o upravičenosti tega posega v naravo. Ograja ob Kolpi je prerezala enoten življenjski prostor divjadi mnogih vrst in tudi zavarovanim živalskim vrstam.«

RAZKRITJE: »S PREPOVEDJO SO NAS FARBALI DESET LET«

Slovenske novice, 2. 1. 2016 (Simona Fajfar) – Ste tudi vi prepričani, da so mrhovišča prepovedana? Napaka! V Sloveniji mrhovišča niso prepovedana, čeprav smo se obnašali tako, kot da so! »Mrhovišča so del naše lovske tradicije vse od Auerspergov naprej,« je povedal Janez Černač, lovec in nekdanji lovski inšpektor. Veleposestniki so imeli mrhovišča predvsem zaradi lažjega dostopa do živali v času lova, pozneje pa so se ohranila zato, ker so medvede na tak način obdržali v gozdu. »Konfliktov v prostoru je bilo manj,« je dejal Černač. Potem pa je prišlo leto 2004, ko je v Sloveniji začela veljati evropska uredba 1774/2002/ES, ki se nanaša na zdravstvena pravila za stranske živalske proizvode, ki

niso namenjeni prehrani ljudi. Zaradi tega dokumenta na krmiščih oziroma prej mrhoviščih nismo več uporabljali hrane živalskega izvora. Takrat je bila razlaga, ki so jo pripravili na veterinarski upravi oziroma na zdajšnji Upravi za varno hrano, nedvoumna: če se bodo medvedje hranili s hrano živalskega izvora, njihovo meso ne bo več primerno za hrano ljudem. Lahko ostane v prehrani ljudi, vendar s pogojem, da medvedov ne hranimo več s hrano živalskega izvora.

MEDVEDI NE SPIJO

2ur POP TV, 28. 12. 2015 (Mateja Poljšak Čuk) – Nadpovprečno topel december je zelo zmedel tudi živali. Ne le, da so še zadnje dni čebele sedale na cvetove, opazili so medveda, ki se je sprehajal po primorski avtocesti. Med Ravbarkomando in Uncem so se mu morali vozniki izogibati. Na Darsu so povedali, da medvedi na avtocesti niso nič nenavadnega. Na postojnskem območju so prehodi medvedov najpogostejši med Ravbarkomando in Uncem in na tamkajšnjem odseku je tudi najmanj nadhodov za divjad. Tam bi morali urediti vsaj 3 do 4 zelene mostove. Gre za območje s tisočletnimi prehodi medvedov iz tamkajšnjega konca Slovenije v Dolomite in gibanje v to smer imajo medvedi zapisano v genih, je poročala novinarka televizije POP TV.

Foto: M. Artnak – Grča

Foto: M. Artnak – Grča

Urejanje grmišč za rastlinojedo parkljasto divjad

Podobno kot gozdno drevje tudi grmovna vegetacija porašča različne dele življenjskega okolja divjadi: od najnižjih pa skoraj do najvišjih nadmorskih višin. Nekdaj so lastniki poleg večjih sečenj gozdnega drevja sami sekali tudi grmovni sloj v gozdovih, ob vodotokih in na kmetijskih površinah, in sicer zaradi potreb po kurjavi in/ali zaraščanja in senčenja okoliških kmetijskih površin ter drva in vejevje uporabljali za kurjavo. Tako so (nehote) obnavljali grmovni in drevesni sloj, ga ohranjali primerno gostega in tako (nehote) skrbeli tudi za dobre prehranske in druge bivalne razmere velikih rastlinojedov in male divjadi. Tudi v zdajšnjem času ostajata – poleg vzdrževanja travnikov in pašnikov (pasišč) – nega in pomlajevanje grmovnega sloja ukrepa povečevanja prehranske zmogljivosti okolja za velike rastlinojede. Ob (pre)majhnem poseku gozdnega drevja in posledičnem večanju lesne zaloge ter zmanjševanju deležev mladih razvojnih faz v slovenskih gozdovih postaja ta ukrep še pomembnejši tudi zato, ker ga v sodelovanju ali z dovoljenjem lastnikov zemljišč lahko opravljajo tudi upravljavci lovišč.

Kaj je grmovna vegetacija in kje se pojavlja?

Grmišča so zemljišča, porasla z grmičastim rastlinjem (vegetacijo), ki ga v glavnem sestavljajo lesne rastline, nižje od pet metrov, ki nimajo jasne fizionomije dreves. Grm je torej lesnata rastlina, ki je pri tleh zelo razvejana (ima nizko krošnjo) in le redko zraste več kot pet metrov v višino. Grmovne vrste (grmovna vegetacija) poraščajo različne predele življenjskega okolja divjadi: od najnižjih pa skoraj do najvišjih (npr. ruševja, alpinske resave) nadmorskih višin in so v različnih delih Slovenije (fitogeografske regije) pa tudi v različnih nadmorskih višinah in legah vrstno različno sestavljene. V grobem bi grmovne vrste lahko razvrstili na posamično grmovje (grmovne vrste) in njegove skupine v gozdu (*fotografija 1*), v gozdnem robu in ob robovih vodotokov

(*fotografija 2*) ter v kmetijsko-urbani krajini (*fotografija 3*). Na omenjenih mestih grmovne vrste najpogosteje rastejo v kombinaciji z drevjem (drevesnimi vrstami) in drugim rastlinjem (zelišča, trave ...), kar zagotavlja raznovrstnost oziroma pestrost življenjskega prostora. V gozdovih pa so grmovne vrste pogosto pod zastorom odraslega drevja. Grmišča nastajajo tudi z zaraščanjem travnišč, na prehodu med travnikom ali pašnikom in gozdom in v tem primeru pogosto sooblikujejo širok ter razgiban gozdni rob. Nekatera grmišča zaradi naravnih motenj (npr. požari, plazovi) nikoli ne dosežejo razvojne faze gozda. Ponekod (npr. na krasu) nekatere grmovne (in druge) vrste oblikujejo grmiščne združbe, npr. združbo leske in pomladanskega zvončka, združbo rdečega dreva in malega jesena ipd. Nekatera grmišča so uvrščena tudi v seznam habitatnih tipov (resave in grmišča v zmernih podnebnih predelih, sredozemska grmišča). V gozdovih so poseben grmovni sloj mlade razvojne faze gozdnega drevja, ko so v višini, ki jo sicer oblikujejo grmovne vrste. V gozdarskem izrazoslovju take razvojne faze imenujemo *mladje*, *gošče* in *letvenjak*, s skupnim imenom pa jih v gozdarstvu poimenujemo *mladovja* (*fotografija 4*). V omenjeni višini imajo mladovja (gozdnega drevja) za rastlinojedo parkljasto divjad (pa tudi za živali drugih vrst) podoben pomen, kot jo imajo grmovne vrste – *grmišča*.

Tudi grmovne vrste oblikujejo življenjski prostor, ki nudi hrano prostoživečim živalim

Gozdno drevje v različnih (razvojnih) stopnjah odraščanja, staranja in odmiranja je življenjski prostor, kjer najdemo hrano različne živalske vrste. V mladi razvojni stopnji, ko je dosegljivo gobcem živali, se z njegovimi listi, popki in poganjki hrani tudi rastlinojeda parkljasta divjad, z odraščanjem pa živalim nudi predvsem kritje v neugodnih vremenskih razmerah in zavetje pred vznemirjanjem. V višjih in odraslih ter odmirajočih razvojnih stopnjah pa gozdno drevje zagotavlja življenjski prostor in hrano pticam, malim sesalcem, žuželkam in drugim živalim. Grmovne vrste, ki rastejo posamič in v skupinah, imajo v začetnih stopnjah njihove rasti in tudi kasneje v okolju različne vloge. Odrasle grmovne vrste lahko obrodijo plodove in so zato pomembne za različne vrste ptic in malih sesalcev. Sklenjena grmišča, ki jih sestavlja odraslo grmovje, so pomembna za živali večjih vrst za kritje. V začetnih razvojnih fazah, ko so dosegljiva gobcem živali velikih rastlinojedov, pa se z njihovimi deli hranijo (listi, popki, mladi poganjki) in jih

uporabljajo za kritje tudi manjši sesalci in ptice. Še posebno pozimi, ko v naravi primanjkuje zelišč in trav, so pomemben del prehrane rastlinojedih parkljarjev prav dosegljivi popki in mladi poganjki mladja gozdnega drevja in grmovja.

V gozdovih je vse več odraslih in prestarelih sestojev, vse manj pa mladih razvojnih faz gozda - mladovij

Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije se lesna zaloga v gozdovih veča; vse več je odraslih in tudi prestarelih sestojev

gozdnega drevja, vse manj pa mladih razvojnih faz (mladovij). Po nekaterih podatkih v povprečju delež mladovij za celotno Slovenijo znaša 3,8 %, glede na postavljene modele uravnovešenega stanja razvojnih faz, ki se določajo ob obnavljanju gozdnogospodarskih načrtov, pa naj bi bili modelni deleži v povprečju v nekaj več kot 10 %. Stanje je posledica premajhnih posegov v gozdove s posekom gozdnega drevja. Glede na majhne deleže mladovij pa gozdovi z veliko lesno zalogo in/ali sklenjenimi krošnjami zagotavljajo tudi manjše deleže drugih, jelenjadi, srnjadi in drugim rastlinojedim parkljarjem primernih in dostopnih prehranskih virov v gozdovih, to je predvsem zelišč, trav in

Grmovni sloj (grmišče) v gozdu štiri leta po prerezovanju

Grmovni sloj v gozdnem robu; del bi ga lahko začeli pomlajevati.

Drevesni in grmovni sloj – ostanki gozda v kmetijski krajini. Pomlajevanje še ni potrebno, večina poganjkov je za prehrano parkljarjev v primerni višini. Ta sloj je tudi ustrezno kritje mali divjadi.

grmovnih vrst. Še posebno za jelenjad so pomembne trave (prehranski generalist vmesnega /intermediarnega/ tipa s poudarjeno nagnjenostjo do uživanja trav). Zaradi njenega načina prehranjevanja se namreč v primeru pomanjkanja trav preusmeri na druge prehranske vire v gozdovih (Adamič 1989, 1990), ki so po navadi popje in mladi poganjki drevesnih in grmovnih vrst v mladju in sestojih v obnovi. Dandanes lastniki gozdov manj kot v preteklosti sekajo (»čistijo«) tudi grmovni sloj grmovnih vrst v gozdovih (zaradi nege mladih razvojnih faz gozdnega drevja, zaradi potreb po kurjavi itn.), vse manj pa tudi v (zaraščajočem) gozdnem robu, ob vodotokih in v kmetijski krajini. Zato je ob (pre)majhnih deležih mladovij in majhnih deležih preostale gozdne vegetacije (zelišč in trav) večina grmovnih vrst v svoji odrasli življenjski razvojni stopnji posledično v višini, ko listi, popki in poganjki rastlinojedim parkljarjem niso več dosegljivi za prehrano.

Gospodarjenje z grmovnim slojem za potrebe parkljaste divjadi

Za izboljšanje življenjskih, predvsem pa prehranskih razmer rastlinojede parkljaste divjadi je ob vzdrževanju travnikov in pašnikov (košnja, paša, preprečevanje zaraščanja) potrebno in zaželeno ustrezno pomlajevanje grmovnega sloja. Gospodarjenje z grmovnimi vrstami je mogoče povsod, kjer se pojavljajo v obliki grmovnega sloja v gozdovih in gozdnem robu, ob vodotokih in tudi v kmetijski krajini. Vendar pa je treba razlikovati

med grmovnim slojem grmovnih vrst in mladjem gozdnega drevja. Za razliko od gospodarjenja z grmovnimi vrstami mladja gozdnega drevja namreč ne vzdržujemo in ne oblikujemo za potrebe rastlinojede parkljaste divjadi. To pomeni, da ga ne prirazuemo in tako ne zadržujemo v grmovnem sloju. Z njim ni namen gospodariti kot z grmišči, pač pa, da te razvojne faze gozdnega drevja čim prej zrastejo zunaj dosega gobcev rastlinojede parkljaste divjadi in postopno oblikujejo nove gozdne sestoje na mestih, kjer so bili odstranjeni (posekani) stari sestoji.

Mladja gozdnega drevja ne prirazuemo in ga tako ne zadržujemo v grmovnem sloju, saj želimo, da na mestih, kjer je bilo drevje odstranjeno (posekano), čim prej odraste novo in oblikuje nove sestoje.

Z listi, popki in mladimi poganjki mladja gozdnega drevja, pa se, podobno kot z rastlinskimi deli grmovnih vrst, hrani tudi rastlinojeda parkljasta divjad. Zaradi dotoka svetlobe med mladjem gozdnega drevja je še veliko drugih, za rastlinojede parkljarje priljubljenih rastlinskih vrst (zelišča, trave). Zato imajo te razvojne stopnje zanje podoben pomen kot grmišča. Namen vzdrževanja grmišč za potrebe rastlinojede parkljaste divjadi je torej ohranjanje dostopnosti (v nižjih slojih) popja, poganjkov in listov za prehrano živali, obenem pa zagotavljati kritje različnim prostoživečim živalim, tudi manjšim vrstam. Med vzdrževanje grmišč štejejo tudi redna časovna čiščenja pašnikov, na katerih zaradi zaraščanja z gozdnim drevjem in grmovjem košnja ni več mogoča, pač pa sta na takih površinah mogoča paša in objedanje poganjkov.

Katere drevesne in grmovne vrste so divjadi bolj priljubljene in kje naj bodo mesta vzdrževanja grmovnega sloja?

Ko pozimi sneg prekrije travnike in pašnike, se rastlinojeda parkljasta divjad pretežno prehranjuje z olesnelimi deli rastlinja, kot so popki, poganjki in tanjše vejice drevesnih in grmovnih vrst. Posebno priljubljeni so ti deli predvsem od vrbe, jerebike, trepetlike, leske, jesena, javorjev, divje češnje, lipe, belega gabra, robinije, bezega, robide, rese, malinovja. Še posebno leska je zelo primerna za urejanje površin – grmišč, divjad jo ima rada, pogosta pa je tudi v večjem delu

slovenskih gozdov. Prisotnost grmovnih vrst, ureditev poraslih površin z njimi in njihovo vzdrževanje, kar pomeni občasno pomlajevanje, je pomembno tudi za zmanjševanje poškodb, ki jih povzročajo rastlinojedi parkljarji z objedanjem mladja (jelenjad tudi z lupljenjem lubja), zlasti v predelih, kjer se zadržuje pozimi (zimovališča). Grmovje mora biti rastlinojedim parkljarjem dosegljivo v kopnem, obenem pa tako visoko, da ga tudi višja snežna odeja ne prekrije povsem. Dostop divjadi do takšnih površin jo lahko odvrne od objedanja mladja gospodarsko pomembnejših vrst drevja v drugih sestojih. V gozdu so za vzdrževanje

krošnjami (drogovnjaki, mlajši debeljaki) z malo grmovnega sloja in druge podrasti (*fotografija 5*).

Kdaj in kako vzdržujemo grmovni sloj in druge ostanke naravne olesenele vegetacije?

Z vzdrževanjem grmišča, ki je namenjeno rastlinojedi parkljasti divjadi, začnemo tedaj, ko večina popkov, poganjkov in listov živalim ni več dostopnih (so »zunaj dosega gobca«), vzporedno s tem je zmanjšana gostota grmovja ter je

posledično zmanjšana tudi stopnja kritja (*fotografija 6*). Grmišča vzdržujemo s posekom grmovja pri tleh (nekaj centimetrov nad tlemi), ker tako zagotovimo povečan dotok svetlobe v spodnje sloje in ponoven odziv rastlinja ter rast novih, mladih poganjkov (*fotografija 7*). Posekano vejevje zlagamo v primerni oddaljenosti od panja. Z debelejšega vejevja odstranimo tanjše veje, jih zložimo posebej, da jih za potrebe kurjave lahko uporabi lastnik. Grmišča vzdržujemo v časovnih presledkih 3 do 10 let, odvisno od hitrosti rasti grmovnega sloja. V nižinah je praviloma obhodnja krajša, v višjih nadmorskih višinah daljša. Na zaraščajočih se površinah, kjer gostota zaraščajočega rastlinja (grmovja) ni velika, pogosto grmišča vzdržujemo v kombinaciji s košnjo (*fotografija 8*). Divjad se na posek grmovja in rast poganjkov iz posekanih panjev (z objedanjem) odzove že v prvem letu po opravljenem ukrepu. Kjer hrane primanjkuje (npr. v gostih sestojih – drogovnjaki), je po opravljenem posegu objedenost novih mladih poganjkov lahko tolikšna, da le težko zrastejo zunaj dosega živali. Podobno kot v gozdu za potrebe parkljaste divjadi lahko vzdržujemo grmovno vegetacijo (grmovni sloj) tudi v gozdnem robu, obvodnih pasovih, kmetijski krajini. Tudi na omenjenih mestih grmovna in drevesna vegetacija s časom zraste zunaj dosega gobca živali, v spodnjem delu pa ostane brez podrasti in tako brez (nizkega) kritja. Včasih so veliko ostankov naravne zarasti obnavljali lastniki zemljišč sami. Ko je grmovje v poljskem prostoru in ob vodotokih že preveč odraslo in je tudi preveč osenčevalo okoliške njive, so del grmovja in drevja posekali in drva ter vejevino uporabili

V takšnih sestojih bi bili zaželeni vsaj posamezni grmi.

grmišč pomembne tudi manjše površine. Marsikje je veliko takšnih, ki jih npr. poraščajo skupine leskovega grmovja, ki jih s primerno nego in prirezovanjem lahko uporabljamo kot grmišča toliko časa, dokler se na takšni površini ne zarastejo drevesne vrste, graditeljice prihodnjega sestoja. Mesta za osnovanje in vzdrževanje grmovnega sloja (grmišč) naj bodo razporejena predvsem v delih območja, kjer se zadržuje več vrst rastlinojedih parkljarjev (poleg srnjadi tudi jelenjad, muflon in gams), in v predelih območja, kjer odnosi med rastlinojedi in okoljem niso usklajeni (velika stopnja objedanja mladja gozdnega drevja, lupljenje letvenjakov in drogovnjakov). Še posebno zimski habitati, torej območja, v katerih se živali osredotočajo (koncentrirajo) in zadržujejo pozimi, so zelo primerni za osnovanje in vzdrževanje grmišč. Grmovni sloj lahko negujemo/pomlajujemo tudi v okolju, kjer živi predvsem srnjad, pri čemer izbiramo površine, kjer je majhna zimska nosilna zmogljivost okolja (gozda). To so predvsem gostejši sestoji s sklenjenimi

Grmišča začnemo pomlajevati, ko večina popkov in mladih poganjkov ni več dosegljiva rastlinojedi divjadi. Pri tem posegu je treba posekano vejevje zložiti na kupe v primerni oddaljenosti od panja posekanega grma.

za kurjavo. Tako so (nehote) obnavljali grmovni in drevesni sloj, ga ohranjali primerno gostega in (nehote) skrbeli za dobre prehranske razmere velikih rastli-

nojedov in obenem tudi male divjadi ter drugih prostoživečih vrst.

Vzdrževanja grmovnega sloja (grmišč,

gozdnega roba, obrečnih (obvodnih) pasov, omejkov) ne opravljamo spomladi, v času gnezdenja ptic. Te rastlinske oblike so namreč njihova priljubljena zatočišča in gnezdišča. Primerno obdobje za tovrstna dela je pozno zimsko obdobje, pred olistanjem drevja. Tedaj bo naše delo tudi lažje, zaradi poseka vejevja zunaj vegetacijskega obdobja pa bo lastnik nastalo biomaso lahko s pridom uporabil za kurjavo. Vzdrževanje grmovne vegetacije vedno opravljamo v sodelovanju in z dovoljenjem lastnikov površin, priporočamo pa, da tudi v sodelovanju s pristojno gozdarsko službo. Le tako bomo dobili ustrezne informacije o mestih, na katerih je gospodarjenje z grmovnim slojem najprimernejše, to je o mestih, na katerih bomo gospodarjenje z grmovnimi vrstami lahko opravljali trajno oziroma dalj časa ali pa le krajši čas, do začetka pomlajevanja drevesnih vrst in s tem oblikovanja jeder mladja gozdnega drevja, zametkov prihodnjih gozdnih sestojev.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Vse foto: M. Hafner

7

Objedeni poganjki prvo leto po poseku grmovja

8

Del zaraščajočega pašnika prerašča v grmišče. Potrebno je vzdrževanje s košnjo ali pašo in posekom grmovja.

Lov in etika

Moje mnenje je, da večina ljudi veruje v nekaj. Jaz v gozdu, zlasti v gorskem gozdu in v pragozdu starih mogočnih dreves najdem vse, kar potrebujem za »tisto v nas«. Tako svoje stališče o etiki povezujem z dokazanimi spoznanji delovanja Narave na Zemlji. Kroženje snovi in pretok energije sta ključna. Zato imamo v prehranskih spletih proizvajalce, porabnike in razkrojevalce, slednje pa je temelj za ponovni humus življenju. Kdor o etiki razpravlja s prepletanjem različnih prepričanj, vnaša le zmedo, da tudi ena in ena ni več dve. O etiki govorim lastnoizkustveno in morda za nekatere tudi provokativno.

V lovstvu so znana pravila, ubesedena v Zakonu o divjadi in lovstvu in njegovih podzakonskih aktih, v raznih pravilnikih, v Kodeksu slovenskih lovcev, pa tudi v nenapisanih pravilih, ki se prenašajo iz roda v rod. Vse to poznamo in vsakemu ravnanju po teh besedilih in nenapisanih pravilih rečemo *etično* ali še bolje *sprejemljivo*.

Zakonodaja s podzakonskimi akti določa, katere živali so lovne, ko navaja škodo in odškodnino za škodo od divjadi, ki posredno pove, zakaj so lovne prav našete živalske vrste. Dandanes v »kulturni« krajini ni več naravnih plenilcev ali pa jih je premalo. V preteklosti jih je zatrl

predvsem lovec, **zdaj pa jih zatira človek »kulturne« krajine**. Zdajšnji lovec skrbi za številčno usklajenost populacij z danostmi okolja ter tako zagotavlja zdrave in vitalne populacije ter še sprejemljivo škodo, ki jo povzroča parkljasta divjad. Poleg človeka tudi različne bolezni zagotavljajo usklajenost. Človekov interes je, da z lovom preprečuje nastanek prevelike škode ter da del divjadi izkoristi za hrano, poteši željo po trofeji in zadosti prastarim nagonom. Sodobni lov temelji na načrtovanju in upravljanju s populacijami prostoživečih živali, ki upoštevata spoznanja biologije posamezne živalske vrste, naravne razmere oziroma zakonitosti okolja in ne nazadnje tudi človekove potrebe. Nekatere živalske vrste se prilagajajo spremembam v okolju, in to predvsem vrste, ki povzročajo ljudem največ škode. Vrste, ki se ne morejo prilagoditi spremembam, izginjajo. Tako izginja biotska raznovrstnost, ki je ključna pri kroženju snovi in pretoku energije. Brez biotske raznovrstnosti se odpira pot h koncu zdajšnje življenjske skupnosti s človekom vred. Zato me moti, ko nasprotniki lova in razni »ljubitelji« živali tako nepopustljivo nasprotujejo lovu in ga ne upoštevajo. Zdajšnji lov je več kot opravičljiv prav zaradi neverjetnih sprememb v okolju, ki jih povzroča človek. Menda nasprotniki

lova ne mislijo, da je prav lov (lovstvo) povzročitelj zmanjševanja biotske raznovrstnosti?! Dokazljivo je prav nasprotno! **Pri zmanjševanju biotske raznovrstnosti sodelujemo prav vsi!** Nekoč mi je znan slovenski naravovarstvenik rekel: *»Pobijanje divjih živali je danes nesprejemljivo. Včasih so pomenile prehrano, danes pa to ni več potrebno!«* Naj ob tem zapišem, da imam kot vsejdec raje meso divjih kot domačih živali, pod pogojem trajne rabe, torej izkoristka presežkov, ki bi jih narava tako ali drugače izločila. Za to je več razlogov, najpomembnejša pa sta, da **gre pri tem za najprijaznejši odnos do okolja in najbližji naravnemu kroženju snovi v Naravi**. Že na cestah povozimo veliko prostoživečih živali in pri tem sodelujemo vsi. Za žrtev je prav vseeno, ali je končala »pod puško«, torej »hoteno«, ali pa »po pomoti« na cesti, kar naj bi bilo zunaj našega vpliva. Pa je res? Tako modrujemo, se izgovarjamo in s prstom kažemo drug na drugega.

Starejši se še dobro spominjamo, kako je bil videti svet brez avtomobilov in traktorjev. Travniki so bili polni cvetja in kobilice so kar »letele« izpod nog, po poljih so tekale in se oglašale jerebice, v barjanskih grabnih je bilo polno zelenih žab, za hišo pa je gneznila smrdokavra. Zdaj pa hodimo prek travnikov, zelenih

puščav brez življenja, ki jih neprestano zalivajo z gnojevko. Nikjer ni tistega živobarvnega cvetja. Kot najstnik sem v Bohinju preživljal najlepše letne počitnice. Krave so se pasle po cvetočih travnikih kar za vasjo, poleti so pozvnanjale visoko na planinah. Zdaj te planine vzdržujejo in obnavljajo zgolj za nekaj glav živine, senike spreminjajo v vikende in zahtevajo možnost motornega prevoza do vsake planine. Vse to se dogaja zaradi subvencij, ki jih ponuja/daje država in tako povzroča dve vrsti škode: stran meče denar in načrtno uničuje okolje. Seveda, če to rečeš na glas, te grdo pogledajo in rečejo »Ja, kje pa ti živiš! Misliš, da bomo v coklah hodili kot nekoč?« Vsi pa se pri zasebni lastnini sklicujejo na ne vem katere stare predpise, še iz Marije Terezije ali celo srednjega veka. Kadar jim ustreza, se izgovorijo na preteklost, kadar pa ne, je pa »cokla razvoja«. Takšnemu sprenevedanju pravim egoizem in pohlep, je pa tudi odraz ekološkega neznanja. **Kje je dandanes javno dobro**, dobro za vse ljudi? Poglejmo v gozd. Vlaka čez vlako. Pa te vlake niso več takšne kot nekoč, ko je bila vlaka zgolj začasna, za »vlačenje« hlobovine, ampak so to ceste, po katerih se lahko vozimo tudi s terenskimi avtomobili. Seveda so pravilne poti potrebne, takšne ali drugačne. Toda upoštevati morajo tudi druge funkcije gozda in ne le pridobivanje lesa, ne smejo zlorabljati naravnih ujm (primer zadnjega požleda!) in se ne gradijo za sto let naprej, ko je »podrtija« že pospravljen. Očitno je gradnja marsikaterih gozdne prometnice le zaradi »gradbenega« zaslužka! Pretirane gradnje zmanjšujejo tudi površine, kjer gozdno drevje sploh lahko spet zraste. S stališča lovstva preveč številne gozdne prometnice pomenijo le povečano vznemirjenost za divjad. Opazujem, kako lastniki zemljišč zasipavajo potoke, ki so stoletja tekli svobodno, kjer so si pač izbrali pot, kako zasipavajo močvirja, predvsem pa se trudijo, da kjer je le mogoče, »spravijo vodo pod zemljo«. Drugje pa se veliko površin zarašča in pravijo, da je to »škoda« in kažejo na neustrezno državno politiko. Pa vendar! Zaraščanje je sploh najbolj naraven proces ohranjanja pestrosti vrst in nekakšna »protiutež« pogubnemu monokulturnemu gospodarjenju! In kje je izvorni greh takšnega početja in stanja? Odgovor sploh ni preveč težak. Seveda ne gre za vračanje v preteklost, ampak za čas primerno gospodarjenje, ki pa ni le v »strošku in učinku« na račun Narave in okolja. V nič koliko primerih bi z drugačnim pristopom dosegli enak končni rezultat, ki pa je mogoč le z usklajevanjem in uravnovešanjem različnih interesov, z obveznim upoštevanjem posameznih strok. Težko hodim po »zemlji slovenski in gledam nje prelesti«, ko to niso več, ne da bi o tem govoril s posamezniki, z

lastniki zemljišč, s kmetovalci, javno, in se pri tem trudil, da »to močvirje pa ne zasujete, saj ni vredno za nekaj košev sena« ali pa »ne posekajte te stare češnje na robu gozda ali v njem, saj je pogled na cvetočo češnjo nekaj najlepšega, nektar in cvetni prah sta hrana žuželk, plodovi so hrana pticam in drugim divjim živalim, prepe-relo listje neštetim nižjim organizmom, razkrojevalcem in nato humus novemu življenju.« »Če boš prijavil, te bomo samo grdo gledali,« pravijo. Kako naj takšne lastnike prosim za dovoljenje za postavitev preže in jim dopovem, da je to potrebno zaradi zmanjševanja škode, tudi v njihovo dobro?! Predlanski žled je bil »katastrofa«, pravijo. A če prav pomislimo, je Narava le del gozda vrnila v začetno stanje naravne sukcesije! Ali pa lanski lubadar. »Saj bodo vse smreke šle, pa požled, veter in še divjad,« pravijo. Pa vendar je lubadar le posledica nekega vzroka, nastanka napake,

Vsemu temu skupaj nato rečemo: to je dopustno, to je torej še etično. Na kateri podlagi je lovec določil, kdaj in kako bo lovil divjad, posamezno živalsko vrsto: medvede z visoke zaprte preže ponoči ob mrhovišču, divje prašiče ponoči s preže ali v dnevnih pogonih, prav tako lisice in jazbece, fazane in zajce (jerebic tako ni več) na krožnih lovih s psi ptičarji in šarivci, našo najpogostejšo divjad, srnjad, jelenjad in gamse, pa le pri dnevni svetlobi s preže ali na zalaz. Način lova je očitno prilagodil lastnostim in navadam posamezne vrste živali. Medved (ki sicer ni več divjad in ga je mogoče/dovoljeno loviti le na podlagi vsakoletne odločbe) in divji prašič sta lahko nevarna; divji prašič se giblje predvsem ponoči, rastlinojedi parkljarji so aktivni podnevi, torej jih lovimo podnevi in tako naprej. Torej za vsako vrsto drugače. V čem pa je za medveda razlika, če ga ustrelimo s preže

Foto: M. Armak - Grča

ki ji je v veliki meri kriv človek. Nihče pa ne vidi »katastrofe«, ki jo v gozd prinaša človek s svojo zaletavo dejavnostjo. Pa vendar je ta »katastrofa« vse kaj drugega kot Narava, če razumemo, da je človek del Narave? Kaj je torej res: naše početje kot del Narave ali početje proti Naravi? Tu se vmeša tisti »nagajivi gen«, ki lahko z občutkom moči nad Naravo deluje proti njej. Lahko pa prav zaradi zavesti (zavedanja) deluje tudi skladno z njo. Lahko se vprašamo, ali dandanes razum (zavedanje) človeka od Narave oddaljuje ali povezuje?

V zakonodaji so, poleg že vsega omenjenega, zapisane tudi lovne dobe, dovoljeni so dnevni čas lova, vrste dovoljenih naprav za lov in vrste orožja. Vse je napisano tako, kot se nam zdi prav, z očmi človeka, njegovimi izkušnjami in dognanji. Veliko je rešitev iz povsem praktičnih razlogov.

ob mrhovišču ali pa kar tako, na primer pred brlogom. Pa menda ne mislimo, da le pred brlogom in v njegovi okolici potrebuje mir, pri prehranjevanju pa ne!? Zakaj se ne odločimo obratno? Seveda ne, saj smo pred vse postavili najprej lastno varnost. Z našimi očmi smo se odločili, kot smo se, in pri tem rekli: »Tako je etično, drugače pa je ne vredno lovca.« Še bolj vpadljiva je odločitev pri lovu na jelenjad. Vemo, da je v naravnih razmerah (mir, odsotnost vznemirjenja) jelenjad aktivna podnevi, v »kulturni« krajini pa se je prilagodila na nočno aktivnost. Kljub temu vztrajamo, da jelenjad lahko lovimo le podnevi. Vprašajmo se, kako lahko v takšnih razmerah uresničujemo načrte odstrela. Vsi vemo, zakaj in kako to gre, pa tiščimo glavo kot noj v pesek. Zakaj? Nekaj naredi tradicija, še več pa najpogosteje strah, da bi se pri lovu z

nekim novim načinom odprla pot, ki se ne konča. Če dovolimo lov na jelenjad tudi ponoči pri polni svetlobi (luni), kdo lahko zagotovi, da ne bo sledilo dovoljenje z umetno svetlobo ali pa kar z osvetlitvijo z avtomobilskimi žarometi? Kdaj bo imela divjad sploh še mir? Ali ni že dovolj to, da je mlada jelenjad praktično lovna vse leto? Morda bi bilo vredno preizkusiti zamenjavo celoletnega lova z nočnim v lovni dobi pri polni luni s preže? Kateri način je za jelenjad glede vznemirjanja boljši ob sočasni zagotovitvi uresničitve odstrelnega načrta? Tako se sprašujemo ter modrujemo in ostajamo ujetniki lastnega strahu. Pa vendar bi morali na vse skupaj pogledati stvarno in odgovorno. Dejstvo je, da poleg divjega prašiča povzroča daleč največ gospodarske škode jelenjad. Pomembnejše od povzročanja gospodarske škode pa je, da preveč številna jelenjad z objedanjem mladja v gozdu zmanjšuje oziroma onemogoča biotsko raznovrstnost, ki je temeljna naravna zahteva. Poleg tega je dejstvo, da prav jelenjad in divji prašič razširjata svoj življenjski prostor in se številčno pretirano krepita. Če pogledamo lovskoupravljavske načrte, vidimo, da se zlasti v zadnjih dveh desetletjih izjemno povečuje število jelenjadi in divjih prašičev, določenih za odstrel. Lovci marsikje s težavo sledimo zahtevam glede uresničitve načrtovanega odstrela. Nad nami pa ob tem neprestano »visi« grožnja o odvzemu koncesije za upravljanje lovišča.

Po vsem navedenem se vprašajmo, kako urediti lov, da bo po eni strani divjadi omogočil mir, po drugi pa bo zagotavljal usklajenost populacij z danostmi okolja. Čeprav smo lovci s svojo stroko (tu bi priključil še gozdarsko in kmetijsko) prvi poklicani, da na to vprašanje najdemo najprimernejši odgovor, pa je nedvomno tudi res, da samo lovstvo, skupaj z gozdarstvom in kmetijstvom, tej nalogi ne bo kos. V zdajšnjem času ljudje na življenje prostoživečih živali vplivamo prav z vsemi svojimi dejavnostmi. Zato brez celostnega pristopa vseh dejavnosti, preko njihovih nosilcev odločanja, ne bomo našli rešitve.

Primer: v občini so se odločili za poudarjen pomen turizma, za kar so izkoristili naravne danosti za pohodništvo. Brez ustrezne infrastrukture pa ni pohodništva. In tako so nastale tematske pohodne poti, financirane tudi iz evropskih razvojnih skladov. Ni vprašanje tematska pot – da ali ne (in druge oblike doživljanja narave) –, ampak kje poti in turistične dejavnosti potekajo (prostorsko) in ali so usklajene tudi z načeli varstva prostoživečih živali ter z lovsko dejavnostjo. Res ne vem, ali so ali niso usklajene; glede na primere, ki jih opažam, pa upam trditi, da niso usklajene. Prostorsko načrtovanje je zadeva, kjer bi morali biti različni interesi nujno usklajeni v dobro vseh in ne izključujoči za nekatere. Tako pa imam občutek, da se nekdo spomni, kako dobro bi bilo tam in tam urediti turistično tematsko pot,

to kmalu predlaga »občini«, zadaj je še zagotovljen denar, zato je za in zadeva se uresniči. Pri tem verjamem, da so prej pridobili dovoljenje lastnika zemljišča, kar pa je razumljivo, da **ni dovolj!** Zato se dogaja, da poti potekajo prek zimovališč in tradicionalnih prebivališč, zatočišč prostoživečih živali. In posledice so tu: živali se morajo umikati, preseljevati v manj primerne življenjske prostore ter spreminjati navade. Nobene potrebe ni, da si ne bi upali reči, da se zato spremenijo tudi razmere za lov. Tako smo divjad in lovci potisnjeni v položaj, ki si ga gotovo ne želimo. V zdajšnjem času zelo spremenjenih razmer merilo uspešnosti ne bi smelo biti le prizadevanje za izboljšanje življenjskih razmer za divjad, le uresničevanje odstrela, le prostovoljno (beri: neplačano) opravljeno delo in krmljenje divjadi, ampak predvsem uveljavitev usklajevanja. Dogovore bi morali zapisati v ustrezne akte (načrte). Pri tem lovci pričakujemo, da bodo uskladitve tudi v dobro prostoživečih živali in lovstva, ki je v zdajšnjih družbenogospodarskih razmerah nujno potrebna dejavnost. Posledično se je treba dogovoriti tudi za ustrezen nadzor in sankcioniranje. Prav ustrezen stalen nadzor in učinkovito ukrepanje v primerih nepravilnosti sta izjemno pomembna. To je pot, ki nas pri lovu ne bi silila v nove ukrepe in bi nas obvarovala pred nelagodnostjo in strahovi.

Miha Marenče, st.

Slovenski lovski običaji

Zadnje slovo

Pod takim naslovom je pokojni **Nikolaj Lapuh** zasnoval brošurico, namenjeno izvedbi lovske pogrebne slovesnosti (besedilo je bilo napisano leta 1994, dopolnjeno pa leta 2008), pod okriljem slovenskih lovskih običajev. Ker je brošuro (ilustriral in oblikoval jo je **Igor Pičulin**) založila in izdala tedanja Komisija za lovsko kulturo pri Lovski zvezi Slovenije, je le-ta dobila posebno veljavo in so navodila v njej, razumljivo, postala nekakšno »vodilo« v lovskih družinah pri pripravi in izvedbi lovske pogrebne slovesnosti, torej lovskega pogreba. Pri praktičnem izvajanju te slovesnosti se je pokazalo, da je zapis v posameznih poglavjih vsebinsko in protokolarno dvoumen, v nekaterih posameznostih tudi nedorečen. Posledica tega je bila, da so se v lovskih družinah kresala različna mnenja in uveljavljale različne (tudi nesprejemljive) prakse, ki so tu in tam obšle celo tradicionalno uveljavljene lovske običaje. Ravno to dejstvo me je spodbudilo, da ta lovski običaj ponovno teoretično osvetlim z gledišča lovskih običajev in zdajšnjih razmer. Pri tem želim posebej poudariti tiste obvezne vsebinske elemente, ki naj bi bili povsod enotni in obvezni pri izvajanju lovske pogrebne slovesnosti ne glede na ponekod tudi drugačne krajevne običaje.

Pri tem razmišljanju nimam niti najmanjšega namena dopolnjevati vsebine Lapuhove brošure, saj se zavedam, da je to njegovo avtorsko delo. Zato vzemite ta zapis kot zgolj moj pogled na izvajanje lovske-pogrebne svečanosti, ki temelji na mojih izkušnjah, ki so prilagojene zdajšnjim časovnim in družbenim razmeram v kraju, kjer sem večkrat opravljal zadolžitev vodje pogrebne slovesnosti za različna društva in organizacije. Zaradi boljše preglednosti sem svoje misli strnil v vsebinsko zaokrožene podnaslove oziroma sklope.

Lovska pogrebna slovesnost ali **lovski pogreb** sodi v obredne lovske običaje, ki so se izoblikovali skozi zgodovino lovstva in se tudi dopolnjevali ter so sestavni del naše lovske kulture in narodne identitete. Zato je neredko tudi v različnih območjih Slovenije ta običaj obogaten še s tamkajšnjimi krajevnimi dodatki.

Kot lovski pogreb lahko štejemo le tisti pogreb, ki ga za preminulega svojega člana v celoti organizira, vodi in izvede lovska družina s svojimi člani. Poleg čistega/pravega lovskega pogreba pa je v zadnjem času vse več tako

imenovanih »kombiniranih pogrebov«. To pa zato, ker so številni naši člani aktivni tudi v drugih združenjih (društvih), kot so gasilci, vojska, policija, avtomoto društvo, združenje šoferjev, ribiške, čebelarске družine in drugo. V nekaterih od njih so člani tudi funkcionarji. In ker imajo nekatera od združenj svoje uniforme ali lasten stanovski kroj, morajo obenem upoštevati tudi to. Če omenjena združenja izrazijo zanimanje, da bi jih vključili v pogrebno slovesnost za nekom, ki je bil tudi lovec, je treba to

Ko je doseženo takšno soglasje, se lahko pripravi **pogrebni protokol** in določi **vodjo pogreba**, ki bo zadolžen za izvedbo celotnega pogrebne obreda. To naj bo po možnosti oseba z bogatimi tovrstnimi izkušnjami in ustrežno avtoriteto. Vsak pogreb je namreč tudi ogledalo društvene organiziranosti.

O načinu izvedbe pogreba, sodelujočih v obrednem delu – govornikih in njihovem vrstnem redu, godbi ali rogistih, pevcih, trobentaču – zadnjem pogonu, v povorki pa tudi

Prikaz pravilnega nameščanja in nošenja lovskih odlikovanj na lovskem kroju

željo pri organizaciji pogrebne slovesnosti prav tako spoštovati. Zato je treba vsak pogrebni protokol prilagoditi željam in sestavi sodelujočih pri njegovem vsebinskem oblikovanju in tudi pri izvedbi pogrebne obredne slovesnosti.

Pri pripravi je najpomembnejše, da se pri pripravi, tako kot tudi pri izvedbi celotne pogrebne slovesnosti, dosledno upoštevajo morda znane pokojnikove želje in seveda njegovih svojcev, ki so najbolj pristojni za njegov popok. Brez privolitve svojcev se ne more in ne sme opraviti nobene pogrebne dejavnosti!

o razporeditvi sodelujočih uniformirancev in celotnem vsebinskem delu pogrebne slovesnosti mora biti doseženo sporazumno soglasje vseh sodelujočih. Vsak posamezni zadolženi udeleženec mora točno vedeti, kakšna je njegova naloga in kje je njegovo mesto v obredni slovesnosti.

Organizacijske priprave za lovski pogreb

Ko se predstavnik lovske družine dogovori s svojci in drugimi sodelujočimi v pogrebni slovesnosti o vsebini in

Lovski klobuk z zeleno vejico, zataknjeno na levi strani klobuka.

organizaciji lovskega pogreba, je treba opraviti naslednje:

- sklicati člane lovske družine na **žalno sejo**, kjer starešina lovske družine ali njegov pooblaščenec opiše delovanje umrlega člana v LD. Po nagovoru prosi prisotne člane, naj s **trenutkom tišine** počastijo spomin na preminulega člana;
- člane seznaniti s **protokolom** pogrebne slovesnosti, tako kot je bilo predhodno dogovorjeno s svojci in drugimi sodelujočimi na pogrebu.

Za izvedbo lovskega pogreba je treba določiti:

- praporščaka, ki bo nosil družinski lovski prapor,
- tri lovce enake velikosti, ki bodo v sprevodu nosili lovski venec,

- lovca, ki bo nosil pokojnikovo lovsko puško, prelomljeno, z žalnim trakom,

- nosilce krste ali žare in fotografije, če tega ne opravlja osebje pogrebne podjetja,

- nosilca pokojnikovih lovskih in kinoloških odlikovanj, ki jih je treba pripeti na zeleno blazino,

- lovca, ki bo priskrbel zelene trikrake smrekove vejice (vršičke),

- govornika, ki bo ob grobu spregovoril kot zadnji preminulemu lovskemu tovarišu v slovo,

- **vodjo** celotnega pogrebne obreda,

- lovca, ki bo obvestil vse člane in sosednje lovske družine o času in kraju pogreba.

Slovesno oblačilo

Lovci, ki se udeležijo lovskega pogreba, morajo biti oblečeni v predpisani **lovski kroj**, ki je lahko zimski ali letni, odvisno od sezonskih in vremenskih razmer. Srajca mora biti taka, kot je predpisana, zelena kravata z lovskim motivom, predpisana oblika lovskega klobuka, na katerem sta na levi strani stanovski znak SLD in zataknen vršiček smrekove vejice, rjavi čevlji, prav tako nogavice.

Zelena vejica – trikraki smrekov vršiček – naj bo dolga največ do 12 cm. Lovec jo zatakne za trak klobuka na levi strani tako, da je prava stran vršička obrnjena *navznoter*,

Primer sestavljenega pogrebne sprevoda (ki je najpogostejša oblika).

nevidno in prislonjeno na klobuk, hrbet vršička pa mora biti obrnjen navzven, torej viden in je obrnjen v stran od klobuka. Pogled na vejico od zadnje strani je žalosten, kot je tudi žalosten lovski pogreb. Pri uporabi zelene vejice za veselo dogodke pa se zelena vejica namešča obratno: zgornja stran navzven, spodnja navznoter, kot je splošni običaj.

Bele rokavice na pogrebni slovesnosti nosijo: *vodja protokola, praporščaki, nosilec žare, nosilec fotografije* in *nosilec odlikovanj*.

Ker na lovski kroj sodijo lovška in kinološka odlikovanja, jih lovci nosijo tudi na pogrebni slovesnosti v čast pokojniku in ponos svojcem, saj dokazujejo, da so se pokojnikovega pogreba udeležili tudi zaslužni lovci, ki so bili njegovi tovariši.

Lovska in kinološka odlikovanja ter značka o dolžini lovskega članstva se nosijo na levi strani lovskega suknjiča in so razvrščena na točno določenih mestih, ki jih določajo pravilniki Lovske zveze Slovenije.

Zadnje slovo od pokojnika

Pol ure pred začetkom pogrebne slovesnosti se v poslovlilni vežici pred žaro ali krsto postavi *častna straža*: ob žari dva, pri krsti pa štirje lovci približno enake velikosti v lovskem kroju. Če je pogreb kombiniran, se častna straža

dogovorno izmenjuje. Častna straža se praviloma izmenjuje vsakih pet minut.

Ob uri slovesa častna straža zamenja *častno spremstvo*, ki žaro ali krsto odloži na podstavek pred mrliško vežico, kjer poteka začetni del pogrebne slovesnosti. V času, ko žaro ali krsto nosijo iz poslovlilne vežice in jo odložijo na podstavek pred mrliško vežico, igrajo rogisti ali godba na pihala. Takoj za njimi zapoje pevski zbor.

Če je pogreb z verskim obredom, se pred mrliško vežico najprej opravi verski obred, kateremu sledijo poslovlilni govori. Po navadi kot prvi spregovori predstavnik krajevne skupnosti, nato pa sledijo (po dogovoru) drugi poslovlilni govori. Če je govornikov več, se mora vodja pogreba z njimi predhodno dogovoriti, da se ne bi vsebinsko preveč ponavljali in da ne bi bili predolgi. Za poslovlilnimi govori spet zapoje pevski zbor. Takoj po odpeti pesmi vodja pogreba oblikuje pogrebni obred.

- Na čelu pogrebne povorke sta slovenska zastava in križ, če je pogreb tudi z verskim obredom.

- Nato se razvrstijo lovski praporščaki s prapori, za njimi pa drugi praporščaki s prapori.

- Za prapori se pomikajo pevci, rogisti ali godba na pihala, ki med sprevodom igra žalostinke.

- Naslednji so razvrščeni trije lovci v lovskem kroju,

ki nosijo lovski venec, ki je narejen pretežno iz gozdnega cvetja in gozdnega zelenja.

- Za njimi se počasi oblikuje sprevod lovcev, ki so vsi v lovskem kroju, vsi imajo na levi strani klobuka tudi zeleno vejico. V sprevodu se nikoli ne nosi lovskih pušk.

- Če je pogreb kombiniran, na primer z gasilci, gredo za sprevodom lovcev trije uniformirani člani gasilskega društva, ki nosijo gasilski venec, za njimi pa se oblikuje in pomika sprevod uniformiranih gasilcev. Enak razpored je tudi pri uniformiranih članih drugih društev, ki jim je pripadal pokojnik.

- Za uniformiranimi člani nosi lovec v lovskem kroju na zeleni blazini lovška in kinološka odlikovanja pokojnega. Ob njem se lahko nosi tudi druga odlikovanja, vendar na drugi blazini.

- Za odlikovanji nosi drugi lovec v lovskem kroju odprto pokojnikovo lovsko puško, ki je na prelomu prevezana z žalnim trakom, če so se tako odločili pokojnikovi svojci.

- Za nosilcem lovske puške hodi duhovnik s svojim spremstvom.

- Sledita žara ali krsta in fotografija pokojnika.

- Za žaro in pokojnikovo fotografijo prvi stopajo pokojnikovi svojci, sledijo prijatelji in znanci, za njimi pa preostali pogrebci.

- Če je pogrebna slovesnost z mašo v cerkvi, se lovci v

lovskem kroju in uniformirani člani pred vhomom v cerkev razvrstijo v dve vrsti in oblikujejo »špalir«, skozi katerega gre nato sprevod v cerkev.

– Tisti lovci, ki v cerkvi sodelujejo v pogrebnem obredu, to opravljajo vedno s klobukom na glavi.

– Po končanem cerkvenem obredu se pred cerkvijo oblikuje enak sprevod in vrstni red sprevodnikov kot na začetku.

– Po prihodu do bližine groba lovci v lovskem kroju in vse druge uniformirane skupine takoj ponovno oblikujejo »špalir«, skozi katerega gre nato preostali del sprevoda do groba.

Obred pri grobu

Ko se vsi zadolženi za svoje naloge namestijo na svoja mesta ob grobu, kar še posebno velja za praporščake, lovce v lovskem kroju, druge uniformirance, godce, pevce in svojece, se začne zaključni del pogrebne slovesnosti ob grobu, ki poteka po določenem zaporedju.

– Pred začetkom pogrebne obreda ob grobu zaigrajo rogisti ali godba na pihala. Takoj za njimi zapoje pevski zbor.

– Sledi spuščanje krste ali žare v grob. Če je pogreb povezan z verskim obredom, začne opravljati verski obred duhovnik.

– Po končanem verskem obredu zapoje pevski zbor.

– Nastopi še eden ali več govornikov. Govor predstavnika lovske družine je vedno zadnji. Ob zaključku svojega govora pove, da je to »zadnji lov« za preminulega lovskega tovariša.

– Takoj zatem se oglasi lovski rog, ki z enim zateglim zvokom naznani začetek »zadnjega lova« v pokojnikov spomin.

– Po tem zvoku se začne »zadnji lov«, ki ga simbolično, predvsem glasovno, izvedejo lovci, razvrščeni nekje v okolici za pokopališkim obzidjem, in sicer tako, da izmenično izstrelijo nekaj streliv iz lovske puške šibrenic; pač tako, kot se slišijo streliti na braka-

di ali skupnem lovu. Tudi za ta obredni del mora lovska družina predhodno pridobiti privolitve svojcev in lokalne skupnosti.

– Po streljanju se spet oglasi lovski rog, ki s tremi zaporednimi otožnimi zvoki naznani, da je lov za preminulega lovskega tovariša končan za vedno.

– Če pa ni streljanja, se »zadnji pogon« naznani le s tremi zateglimi zvoki iz lovskega roga, kar prav tako simbolično pomeni, da je lov za preminu-

Foto: B. Vasa

Zadnji poklon praporščakov

lega lovskega tovariša končan za vedno.

– Ob zadnjih zvokih rogista z lovskim rogom ali druge osebe, ki mora biti tega večša (ali zvokih trobente, ki zaigra ustrezno žalno melodijo), vsi praporščaki povesijo prapore nad grob, v zadnje slovo pokojniku, uniformirani člani pa po svojem običaju pokojnika zadnjič pozdravijo.

– Sledi še sklepno dejanje lovcev: poslovilno spuščanje zelenih vejic pokojnemu lovskega tovarišu v grob. V gosjem redu se pomikajo vsi lovci v lovske krojih h grobu. Kot prvi je vedno govornik. Pred grobom vsak lovec z glave sname lovski klobuk in zeleno vejico položi na zgornjo vrtno klobuka (»štulo«), prime klobuk z obema rokama, ga podrži v višini pasu ter se postavi pred pokojnikov grob. Z obratom klobuka spusti zeleno vejico v pokojnikov grob. Pred grobom se še pokloni pokojniku in spet se pokrije s klobukom ter počasi uma-

OPOMBA vodji pogrebne obreda

Vodja pogrebne slovese se pri opravljanju te častne dolžnosti ne sme obnašati kot »poveljnik« in »paradirati« pred pogrebnim sprevodom. Da bi se temu izognil, mora kot vodja pogreba že pred pogrebom vse izvajalce posameznih pogrebnih dejavnosti seznaniti o času in kraju njihovih zadolžitvev. Z njimi se mora domeniti tako, da se med pogrebnim obredom z njimi sporazumeva samo z migljaji, obraznimi namigi ali dogovorjenimi znaki. V nobenem primeru ne sme dajati glasnih zapovedi ali pozivov, ker bi tako obračal pozornost pogrebcev nase, kar bi bilo zelo moteče. Pogrebce je namreč treba pustiti v miru, da se s svojimi mislimi posvetijo zgolj pokojniku; ves pogrebni obred mora biti namenjen in posvečen izključno pokojniku – zadnjemu slovesu od njega.

mizi pred njegovim stolom gori majhna bela sveča, na levo od nje je položena smrekova vejica, obrnjena navzdol, na desni strani pa je kozarec, do polovice napolnjen z vinom, kar simbolizira, da pokojnik ni dokončal svoje zdravice.

Ko ob pogrebni zakuski in kramljanju sveča dogori, kar simbolizira, da je življenje pokojnega lovskega tovariša ugasnilo, starešina lovske družine vstane in nagovori prisotne lovce. Ne govori o pokojnikovem življenju in delu, ker je bilo vse to že povedano na pogrebni slovesnosti, pač pa poudari, da si želi, da bi se zbirali v tak namen (se poslavljali os tovarišev) čim bolj poredko, pogosteje pa na družabnih srečanjih in lovske pogonih. Vsem nastopajočim in udeležnim pri pogrebni slovesnosti ter vsem zbranim v prostoru se zahvali za udeležbo na pogrebu. Nato zaprosi vse navzoče, naj si napolnijo kozarce z vinom. Sam vzame z levo roko neizpit kozarec, ki je simbolično namenjen pokojniku, in pove, da ga bo on izpil do konca v pokojnikovem imenu. Vse prisotne prosi, naj vstanejo izza mize in z levo roko dvignejo kozarce ter naj vsi skupaj izpijejo vino iz kozarca do dna v pokojnikov spomin. Ko je pokojnikov kozarec prazen, glasno pove, da pokojnik ne bo več potreboval kozarca, ker ga ni več v družbi. Zato ga zavihti v zrak in ga vrže na tla, da se razbije.

S tem dejanjem je končan tudi obred po slovesu in ostane le še tovariško druženje.

Branko Vasa

kne od groba. Tako storijo vsi lovci in za njimi tudi praporščaki.

– Predzadnji to opravijo nosilci puške, odlikovanj in pokojnikove fotografije, ki pred tem vse, kar so nosili, izročijo svojem. Pristopijo h grobu in po enakem postopku spustijo zeleno vejico v grob. Povsem zadnji to stori vodja pogreba in tako pokaže/naznani, da je pogreb končan.

Po pogrebni slovesnosti

(Nekoliko prilagojeno po **Danetu Namestniku**; Lovec, št. 11/2001)

Po opravljeni pogrebni slovesnosti se povabi vse prisotne lovce v lovski dom, v katerega je zahajal tudi pokojni lovskega tovariša z namenom, da se posvetijo predvsem pokojnikovem spominu. Ko se v prostoru njegovi lovske tovariši posedejo za mizo, pustijo stol, na katerem je po navadi sedel pokojnik, prazen. Na

Spolni cikel psice in večno vprašanje o sterilizaciji - kdaj, če sploh

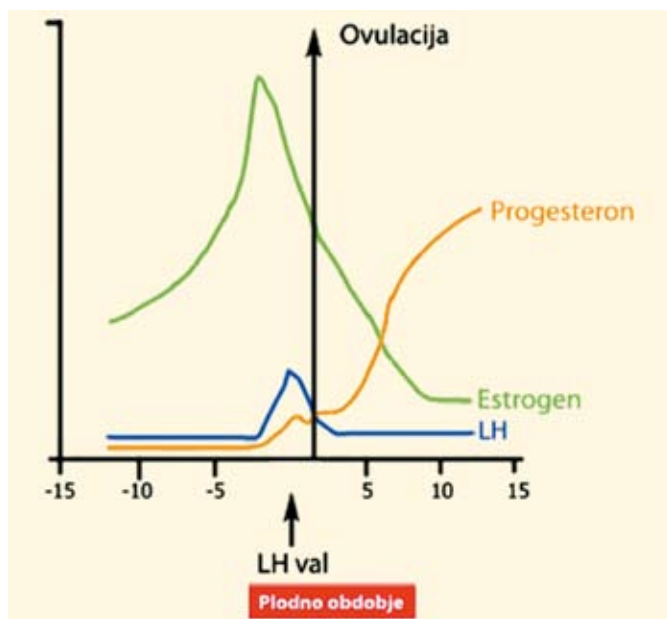
Pri psicah se puberteta začne, ko se pri njih pojavi prva gonitev oziroma proestrusna krvavitev, kar se po navadi zgodi od 6. do 10. meseca starosti, vendar s širokim razponom od 4 do 24 mesecev starosti (to je še normalno). Po navadi se psice manjših pasem prvič gonijo prej kot psice velikih in ogromnih pasem. Pri jazbečarjih se puberteta začne od 6. do 9. meseca, pri angleških poentrih navadno od 8. do 10. meseca, pri vajmarčanih pa nekoliko pozneje, in sicer od 12. do 18. meseca starosti (Root Kustritz, 2006).

Spolni cikel pri psicah ureja usklajeno izločanje različnih spolnih hormonov, kar se odraža v spremembah na notranjih in zunanjih spolnih organih, pa tudi z obnašanjem psice. Takšno dogajanje (slika 1) je potrebno za uspešno dozoričev in oploditev jajčne celice ter pripravo maternice za sprejem zarodka in njegov razvoj.

Pri psicah spolni cikel v povprečju traja sedem mesecev (razpon od 4 do 12 mesecev). Spolni cikel sestavljajo štiri faze: *proestrus* (razvoj jajčnih foliklov), *estrus* (zrela jajčeca se sprostijo v spolni trakt), *diestrus* (obdobje pod vplivom hormona progesterona pri bregjih in nebregjih psicah) in *anestrus* (obdobje počitka spolnih organov) (Johnson, 2009).

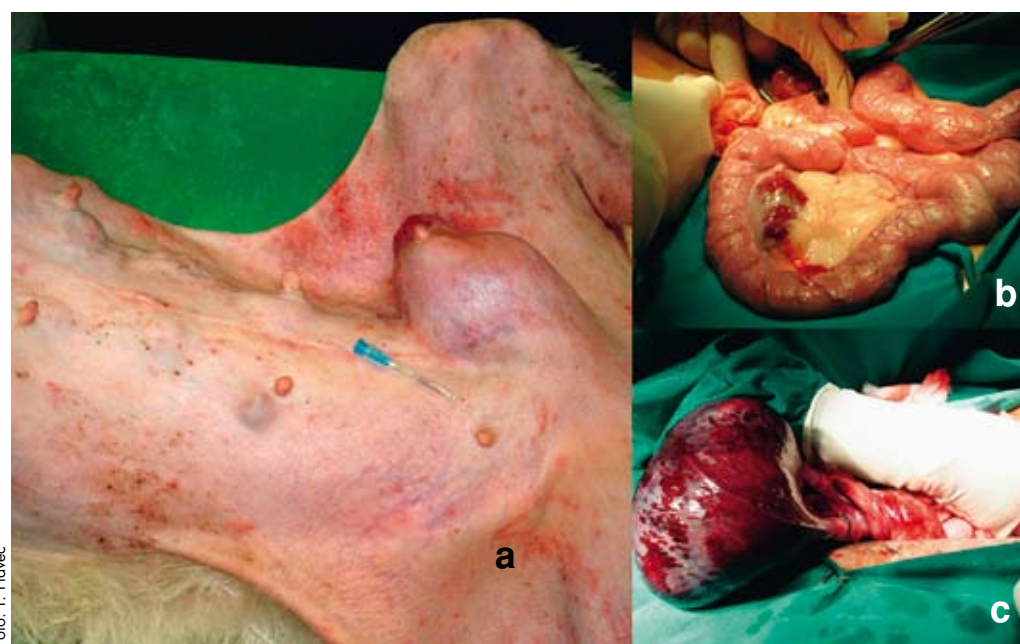
Kakšen je normalen spolni cikel pri psicah?

Začetek gonitve pri psici nakazuje otečena vulva (zunanje spolovilo) in krvavkast izcedek iz nožnice. V tem času lahko psice postanejo nemirne in neposlušne ter začnejo označevati (markirati) z urinom (Jeffcoate, 2004). To je faza predgonitve – *proestrusa*, ki v povprečju traja devet dni (razpon 3–17 dni). V tem obdobju psica še ne dovoli zaskoka, če-

Slika 1: Spolni hormoni v času normalnega spolnega cikla pri psici (zeleno: estrogen, modro: LH, rumeno: progesteron) glede na dan cikla (x os); dan 0 je dan ovulacije.

znaki gonitve in psica zaskoka ne dovoli več. To obdobje traja približno dva meseca in je pod vplivom hormona progesterona. Po znižanju ravni progesterona na izhodiščno vrednost (Jeffcoate, 2004) se začne obdobje *anestrusa*, ko spolni organi psice niso več aktivni in katerega trajanje je precej različno. Povprečno traja 4,5 meseca, neodvisno od bregjosti in dojenja, in je med različnimi psicami in tudi pri posamezni psici lahko različno. Razlog za to ni znan. Navzven je anestrus obdobje počitka spolnih organov, čeprav se izločajo nekateri spolni hormoni, obnavlja pa se tudi sluznica maternice. Obdobje anestrusa se konča z začetkom naslednjega proestrusa (Johnson, 2009).

Slika 2: S sterilizacijo lahko preprečimo stanja, kot so tumor mlečne žleze (a), gnojno vnetje maternice (b) ali zasuk maternice (c).

prav že privlači samce. V fazi spolnega žara – *estrusa* psica dovoli zaskok, ob prisotnosti samca ima noge trdno na tleh in rep pomaknjen v stran. V tem obdobju je vulva manj otekla, izcedek po navadi manj krvav. Tudi estrus traja v povprečju devet dni (razpon 3–21 dni) in v tem času se sprostijo jajčne

celice – *ovulacije* (Johnson, 2009). Značilni vedenjski znaki se lahko pojavijo že šest dni prej oz. šele štiri dni po ovulaciji, zato obnašanje psic (ter kdaj dovoli zaskok) ni zanesljiv pokazatelj ovulacije in primerne časa paritve. V času po spolnem žaru – *diestrusu* – izzvenijo dotlej vidni

Kaj je sterilizacija?

Odstranitev spolnih žlez (jajčnikov ali mod) oziroma gonadektomija je rutinski poseg, ki ga v zadnjih dvajsetih letih priporočamo, da bi preprečili neželene bregjosti in tako preveč mladičev. Čeprav

je ta tema vedno aktualna, pa ostajajo določena vprašanja še vedno nerešena. V nadaljevanju se bomo natančneje seznanili s sterilizacijo psic. To je kirurški poseg, ki poteka v splošni anesteziji, pri katerem odstranimo bodisi samo jajčnike ali jajčnike in maternico (Root Kustritz, 2007).

Specialisti s področja razmnoževanja (reprodukcije) malih živali v zadnjih letih vse bolj opozarjajo, da je treba gonadektomijo opraviti ob najprimernejšem/optimalnem času in da lahko povzroči nekatere negativne učinke, na katere v preteklosti nismo bili pozorni. V številnih državah po svetu še vedno priporočajo opraviti sterilizacijo in kastracijo psov pri starosti 6–9 mesecev, čeprav nimamo nobenih znanstvenih dokazov, ki bi potrjevali, da je to obdobje za poseg res najprimernejše (Hart in sod., 2014). Priporočena starost za gonadektomijo se je spreminjala tudi glede na geografsko območje. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja so sterilizacijo psic priporočali pri 3–6 mesecih, kastracijo psov pa že pri štirih tednih starosti (Salmeri in sod., 1991). Kasneje se je meja, predvsem zaradi vprašanj v povezavi z varnostjo anestezije pri tako mladih živalih, prestavila na starost 6–9 mesecev in tako ostala, čeprav so anestzijske tehnike zelo napredovale. Hkrati so priporočali, da bi psice sterilizirali pred prvo gonitvijo – estrusom (Root Kustritz, 2007).

Prednosti in slabosti gonadektomije pri psih

V zadnjih letih se zelo večja delež obeh spolov psov z opravljeno gonadektomijo (Trevejo in sod., 2011), kar je verjetno posledica prepričanja, da s posegom preprečimo neželene brejosti, agresivnost pri psih, piometro (gnojno vnetje maternice) ter pojav tumorjev na prostati, modih, jajčnikih, maternici in mlečni žlezi (Hart in sod., 2014). S sterilizacijo pred prvo gonitvijo naj bi za kar 95 % zmanjšali verjetnost

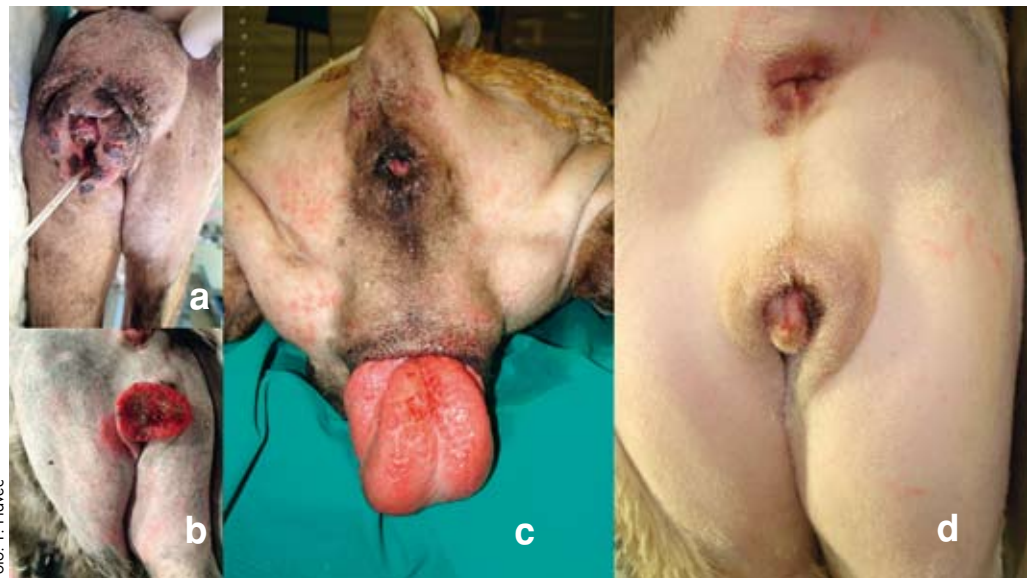

Foto: T. Plovec

Slika 3: Nekatera stanja lahko s sterilizacijo preprečimo (a–c) ali jih spodbudimo (d). Tumori nožnice (a) in zunanega spolovila (b) so dokaj redki in predstavljajo manj kot 3 % novotvorb pri psih. Med obojimi prednjačijo benigni tumorji iz gladkih mišic (leiomiomi), ki se pojavljajo pri starejših nesteriliziranih psih (povprečje 10,8 leta) in so pogostejši pri psih, ki niso imele mladičev. Izpad nožnice (c) se pojavi pri nesteriliziranih psih, ki so pod vplivom estrogenov v času proestrusa ali estrusa. Slabša razvitost vulve (d) se lahko pojavi pri zgodaj steriliziranih psih, kar lahko povzroči vnetja zunanega spolovila in spodnjega urinarnega trakta.

pojava tumorja mlečne žleze pri psih, ki sicer pri njih predstavlja 50–70 % vseh tumorjev (Sorenmo in sod., 2013). V ZDA se tumor mlečne žleze pojavlja v 3,4 % (Moe, 2001); tako nizek odstotek pripisujejo prav velikemu številu zgodaj steriliziranih psic (Sorenmo in sod., 2013). Kljub temu so Beauvais in sodelavci (2012 a) z natančnim pregledom trinajstih člankov, objavljenih v uglednih revijah, ugotovili, da veliko raziskav ni potrdilo pozitivnega učinka sterilizacije na pojav tumorjev mlečne žleze, medtem ko nekaj raziskav to dejstvo potrjuje. V raziskavah naj bi sterilizacija zmanjšala verjetnost pojava malignega (rakavega) tumorja mlečne žleze, če psice steriliziramo pred starostjo dveh let in pol. Tveganje pa lahko še dodatno zmanjšamo, če je bila psica sterilizirana še prej. Kljub temu avtorji menijo, da je v raziskavi veliko spremenljivk, ki niso bile upoštevane (maligni ali benigni/nenevarni tumorji, uporaba steroidnih zdravil ...), zato ne moremo zagotovo trditi o zmanjšanem pojavu malignih tumorjev pri steriliziranih psih (Beauvais in sod., 2012 a). V nedavni slovenski raziskavi smo ugotovili, da so bile psice, ki so imele tumor mlečne žleze, sta-

tistično značilno sterilizirane kasneje (povprečno pri 6,5 leta, po povprečno 9,1 gonitve) kot psice, ki tega tumorja niso imele (povprečno pri 1,6 leta in po povprečno 1,3 gonitve) (Kmetec in Vodopivec, 2015).

Od lovskih pasem so k nastanku tumorjev mlečne žleze bolj nagnjeni jazbečarji, angleški koker španjeli, špringer španjeli, angleški setri in poentri (Sorenmo in sod., 2013), Kmetec in Vodopivec (2015) pa sta ugotovila večjo pojavnost tudi pri nemških prepeličarjih, nemških kratkodlakih ptičarjih in brak-jazbečarjih.

Čeprav je včasih veljalo prepričanje, da se verjetnost pojava nekaterih boleznih razmnoževalnega sistema pri psih zmanjša, če ima psica vsaj eno leglo mladičev, raziskave tega niso potrdile (Root Kustritz, 2006). Tudi zaščitni učinek (zgodnje) nosečnosti na nastanek raka dojke, kot je opisan pri ljudeh, pri psih ni bil ugotovljen (Rutteman in sod., 2001).

Raziskave v zadnjih dveh desetletjih vse bolj poudarjajo negativne učinke odstranitve spolnih žlez na pojav bolezni pri določenih pasmah psov. Tako se maligni tumorji kosti (osteosarkomi; od lovskih pasem se pogosteje pojav-

ljajo pri irskem setru (Root Kustritz, 2012)) pri večjem številu pasem pojavljajo kar dvakrat pogosteje pri psih z opravljeno gonadektomijo (Ru in sod., 1998). Pojav malignega tumorja iz žilnih celic (hemangiosarkoma) na srcu se štirikrat pogosteje pri steriliziranih kot pri nesteriliziranih psih (Ware in Hopper, 1999). Hemangiosarkom na vranici je dvakrat pogostejši (Prymak in sod., 1998), kožni mastocitom pa kar štirikrat (White in sod., 2011). K nastanku hemangiosarkoma so od lovskih pasem bolj nagnjeni angleški seter, zlati prinašalec, labradorec in poenter (Root Kustritz, 2012). Karcinom prehodnega epitelia mehurja je pri steriliziranih/kastriranih psih do trikrat pogostejši (Knapp in sod., 2014), podobno se benigni tumorji obzadnjičnih žlez (perianalni adenomi) pogosteje pojavljajo pri steriliziranih psih (Dow in sod., 1988). Tudi druge novejšje raziskave so potrdile, da je diagnosticirano število omenjenih tumorjev večje pri živalih z opravljeno gonadektomijo (Torres de la Riva in sod., 2013; Hoffman in sod., 2013; Zink in sod., 2014).

Sterilizirani/kastrirani psi so nagnjeni k debelosti (od lovskih pasem pogosteje pri koker španjelih, jazbečarjih

in labradorcih (Root Kustritz, 2012)), ki jo lahko preprečimo z ustrezno prehrano in zadostno količino gibanja. Pogostejša sta tudi zmanjšano delovanje ščitnice in sladkorna bolezen, vendar za zdaj še ni znano, ali je to morda posledica večje telesne teže (Hess in sod., 2000).

Obsežne raziskave pri zlatih prinašalcih so dokazale, da se pri steriliziranih/kastriranih psih pojavi kar 3- do 4-krat večje tveganje pretrganja prednjih križnih vezi (Witsberger in sod., 2008). To ugotovitev so sprva pripisovali večji telesni teži pri živalih po opravljeni gonadektomiji, vendar raziskava, pri kateri so primerjali teže živali s pretrganimi križnimi vezmi z opravljeno gonadektomijo in brez nje, tega ni uspela potrditi. Zaznali pa so majhno razliko v telesni masi med živalmi s pretrganimi križnimi vezmi in tistimi brez težav zaradi bolečine in posledično manjše aktivnosti (Torres de la Riva in sod., 2013). Pri zlatih prinašalcih in labradorcih po gonadektomiji, ki je bila opravljena pri manj kot šestih mesecih starosti, se statistično značilno poveča pojavnost različnih sklepnih bolezni (kolčna in komolčna displazija, pogostejši zlomi stegenice, pretrgane križne

vezi ...), saj se zaradi odstranitve spolnih hormonov kasneje zaprejo rastne plošče. Zato pri večjih pasmah psov odsvetujemo zgodnjo kastracijo/sterilizacijo (Hart in sod., 2014).

Nezmožnost zadrževanja urina (*inkontinenca*) je pogost zaplet po sterilizaciji in se lahko pojavi kmalu po posegu ali šele čez nekaj let. Pojavnost je znana pri psih, steriliziranih pred tremi meseci starosti in težjih od 15 kg, znaša pa od 4 do 20 % (Beauvais in sod., 2012b; Forsee in sod., 2008). Od lovskih pasem so pogosteje prizadeti irski seter, špringer španjel in vajmarčan (Root Kustritz, 2012).

Vsekakor ne smemo pozabiti tudi na pozitivne učinke gonadektomije. Eden izmed glavnih je zmanjšanje števila nezaželenih psov, kar pa odgovorni lastniki lahko preprečijo s skrbnim nadzorom psih v času cikla in nadzorom psov – samcev. Ustrezna vzgoja in socializacija psov velikokrat zadostujeta za preprečitev agresivnosti psov in psih. S kastracijo povsem preprečimo pojav tumorjev na testisih, s sterilizacijo pa preprečimo pojav tumorjev na jajčnikih in maternici. Le-ti se pri psih izredno redko pojavijo, a so lahko maligni, vendar redko zasevajo in jih zato najpogos-

teje pozdravimo z odstranitvijo jajčnikov in maternice (Johnston in sod., 2001 a; Johnston in sod., 2001 b). S sterilizacijo preprečimo tudi gnojno vnetje maternice, ki prizadene kar 24 % vseh psih, navadno v starosti od štiri do deset let in je pogostejše pri psih, ki niso imele mladičev (Egenvall in sod., 2001). Tudi to bolezen pozdravimo z odstranitvijo maternice in jajčnikov, vendar gre za nujni poseg, ki se lahko, če ni opravljen pravočasno, konča s poginom. S sterilizacijo preprečimo tudi pojav navidezne brejosti in hkrati zmanjšamo pojav vnetja mlečne žleze (mastitisa), vendar sta obe obliki obolenj povsem ozdravljivi in ne pomenita večjega tveganja za preživetje živali. Čeprav vse študije tega ne potrjujejo, s sterilizacijo pred dopolnjenostjo 2,5 leta starosti preprečimo ali zelo zmanjšamo verjetnost nastanka tumorja mlečne žleze (Sorenmo in sod., 2013).

Kdaj sterilizirati/ kastrirati - povzetek

Spolni hormoni so nujni pri razvoju možganov in endokrinega sistema, sodelujejo pri zaprtju rastnih plošč, velik vpliv pa imajo tudi na presnovo (me-

tabolizem). Čeprav z njihovo odstranitvijo (kot smo opisali) lahko preprečimo pojavnost določenih bolezni, pa s prezgodnjo sterilizacijo/kastracijo povečamo pojavnost različnih sklepnih obolenj in težav urinarnega sistema (inkontinenca, več okužb pri psih, slabša razvitost zunanega spolovila in pogostejši vaginitisi, slabše razvita kost penisa ...). Zato priporočamo, da pri vseh pasmah opravimo gonadektomijo po puberteti. Le-ta je odvisna od pasme in načeloma nastane zgodaj pri manjših pasmah psov (šest mesecev) in kasneje pri zelo velikih (18–24 mesecev). Pri naših psih bi zato morali veterinarji vsako žival obravnavati posamezno in dobro upoštevati želje stranke, pasmo psa in verjetnost pojava določenih bolezni, ki so pasemske značilne (Root Kustritz, 2007).

Doc. dr. Tanja Plavec,
dr. vet. med.¹

Asist. dr. Maja Zakošek
Pipan, dr. vet. med.²

¹ Klinika za kirurgijo in male živali, Veterinarska fakulteta, Univerza v Ljubljani; tanja.plavec@vf.uni-lj.si

² Klinika za reprodukcijo, Veterinarska fakulteta, Univerza v Ljubljani; maja.zakosekipipan@vf.uni-lj.si

(Spisek virov je dosegljiv pri avtoricah.)

Zelena luč za projekt Divji petelin - INTERREG HR/SLO

Na Mašunu, gozdarskem naselju (1.025 m), ki leži v osrčju notranjsko-snežniških gozdov, je bil 12. 11. 2015 zadnji usklajevalni sestanek pred pripravo projekta *Varovanje populacije divjega petelina (Tetrao urogallus) na območju SZ (severozahodnih) Dinaridov*. Projekt, o katerem smo že poročali, po vsebini sodi v skupino evropskih projektov INTERREG Slovenija – Hrvaška, ki jih EU sofinancira v višini 85 %, preostala sredstva pa morajo zagotoviti partnerji projekta. Pomembno je, da bi se partnerji obeh držav (območij) poenotili o vsebini projekta, da bi odgovorno sprejeli delovne zadolžitve, ki jih terjata vsebina projekta, in da bi omogočali nemoten pretok informacij in operativnih ugotovitev v obe smeri. Vse to je bilo na omenjenem sestanku v celoti doseženo, le glede vodilnega partnerja projekta je ostalo nekaj odprtih vprašanj, ki pa so morala biti rešena do konca leta 2015.

Ekipo Republike **Hrvaške** so na tem sestanku predstavljali: don dr. **Ivica Križ** – Udruga Tetrijeb – Prezid; **Antun Arh**, predsednik LD Tetrijeb – Čabar; **Slavko Križ** – Hrvatsko šumarsko društvo – ogr. Delnice; **Marko Modrić** – javna ustanova Priroda – Rijeka; **Patrik Krstinić** – javna ustanova Priroda – Rijeka; **Sanja Žagar** – JU NP Risnjak; **Dragan Turk** – JU NP – Risnjak; **Miljenko Gašparac** – ravnatelj JU NP Risnjak.

Ekipo Republike **Slovenije** so predstavljali: mag. **Mirko Perušek** – ZGS, OE Kočevje; dr. **Irena Bertonec** – ZGS, OE Kočevje; prof. dr. **Ivan Kos** – Biotehniška fakulteta Ljubljana, LZS; **Anton Marinčič** – ZGS, OE Postojna, vodja LPN Jelen – Snežnik; **Peter Krma** – ZGS, OE Postojna, Odd za gozdne živali; **Janko Škrlić** – LD Babno Polje.

Na sestanek sta bila povabljeni tudi podpredsednik HLS (Hrvaške lovske zveze),

dr. **Josip Malnar**, in podpredsednik LZS, mag. **Lado Bradač**, vendar sta se oba zaradi službenih zadev opravičila. Sporočila sta, da podpirata vsa prizadevanja za pomoč povečanja populacije divjega petelina prek predlaganega

projekta, ki naj bi dal odgovore na številna vprašanja, na podlagi katerih bomo lažje in učinkoviteje oblikovali ukrepe za oživitve populacije divjega petelina.

Mag. Mirko Perušek je v uvodu predstavil projekt LIFE

Udeleženci zaključnega sestanka za pripravo projekta Interreg Slovenija – Hrvaška o Varovanju populacije divjega petelina na območju SZ Dinaridov. Z leve v prvi vrsti: Tone Marinčič, prof. dr. Ivan Kos, Peter Krma, Miljenko Gašparac, Slavko Križ, Antun Arh. Za njimi: Sanja Žagar, Dragan Turk, Patrik Krstinić in Marko Modrić.

- Kočevsko, ki že poteka in ki med drugimi zavarovanimi pticami zajema tudi divjega petelina. Letos je prof. dr. **Marijan Grubešič** s Fakultete za gozdarstvo v Zagrebu skupaj s sodelavci pripravil in objavil strokovno študijo *Monitoring tetrijeba gluhana (Tetrao urogallus) na področju Primorsko-goranske županije za 2015. godinu s analizom razloga ogroženosti i prijedlogom mjera zaštite tetrijeba gluhana i njegovih staništa.* (op. pr. Spremljanje stanja divjega petelina (*Tetrao urogallus*) na območju Primorsko-goranske županije za leto 2015 z analizo vzrokov ogroženosti in s predlogom varstvenih ukrepov za divjega petelina in njegovo bivalno okolje).

V podrobnejšem načrtu upravljanja za projektno območje Snežnik (projekt Life III akcije A3) je dr. **Mirjam Galičič** (Zavod RS za varstvo narave) pri spremljanju stanja divjega petelina ugotovila le tri aktivna rastišča od nekdanj številčnih (več kot petdeset).

Iz predstavljenega povzemamo, da **na območju zahodnih Dinaridov, kjer je nekoč živel številčna populacija divjega petelina, se v zadnjih desetletjih njena številčnost hitro zmanjšuje. Ob spomladanskih popisih v letu 2015 je bilo na Kočevskem ugotovljeno le še eno aktivno rastišče, na Notranjskem Snežniku tri in v Gorskem kotarju deset rastišč. Pred štirimi desetletji je bilo na**

Glavna pobudnika sestanka ob predstavitvi osnutka projekta: dr. don Iвица Križ (levo) in mag. Mirko Perušek.

območju, ki meri okrog 240.000 ha, več kot dvesto aktivnih rastišč. Za ohranitev in poživitev populacije je treba uvesti več začetnih ukrepov, ki bi jih opravili prek projekta INTERREG Slovenija – Hrvaška.

Oblikovani in potrjeni CILJI projekta INTERREG so:

- natančneje ugotoviti stanje populacije divjega petelina v SZ Dinaridih in vzpostaviti usklajeno čezmejno spremljanje stanja (monitoring) populacije,

- pripraviti čezmejno usklajene strategije za ohranitev populacije divjega petelina na obeh straneh meje, ki bodo temeljile na strokovno pripravljenih smernicah. Vključiti je treba strategijo in smernice v gozdarsko-upravljalvske načrte in ozaveščati ciljne skupine (gozdarji, lovci) o pomenu ohranjanja divjega petelina

Foto: J. Škrlič

Celotni predlog projekta Interreg Slovenija – Hrvaška o divjem petelinu je bil predstavljen v predstavitvi pdf. Razprava je bila vsebinska, zelo dosledna in pregledna, rezultat pa je bil dober sporazum udeležencev. Z leve: don dr. Iвица Križ, mag. Mirko Perušek in dr. Irena Bertonec, ki je bila zapisničarica.

kot vrste (na populacijski ravni),

- izboljšati habitat divjega petelina v Gorskem kotarju (HR) in na Notranjskem Snežniku (SLO).

Projekt natančno določa vse

potrebne operativne in tehnične ukrepe in tudi analitična kabinetna in laboratorijska dela, kar pa je predmet posebnega prispevka.

V primeru zahteve Komisije EU po razširitvi projekta smo razpravljavci menili, da je smiselno raziskati še stanje preostanka populacije **gozdnega jereba** (*Bonasa bonasia*) (območje zahodnih Dinaridov), katerega številčnost se prav tako zelo zmanjšuje. V času trajanja projekta o gozdnem jerebu (predvidoma tri leta) bi se opredelili na čezmejno

spremljanje stanja številčnosti in teritorialne prisotnosti, v nadaljevanju pa bi se verjetno opredelili za podobne cilje kot pri divjem petelinu.

Razpis za prijavo omenjenega projekta je mogoče pričakovati v začetku leta 2016, potrditev in začetek dela pa predvidoma v sredini leta 2016.

Ker se je sestanek končal dokaj pozno, je gostitelj **Tone Marinčič** v imenu LPN Jelen povabil v tamkajšnjo restavracijo vse udeležence na okusno domačo večerjo, kjer je pogovor udeležencev stekel še o drugih aktualnih zadevah v lovstvu. Vsi udeleženci smo se mu zahvalili za izkazano prijaznost in domačnost z željo, da bi pravkar določeni projekt čim prej zaživel in začel dajati rezultate.

Janko Škrlič,
univ. dipl. inž. gozd.

Foto: M. Migon

O lovu na fronti v Galiciji, Bukovini, Romuniji in na južnem Tirolskem

Med listanjem po literaturi o zgodovini prve svetovne vojne sem naletel na Vojni dnevnik 1914–1918 izpod peresa **Alojza Goriupa** z naslovom *Od Galicije do Južne Tirolske*, ki ga je lani izdala tržaška založba Mladika. Knjigo je uredil **Vinko Avsenak** in o njej zapisal, da »prinaša vojni dnevnik Alojza Goriupa neke nove, zanimive prvine, saj je avtor kot topniški častnik služil v povsem neslovenskih topniških enotah in se z njimi gibal po manj znanih predelih vzhodne fronte, na katere je vojna vihra slovenske vojake redko zanesla. Na svoji poti je redno zapisoval vse kraje, tudi zaselke, skozi katere je romal s svojimi topničarji. Njegova pripoved nas vodi po znamenitih bojiščih prve svetovne vojne v Galiciji, Bukovini, v Romuniji in na Južnem Tirolskem. Živi so

Skupina domačinov na Proseku. Alojz Goriup kleči v ospredju s puško v roki. (Iz zapuščine Alojza Goriupa)

Po uspešnem lovu. Alojz Goriup stoji na levi strani. (Iz zapuščine Alojza Goriupa)

njegovi opisi galiških poljan, krajev in tamkajšnjih prebivalcev. Alojz Goriup je bil strasten lovec. Kljub temu, da je bil lov v vojski strogo prepovedan, se tej strasti ni mogel upirati in se je ob vsaki priliki s konjem ali peš podal na lov po bujnih, širnih gozdovih, močvirjih in stepah.

Preden zelo na kratko predstavimo nekaj njegovih vojnih lovskih zgod in nezgod, naj za naše bralce pojasnimo, da se je avtor tega neverjetnega in redkega vojnega dnevnika rodil leta 1888 na Proseku na Tržaškem. Pridobil si je vrhunsko humanistično izobrazbo in je govoril več tujih jezikov. Kot

ljubitelj in pretanjen opazovalec narave se je strastno predajal tudi lovstvu, ki je zaznamovalo njegovo življenje. In zdaj k njegovim lovskim zgodam in nezgodam na fronti, ki jih je opisal v svojem vojnem dnevniku. Maja 1915 je pisal o t.i. pozicijski vojni na fronti in zabeležil, da je vzel puško in šel v gozd.

»Šel sem po svoji navadi tja, da pozabim, in sem vedno mislil. Šel sem in dež je padal. Pesek je postal temnejši in je izgledal kakor domača zemlja. Nič več ni bil tako siv in mrtev. Drevesa so bila vsa zelena, trava vsa živa in zelena. Vsa drugačna slika nego ponavadi. Šel sem do močvirja in sem gledal okoli sebe v prerojeno lepšo naravo. Zmočil sem se do kosti. Če bi videl raco, bi jo vstrelil. Ljudje ubijajo eden drugega. Gledamo si brez strahu v obraz in se koljemo. Čemu bi ne ubil race, ki ima mlado zalego? Čemu ne breje zajklje ali srne? Kaj postava, kaj srce! Moč odločuje danes in prefriganost. In sedaj sem sv. Hubertu hvaležen, da mi ni pripeljal prepovedane divjačine pred oko. Res, da sem v vojski, res je, da sem podivjan, a lovec sem vseeno in razjokal bi se nad grehom na lovu. Da bi le ta čas, ki tako počasi leze, izginitil v večnosti. Srečne dni, Bog daj, srečne dni!«

Na lov je šel tudi 1. juni-

ja 1915 pred boji z Rusi pri Struži.

»Mirno so potekali dnevi. Hodil sem po gozdu s puško in sem vstrelil zajca in dve srni. Žal mi je bilo po streljih za ubogo divjad.«

Dva dni po bojih z Rusi je bilo znova nekaj časa za Goriupov lov, saj so se topničarji ustavili sredi gozda. Med gozdovi so bili tudi široki travniki, na katerih pa je bila trava povečini močvirna in ostra.

»Ti travniki in ti gozdovi morajo biti v mirnih časih idealen lov. Merjasci, jeleni in srne v njih prebivajo. Naš kuhar je v civilu lovski tat na posestvih grofa Potočkega. Pravil nam je, da je piršal par večerov zaporedoma in da je streljal na jelena, ki pa ga je zgrešil. Drugi mi je spet povedal, da je videl divjo svinjo z osmimi pujski in srnjaka. Hej! To bodo dnevi! In občudoval sem divje gozdove tega magnatskega lova. Usojeno mi ni bilo. Z žalostjo sem zrl na divne gozdove in sem potrtega srca mislil na plemenito divjad, ki je ne bom mogel zalezovati in opazovati. Dež je padal, in ko sem jahal za baterijo proti Ježowam, sem gledal na lepa drevesa ob levi in desni in na krasne trate med gozdovi. Pojavile so se mi misli

na dom. Težke so bile in neznosne. Živci so mi odpovedovali službo in tresel sem se od same nervoznosti.«

Alojz Goriup v vojnem dnevniku poroča tudi o ribolovu, ki so ga izvajali predvsem nemški vojaki. Ti so radi lovili prekrasne krape, pri tem lovu pa so sodelovali tudi njegovi topničarji. Sam se je, zaradi krajšega predaha baterije, 12. julija 1915 odpravil na lov na divje race.

»Šel sem v močvirje na divje race. Vsi ti čudni glasovi, ki se tam pojavljajo, so me silno razburili. Gledal sem in strmel, pa sem naglo hodil okoli. Divjih rac je na tisoče, a se žalibog drže sredi globokih ribnikov in mlak. Po kanalih jih je malo. Vstrelil sem tri. In če bi imel Hektorja s seboj, bi jih vstrelil najmanj 20. Zgrešil sem jih tudi nekaj, 3 ali 4 so se mi pa zgubile v gostem trnju in na dnu kanala. Očaran sem bil od divot močvirnega lova in sem zadovoljen, da sem vsled tekanja preveč truden, ker bi sicer rabil v opis svojih občutkov najmanj 5 strani te knjige, ki ni lovski dnevnik.«

Čez štiri dni je v dnevniku napisal, da mu je bila Diana spet naklonjena.

»Okoli 4,30 popoldne sem vzjel puško in sem šel do rib-

nikov. Štiri race sem vstrelil. Diana mi je bila naklonjena. Veselega srca sem se vračal ob sedmih do baterije. Dve raci sem vstrelil z dubletom, eno sem bil pa pri drugem dubletu zgrešil. Puška je slaba, ker nima potrebne moči.«

Lovil je tudi naslednji dan, saj je v vojnem dnevniku 19. julija zapisal, da je »včeraj vstrelil 3 race, danes pa dve. To je imenitno življenje! Kaj baterija, kaj vojska! Vojska je dolgočasna in baterijo mi žiher ukradejo. Tukaj že tako ne gre naprej. Infaterija je vkopana tik pred ruskimi ovirami. In zato lovim pri ribnikih.«

Vojna vihra je neusmiljeno zahtevala svoje, a življenje je teklo naprej. In tako je Alojz 2. februarja 1916 poročal, da je »zgrešil prav fino srno! Oj, sveti Hubert! kaj tudi ti nimaš kaj proti meni? Prihodnjič bom prosil Diano za pomoč!« 11. februarja 1916 je šel iz gališkega blata v gozd na lov, kjer sta mu pomagala Scheicher in Januscho. »Napravil sem pravo parad. Šli smo v gozd. Podila sta mi in kmalu je ležal zajček pred mojimi nogami. Nato sva podila Schiecherju, ki najprvo pošteno fali enega, zatem pa zadane drugega zajca. Zajec skoči iz grma in predno prehititi 30 korakov, leži mrtev na

suhi rumeni travi. Na ta način imamo sedaj tri dolgouhce in Volnija čaka težka, kuharska naloga.«

Trije zvezki Goriupovih lovskih dnevnikov so se ohranili tudi zato, ker so bili vezani v usnje. Na začetku vojne je menil, da mu bo zadoščal le en zvezek, toda vojna se je nepričakovano zavlekla in na koncu je moral poseči še po tretjem. Ko je bil na vzhodni fronti v krvavi pozicijski vojni v Bukovini 10. junija 1916 težko ranjen, se je več mesecev zdravil in okrevale na Dunaju. Tik pred koncem vojne, ki ga je doživljal na južnem Tirolskem, je uspel dobiti dopust in se je lahko vrnil domov, kjer je bil živa priča razpada avstro-ogrske vojske in države. Naj omenimo, da je tudi zadnje mesece služenja v vojski mislil na lov in da je tudi lovil, saj je na primer 7. decembra 1917 uplenil zajca in jrebico, 23. decembra pa dva zajca. Njegovi dnevniški »lovski vpisi« zajemajo skoraj ves januar 1918 in se končajo z 12. decembrom 1918, ko je v Zgoniku (torej že po vojni) uplenil eno kotorno. Pred tem pa je 30. novembra 1918 v Koprivi uplenil dva zajca. V knjigi je tudi nekaj dnevniških zapisov iz obdobja italijanske zasedbe Primorske in nekaj vpisov iz časa italijanske in nemške okupacije 1941–1945. A ti zapisi so zelo kratki. Obdobje italijanske zasedbe Primorske in fašističnega nasilja nad slovenskim življenjem je bilo tudi za Goriupa in njegovo družino usodno. Težke razmere so povzročile gospodarske posledice in moral se je celo odpovedati njemu tako ljube mu lovu. Kljub temu mu je na nek način ostal zvest do konca življenja, saj je neizmerno cenil naravo in njene darove. Njegov pošten odnos do živega stvarstva se večkot očitno in še kako verodostojno zrcali tudi med vrsticami njegovih dnevniških lovskih vpisov v daljnjih krajih vzhodnega bojišča med prvo svetovno vojno. Knjigo priporočam v branje zlasti mlajšim generacijam lovcev.

Za objavo pripravil
dr. Marjan Toš.

Foto: J. Popež – Grča

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: Poročali smo že o odločitvah nekaterih največjih letalskih družb (South African Airlines, Lufthansa, Emirates) o prepovedi transporta lovskih trofej na njihovih letih zaradi pritiska javnosti in okoljevarstvenih skupin zaradi spornega odstrela leva Cecila. V avgustu lani so podobno odločitev sprejele tudi tri velike ameriške letalske družbe, in sicer Delta Airlines, American Airlines in United Airlines. Omejitev velja za trofeje določenih vrst divjadi; Delta Airlines je npr. prepovedala prevoz trofej levov, slonov, nosorogov, leopardov in bivolov. Objavili so tudi, da nameravajo dosledno upoštevati vsa priporočila in omejitve ameriških zveznih oblasti glede zavarovanih in ogroženih živalskih vrst. Hkrati naj bi skupaj s pristojnimi zveznimi agencijami preverili tudi sprejemljivost svoje politike glede prevoza preostalih lovskih trofej. Po ocenah strokovnjakov gre predvsem za strah letalskih družb pred kritikami naravovarstvenih organizacij, da podpirajo ilegalno trgovino z zavarovanimi živalskimi vrstami. Nekateri strokovnjaki tudi opozarjajo, da se v resnici zelo malo transporta trofej velike divjadi opravi z letali in da gre v bistvu predvsem za zelo močno oglaševalsko akcijo omenjenih družb brez omeembe vredne ekonomske izgube zanje. Celotna kampanja je zelo protislovnostna, saj po drugi strani lovske organizacije, nekatere skupine, ki se zavzemajo za varstvo živali, in strokovnjaki opozarjajo, da nadzorovani trajnostni lov omogoča ustrezen nadzor populacij ter lokalnim skupnostim in dejanskemu varstvu narave in ogroženih živalskih vrst zagotavlja milijone USD.

(Hunter's Path, 3/2015)

Indija: Veliko srečo je imelo petdeset potnikov in članov posadke letala, ki je letelo iz Mumbaija in želelo pristati v Jabalpurju v začetku decembra lani. Ob pristanku je namreč letalo treščilo v trop divjih prašičev, ki je štel 30 do 40 živali. Kapitan je ob trčenju izgubil nadzor nad letalom, ki je s pristajalne steze zletelo na bližnje polje. Letalo Q400 je bilo pri tem zelo poškodovano, k sreči pa med potniki na krovu ni bilo poškodovanih. So pa bile žrtve na drugi strani, med divjimi pra-

Foto: Z. Zajšek

Skorumpirani državni uslužbenci v nekaterih afriških državah so krivi za prepovedano trgovino z živalskimi deli, ki jih naročnikom in prekupčevalcem dobavljajo krivolovci. Na fotografiji sta bela nosoroga iz Namibije.

šiči. Ker omenjeni primer ni bil edini v zadnjem času, je Zvezna agencija za varnost v letalskem prometu naročila varnostni pregled in oceno dvajsetih indijskih letališč.

(Jagen Weltweit internet)

Mozambik: Lani julija so v mestu Maputi na posebni javni prireditvi pristojne oblasti zažgale 2,4 t slonovine in rogove 86 nosorogov. Potem ko je policija v eni akciji uspela zapleniti rogove 65 nosorogov, kar je bila največja najdba in zablembo na letu 2008 v tej državi, je takoj nastala ponovna krajja dvanajstih rogov iz zastraženega skladišča zaseženega blaga. Policija je v povezavi z omenjeno krajjo priprla sedem osumljencev, od tega tudi štiri policijske uradnike. Prav pojav omenjene skorumpiranosti državnih uslužbencev je povzročil veliko zaskrbljenost svetovne organizacije za zaščito živali (WWF), saj obstaja velika nevarnost, da so s požigom omenjenih delov ogroženih živalskih vrst uničili dokazno gradivo proti osumljencem. Prav tako ni točnih informacij, ali so bili pred sežigom, skladno s protokolom Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami CITES, iz vsega materiala odvzeti vzorci DNK. Kot kažejo novejši raziskave javnega mnenja in resne

analize priznanih strokovnjakov, naj bi sežiganje telesnih delov ogroženih živalskih vrst povzročilo številne negativne učinke, ki so morda celo pomembnejši od pozitivne strani. Vsekakor je pozitivno dejstvo, da uničeni deli nikakor ne morejo več pristati na črnem trgu. Na drugi strani pa se s sežiganjem lahko celo ustvarja javno mnenje, da takih vrst vendarle ni tako malo in niso ogrožene, če si družba lahko »privoščiči« sežiganje takega materiala. Sežiganje namreč dodatno zmanjšuje prisotnost slonovine na trgu in tako še zvišuje njeno ceno na črnih trgih, ki je že tako ali tako astronomsko visoka. Obstajajo celo resna opozorila, da bi morali tako pridobljene telesne dele ogroženih živalskih vrst usmeriti v strogo mednarodno nadzorovan sistem trženja.

(Hunter's Path, 3/2015)

Nemčija: V nekaterih zveznih državah je nastalo precej aktivno delovanje interesnih skupin glede legalizacije dušilcev poka za dolgocevnostrelno orožje. Omenjena prizadevanja so temeljila predvsem na pravici do zdravstvenega varstva, v tem primeru za zaščito sluha. Tako je sodišče v zvezni deželi Brandenburg pred nedavnim odločilo, da dušilce zvoka lahko uporabljajo zgolj lovci, ki se po-

klicno ukvarjajo s to dejavnostjo; to pa so bili zgolj poklicni lovci, zaposleni v državnih loviščih, ki spadajo v pristojno državno gozdarsko službo. Po pritožbi nekaterih lovcev, da imajo tudi oni pravico do varovanja svojega zdravja, je pred nedavnim deželna ministrica za notranje zadeve sporočila, da bodo kmalu dovolili uporabo dušilcev zvoka vsem lovcem, ki imajo veljavne lovske karte/izkaznice in dolgocevnostrelno orožje z risanimi cevmi. V resnici zadeva še ni dokončno zakonodajno urejena in veljavna; ustreznimi pravni akti naj bi izšli v decembru minulega leta.

(Wild und Hund internet)

Evropa: Še nekaj datumov **Esejmov z lovsko tematiko** v bližnji okolici v letu 2016: Jagd & Hund, Dortmund (Nemčija) 9. do 4. 2. 2016; Revier & Wasser, Graz (Avstrija) 10. do 12. 2. 2016; HIT Show, Vicenza (Italija) 13. do 15. 2. 2016; FEHOVA, Budimpešta (Madžarska) 18. do 21. 2. 2016; Fischen Jagen Schiessen, Bern (Švica) 18. do 21. 2. 2016; Hohe Jagd & Fischerei, Salzburg (Avstrija) 25. do 28. 2. 2016; IWA OutdoorClassics, Nürnberg (Nemčija) 4. do 7. 3. 2016 ...

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Jesen se je nezadržno poslavljala. Orumenelo skrivenčeno listje je že prekrilo utrujeno zemljo. Bližala se je zima in z njo slutnja težkega in hudega, a tudi lepega, skritega veselja do življenja.

Težke dežne kaplje so z južnim vetrom udarjale v majhna okna gorske domačije, prislone v breg. Gospodar Jakob je hodil po hiši kot ujeta žival in si podzavestno vihal in grizel razkocane brke. Ni vedel, kam bi se dal. Večkrat na dan ga je prineslo do sobe, kjer je imel obešene lovske trofeje in staro, a dobro vzdrževano mavzerico. Ljubeče jo je jemal v roke, jo obračal in gladil z naoljeno krpo.

Strasten lovec je bil. Do živali in orožja je v sebi čutil skrito toplino, do ljudi pa je bil zadržan.

dodal še par klobas. V ploščato 'prisrčnico' si je natočil trebuškega drnulovca, čaj pa si bo pripravil, ko bo vstal.

Še vedno je snežilo, a ne več tako zelo. Legel je; zaspati ni mogel. Premetaval se je in vrtel na ležišču. Misli so mu med spancem in budnostjo vso noč uhajale v greben nad tisto grapo, kjer je vedel za gamsji trop.

Zjutraj se je dvignil z loža kot pretepen. V obraz si je pljusnil ledeno mrzlo vodo, da bi se zbistрил. Odprl je vhodna vrata. Sneženje je ponehalo že ponoči, tudi severnik je legel k počitku. Snega ni bilo dosti. Nataknil si je gamaše in si obul težke »čičme«, si oprtal nahrbtnik in na ramo obesil mavzerico. Dobro mu je dela njena teža, ponejšega se je čutil. V žep je spravil pet nabojev in zagazil navkreber.

Kmalu se je zgubil med stoletnimi

Bila sva si usojena ...

ZLATKO KRIVEC

Druga nagrada Javnega natečaja (2015) za najboljše besedilo z lovsko tematiko

Poznojesenski dež, ki ga je z juga prinašal mornik, ga je spravljal v slabo voljo. Pogledoval je v okno, po katerem so polzele dežne kaplje. Iz napol zaprtih ust so mu prihajale nerazumljive besede; kakor težko zadrževano béntenje se je slišalo. Žena ga je prav previdno ogovarjala, naj se vendarle, za božjo voljo, ustavi in umiri, četudi je vedela, da se bo možu obraz razjasnil šele, ko se bo obrnilo vreme.

Jakob se je zamotil s hišnimi opravili. Mimogrede je naložil polena v peč. Suh les se je kmalu razgorel, da je ogenj zabučal v kaminu. Postal je in prisluhnil – to ni bilo le bučanje ognja! Okoli vogala je povlekel severni veter in udaril v okna, napita in napeta od dolgotrajnega dežja. Jakobu se je obraz zvedril in oči so se mu zasvetile. Zadrgnjene gube okrog oči so se mu zmehčale, saj je čutil, da se vreme spreobrača. In res – kmalu ni bilo več slišati težkih dežnih kapelj, prinesenih z jugom. Severni veter se je krepil. V sunkih se je prepletal skozi gole krošnje stoletnih tršev. Med dež so se začele mešati snežinke. V vrtincih so plesale z burjo, bolj in bolj divje in neulovljivo. Kakor zavijanje krdela lačnih volkov, ki v snegu sledijo

izgubljenemu jelenjemu teletu, se je Jakobu zdelo njeno zavijanje. Sneg se je začel prijemat. Stari lovec je vedel, da se bo vreme čez noč ustalilo in da bo naslednji dan pravi za lov – na črne svate.

Jakobu je lov pomenil skoraj vse. Kako rad se je zgubljal v stenah, na ozkih policah, jih zalezoval in čakal! Gamse! Posebno v času prska ni strpel doma. Tista polna občutja lahko doživi le pravi lovec, ki tudi drugače živi z naravo, kamnom in gozdom, vaje skromnosti in odrekanja. Le taki se znajo popolnoma odmakniti od ponorelega sodobnega sveta, ki pelje v pogubo vsega živega. Saj sodobni kapitalisti vidijo samo sebe in svoje koristi. Za naravo pa jim ni mar. Se zavedajo, da s svojo pogoltnostjo kopljejo jamo tudi sebi? Ali si mislijo, da so nesmrtni ...

»Jutri navsezgodaj grem!« se je že vnaprej veselil Jakob. Stopil je do omare in vzel v roke svojo risanico. Obrisal jo je s suho mehko krpo, s prav takšno je potegnil skozi cev, da bo naslednje jutro pripravljena ... Pripravil si je še nahrbtnik, gamaše in cepin. Odrezal si je precejšen kos domačega kruha, ki ga je žena že leta pekla v krušni peči, in

trši in javorji. Pod njim se je oglasil zvon cerkve angelov varuhov.

V stoletjih shojena steza med Planoto in grapo na drugi strani vrhov ga je v mraku zimskega jutra varno vodila med dvema gorskima vasema čez gorsko sedlo pod Sortežem. Po dveh urah hoje navkreber se je začel mimo Ledenice, čez Poslušaj in mimo Škrbine spuščati proti Ipavšku in dolini kлокotajoče vodne žile spodaj. Iz domačij, posejanih po strmih pobočjih na drugi strani reke, se je vil blede siv dim. Razveselil se je znamenj samotnega življenja. »Nisem sam,« si je govoril potih, »graparji odpravljajo žival v štalah.«

Korakoma se je prebijal naprej. Kljub ostremu jutranjemu mrazu je čutil, da mu obraz obliva rdečica. Srage znoja so mu polzele s čela, ko je priganil v tesen pod steno. Tod je svet res postavljen pokonci. Tišino napolnjuje le šum hudournega potoka, ki čez steno pada v tolmun, se v njem kakor omotičen od padca zavrti in omamljen išče pot navzdol do rečice na dnu. Že od pradavnih časov teče tja, kjer zahaja sonce. Tam daleč se bo zlila z večjo sestro in skupaj se bosta izlili v morje in pozabili na kraje svojega rojstva.

Bogvekdaj so si lovci utrli pot navzgor nad globel Brusove grape. Zavarovali so jo z jeklenico, ki je bila tu in tam, zaradi podrtega drevja, pretrgana. Jakob se je ustavil, da bi si oddahnil, in pomislil: »Kdo ve, koliko gamsov je po tej stezi na hrbtih lovcev romalo v samotne domačije, kjer so čakali lačni otroci! Kako zelo so bili Trebušani in Gorjani z druge strani gozdnatih vrhov povezani s temi golimi skalami! Ne pravijo jim zastonj – Govci! In tista hudomušna zgodba o starem Trebušanu! Zadnje, kar si je pred smrtjo zaželel,

drevo je ležalo čez stezo. Šum potoka pod njim se je izgubljal v globoki tesni, nad Jakobom pa so se odpirala nova prostranstva. Do vrha je bilo še daleč. Bližnji grebeni so bili obsijani s prvimi sončnimi žarki. Iz snežne beline so tu in tam štrleli grmi ruševja, belega mokovca in skrivenčenega črnega gabra. Jakob je dihal kot star hlapon. Trdno se je oprijemal jeklenice. Kjer jo je zmanjkalo, je v skali iskal oprimke in se lovil za 'žizenpajnov grm', kot na Planoti rečemo rododendronu. Pod njim je zeval prepad. Ni ga bilo strah višine, tod

pride tudi črni svat, saj je prsk na vrhuncu. Kraj in čas sta bila prava.

Za ruševim grmom je previdno steval sneg v manjšo kotanjo in se usedel na nahrbtnik. Puško je naslonil na bližnjo vejo in skozi daljnogled opazoval trop. Mirno se je pasel, ni vedel zanj. 'Kako lahko preživijo v tako trdem svetu!' se je čudil v sebi. Gledal jih je, kako so s prednjimi nogami razgrebali sneg, da bi prišli do suhe uvele trave in resja pod njim.

Cez čas se mu je zazdelo, da se na sosednjem grebenu, poraščenem z ru-

je bila 'gamsja župca'. Umirajoč je s pogledom še zadnjikrat poromal po pokonci postavljenemu svetu nad rečico in zašepetal: 'Adijo, robié! Adijo, kazié!' Ja, kje so zdaj tisti časi! Ljudje so pomrli in odšli, mnoge hiše je pogoltnil zob časa ...«

Jakoba je zmrazilo, da se je stresel. Predolgo je postal! Moral bo zagristi v strmadino, počasi in s pametjo, da se ne bo preveč segrel.

Le s težavo se je prebijal naprej; ovirale so ga polomljene veje, padle pod težo snega. Tudi kakšno izruvano

je šel že ničkolikokrat. A ne v snegu! Previdno se je potegnil čez razpoko nad globeljo in si oddahnil ...

Sonce je bilo že visoko, ko je prilezel na greben. Počasi se je dvigal, saj je vedel, da se pozimi gamsi radi zadržujejo v prisočju. Dihanje se mu je počasi umirilo, srčni utrip se je upočasnil.

Tedaj je vzkliknil skoraj naglas: »Gamsi!« Štel jih je skozi daljnogled in jih sproti v sebi razvrščal po spolu in starosti. Skoraj razočaran je ugotovil, da med njimi ni bilo pravega. Sama mladina in koze. A vedel je: če so koze,

ševjem, nekaj premika. Res – med grmi se je pretikal kozel! Sneg se mu je usipal po črnem telesu, a se ni zmenil za to. Spustil je glavo in vohal, vohal, če je šla tam pojava koza. Z roglji je podrgnil po smolnati veji, kot bi se podpisal. Potem se je zdrznil in se spustil v ozek žleb.

Jakob ga je izgubil iz vidnega polja, a je vedel, da se bo pridružil tropu. Minute so se vleklye. Čas, kot bi se ustavil. Prostor je napolnjevala tišina, ki jo je čez čas zmotil le glas zvona svetega Frančiška globoko v Trebuši. Trop se

je še zmeraj mirno pasel ... Tedaj se je na polici pod njim izrisala črna tršata postava kozla! Ljubezen ga je zvalila k tropu. Ja, ljubezen je lepa, je gluha in slepa ...

Jakobu je hitreje zaplala kri po žilah. Nepremično ga je gledal, spremljal vsak njegov gib: kako je sklonil rogato glavo, kako vohal, kako lovil vonje, kako se obotavlja, a neustavljivo bližal tropu ... Skočil je na balvan, iztegnil vrat in nepremično buljil proti spodnji kozi. Dvignil je glavo; vse telo se mu je streslo. V zimskem soncu se mu je svetil svatovski »gvant«! Ko se je spuščal proti tropu, so se mu kože izmikale, počepale in urinirale. Kozel je s smrčkom preverjal njihov vonj. Jakob je čakal na pravi trenutek, mraz mu je lezel pod kožo. Odločil se je. Še zadnjič je pogledal skozi daljnogled in se zdrznil! V kozlu je zaslutil svojega starega znanca z enim rogljem. 'Si ti tisti,' si je zamrmral pod brke, 'ki sem te streljal pred leti?'

Kot bi se mu za očmi zavrtil film, se mu je zazdelo ...

Ob koncu novembra je bilo. Z grebena na greben je streljal kozla. Pred puškino cevjo ni videl ruševе vejice. Po strelu je gams poskočil, se stresel in izginil, kot bi se vdrl v tla. Na nastrelu je bilo le par kapelj krvi.

Ko je prišel domov, ga je čakala strašna žalost – starejši sin se mu je smrtno ponesrečil. Takrat se mu je življenje sesulo. Začel se je zapirati vase, ves svet mu je bil odveč. Puške dolgo ni vzela v roke.

V grapo so začele padati prve sence. Mraz je vse bolj pritiskal.

Jakob je segel po svoji stari mavzarici. Odločil se je. Srce mu je tolklo počasi, umirjeno. Puško je naslonil na nahrbtnik vrh skale. Iskal ga je skozi strelni daljnogled in ga našel. Križ v njem se je umiril za gamsovimi plečeta. Jakob je zadržal dih in s prstom pobožal sprožilec. Strašna tišina, nato rezek pok, ki je napolnil divji svet in se zarezal v vsako poč v strmih grapah ter se nato izgubil v daljavah na drugo stran globoke struge. Črna gamsova postava se je stresla, za trenutek obstala, kot bi želel proti kozi. A moč ga je zapustila in opotekaje se je zgrudil. Trop se je razbežal. Črno telo je spolzevalo po zasneženem žlebu v tesen. Lovec je zaslišal le top udarec na dnu. Koder je gams drsel po pobočju, se je vlekla krvava sled ...

Jakob je v grlu začutil cmok. Šele takrat se je zavedel, da je daleč od sveta in ljudi, čisto sam. 'Kaj sem si

nakopal?' je pomislil. 'Je bilo to treba narediti?'

Ja, treba je bilo! Prav tega gamsa si je neizmerno želel.

Sin. Kako lepo bi bilo, če bi bil zdaj z njim! Verjel je vanj, v njem je videl močno osebnost in bil je ponosen nanj. Zaupala sta si marsikaj, le o gamsih mu mladeč ni nikoli hotel nič povedati. Ko ga je vprašal, ali ve za kakega starega kozla, mu je sin odgovoril: »Gams, za katerega vejo vsi, ta za pravega lovca ni vreden nič. Pravega gamsa si moraš dobiti sam!«

Jakob fantu ni zameril. Kot bi v njem prepoznaval sebe, je čutil. Globoko v sebi pa se je bal zanj, ko je skoraj kradoma odhajal od doma in je vedel – v skale gre! V mislih je poromal za njim in si želel, da bi postal dober in pošten lovec. Ne tak gosposki, mestni in nedeljski lovec, ki se baha z dragim orožjem in zmogljivimi terenskimi vozili, a ima praznino v glavi in duši ...

Jakob je zagazil tja proti, kjer se je v snegu risala rdeča sled. S težavo se je spuščal v globel. Vsaka veja mu je pomagala na poti, vsaka štrlina in poka v skali. Prilezel je do police v žlebu, kjer se je končala sled. Globoko spodaj je bilo dno. Razum ga je opozoril. 'Ne, tu se ne bom nastavljal krokarjem!' Moral bo naokrog, si poiskati varnejšo pot.

Dolgo je iskal prehod do gamsa pod steno. Bolj kot se mu je bližal, hitreje je gazil. Kot bi iz njega izpuhtela vsa utrujenost.

Ležal je ob večno zelenem grmu rododendrona. Jakob je odlomil dve vejici. Nežno in spoštljivo ga je prijel za glavo in se mu zazrl v gamsji obraz. V okrvavljeni gobček mu je potisnil vejico 'žiženpajna', z drugo je potegnil po izstrelni rani in si jo zataknil za trak na

desni strani klobuka. V očeh je začutil solze. Zahvalil se je Naravi in boginji Diani. Pokleknil je k njemu in mu šepetal, kot bi se bal, da bi ga glasne besede zbudile: »Oprosti, bila sva si usojena! Ni bila naključje, ta najina igra. Igrala sva za življenje in smrt! ...«

Šele takrat je v odlomljenem desnem roglju poiskal potrditev za svojo slutnjo: plašč krogle RWS. Že trdno zasmoljen je drobec krogle tičal v roževini.

Nedaleč stran sta na suhi polomljeni smreki pristala krokarja. Visoko na nebu sta prestregla sporočilo o bogati pojedinu. Zdaj sta čakala, da bi se lovec odmaknil od tistega dela plena, ki pripada njima. Zloveščice sta krakala in terjala svoje, kot bi spraševala in hkrati obtoževala: »Jaaakob, kaaaj si stoorril!«

Jakob se je zdrznil: 'Ali mi žugata? Ali vesta, česar jaz ne vidim?'

Ostareli lovec je pljunil v dlan in si optal gamsa. Kolena so se mu zašibila pod težo bremena. 'Ne, ne bosta se gostila z mano!' jima je rekel polglasno in se začel mukoma spuščati. Tu in tam se mu je do pasa vdrlo med veje ruševja, prekritega s snegom. 'Bom zmogel?' je ključevalo v njem. 'Moram! Že zaradi njega moram, mojega fanta! Gotovo je zdaj z mano, saj sem uplenil prav tistega gamsa.'

In je gazil naprej, dol in dol in potlej gor, dostikrat počival in hodil, kdaj pa kdaj kot ne bi vedel sam zase. Na vrhu prevala, kamor za njim ni več prihajal šum potoka, je srknil krepak požirek drnulovca in ga poplaknil s čajem. 'Zdaj ga lahko,' je pomislil, 'od tu naprej gre pot le še navzdol.' Zazrl se je daleč tja čez, čez široko dolino in čez Kras, kjer se je v večernem soncu lesketalo morje. 'Sonce se ljubi z mojem,' je občutil.

Hkrati je vedel, da bo kmalu mrak in za mrakom noč. Pohitel je. Kmalu so nanj začele padati večerne sence. Jakobu se je zazdelo, da je mračno bolj, kot bi smelo biti. Ozrl se je v nebo. Oblaki! 'Le kdaj in od kod so se vzeli!' se je zavzel. 'Še bo medlo,' je vedel, 'zdaj bo šlo zares!' In se je še bolj podvizal.

Z zadnjimi atomi moči se je prebil že blizu svoje domačije. Skozi okno je padala luč. 'Sem res doma ali le sanjam?' je šlo skozi njegovo zavest. Ko je prijel za kljuko starih hišnih vrat, je vedel, da je zares doma.

Ponoči je spet zapihala burja in v okna je začelo nositi sneg in trkati po šipah. Ta je bil suh in steklo je zvenelo. A Jakob ni slišal ničesar. Spal je trdno, kot bi dokončal veliko delo.

Sneg je zabrisal vse sledi njegove poti na drugo stran Planote in nazaj.

Foto: J. Pop

»Frata, oj ti Frata naša«¹

Tradicija² je splet običajev z odliko vrlin trajnostnega pomena. Z njo se prenašajo načini dela, prepričanja, verovanja in obnašanja, ki temeljijo na znanju, zaupanju in zagotovilih trdnosti. Slovenski lovci s svojo tradicijo vzorno ohranjamo in varujemo divjad – naravno bogastvo – po-

¹ Franjo Bulc – Frata, 28. novembra 1970.

² latinsko *tradare* = dati naprej, *tradiitio* = predati

večujemo biotsko in krajinsko pestrost ter uravnovešenost življenjskih združb, preprečujemo škodo od divjadi in na njej ter trajno upravljamo z njo. Že leta 2014 sem v glasilu *Lovec* odgovoril na vprašanje, kaj je *vzórno*, kdo je *vzórén*?³ Vzórén je tisti, ki ima v veliki meri lastnosti, značilnosti, ki jih nekdo drug odobravajoče sprejema. V slovensko lovstvo bi veljalo vrniti glagol *vzorovati* se kot obliko spoštovanja do so-

³ Slovar slovenskega knjižnega jezika (*Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*).

tovarišev, s čimer bi se znebili samovoljnosti in egoizmov.

Tradicionalna vzorna brakada Frata z gotovostjo sodi med največje tradicionalne love na Slovenskem, zato si ob svojem

Franc Eršte, novomeški lovec, ki se je udeležil vseh 65 vzornih brakad na Frati.

65-letnem jubileju (28. 11. 2015) zasluži posebno pozornost. Z njo ohranjamo in obenem širimo lovske tradicije. Vzorna brakada Frata, ki nepretrgoma poteka že od zgodovinske ustanovitve Okrajne lovske zveze Novo mesto, 28. 11. 1950 na Frati, sodi med takšne lovske prireditve, ki si zaslužijo posebno priznanje za utrjevanje lovske tradicije. Za

dolenjsko lovstvo je Frata, skrita v osrčju šumečih gozdov Brezove rebri, izjemnega pomena tudi zato, ker je bil pri njenem domu razvit prvi lovski prapor pri nas. Klubuk dol!

Frata je krčevina, ki je pod Brezovo rebrijo. Na njej je stala logarnica, v kateri je prebival logar Auerspergovih gozdov. V italijanski ofenzivi med drugo svetovno vojno je bila požgana in porušena. Po drugi veliki vojni so jo obnovili in v njej je zaživelo gostišče Partizanski dom – Frata. Poleti 1992 je gostišče pogorelo do tal. Njegova lastnica, Mestna občina Novo mesto, ki je za požgano nepremičnino prejela zavarovalnino, pogorišča ni obnovila. V času nastanka novih občin je bil požgani dom na Frati lastniško prenesen na novoustanovljeno Občino Žužemberk, ki je nepremičnino prodala novemu lastniku. Slednji je dom obnovil in ga namenil turizmu.

»Frata ti si zares naša in ostala boš v spomin vseh lovcev, ki te obiskujejo vsako leto. Pesem, deklamacija, taborni ogenj in lovski rog, vse to tebi Frata v čast in ponos,« je pred petintridesetimi leti v spominsko knjigo zapisal **Franjo Bulc**, ki je predsedoval

Na Frati je boginja Diana lovcem namenila obilen plen.

Okrajni lovski zvezi Novo mesto (nekaj let je bil tudi predsednik Kinološke zveze Slovenije). Brakada na Frati, ki je znana kot »vzorna brakada«, je bila lani novembra torej že petinšestdeseti! Največjega tradicionalnega lova na Slovenskem se je udeležilo 221 lovcev iz vse države in tujine. V slavnostni postroj so se postavili tudi gostje iz Hrvaške in Srbije ter avstrijske Koroške. Skupni lov s proslavo ob visokem jubileju te brakade so v sodelovanju z **ZLD Novo mesto**, ki ji predseduje **Franc Jarc** (član LD Plešivica - Žužemberk), pripravili lovke in lovci lovskih družin Dobrnič, Novo mesto, Mirna Peč in Plešivica - Žužemberk. Po pozdravnih govorih predsednika ZLD Novo mesto Franca Jarca, starešin LD Dobrnič **Toneta Perparja**, LD Novo mesto **Franca Goleta**, LD Mirna Peč **Karola Zagorca** in gospodarja LD Plešivica - Žužemberk **Sandija Jordana** ter navodilih za lov in žrebanju stojišč, so t.i. razvodniki odpeljali lovke in lovce na stojišča. Skupni lov – vzorna braka, je potekal v hladnem, a s soncem obsijanem dnevu, ki je bil kot naročen za

Dobitniki priznanj ZLD Novo mesto

uspešen lov. Diana je bila lovcem več kot naklonjena! V pogonu so lovci uplenili poljskega zajca, šest lisic, tri divje prašiče in jelena. Sledil je pozdrav lovini, nato pa so delegacije lovcev pri spomeniku na Frati položile spominske vence. V spomin na hrabre lovce, ki so se kot borci med vojno borili za svobodo slovenskega naroda, so prižgali spominski kres. Nato je sledilo slavnostno razvitje novega prapora Lovske družine Novo mesto, ki ga je dotedanji praporščak

Pintar (LD Toplice) in **Marjan Urbančič** (LD Velika Loka). Red za lovske zasluge I. stopnje sta prejela **Ludvik Grden** (LD Velika Loka) in **Milan Zupančič** (LD Dobrnič).

Brakada na Frati je poleg lovskega tovarištva in zvestobe lovskega bratovščini postregla tudi s sožitjem z lokalnimi skupnostmi, saj so se prireditve udeležili tudi župani občin Mirna Peč in Straža pri Novem mestu ter zastopnika občin Žužemberk in Mestne občine Novo mesto. Posebno težo prireditvi je dal **Mirko**

Poleg pevcev LPZ Novo mesto so v kulturnem programu proslave ob 65. vzorni brakadi na Frati nastopili tudi Harmonikarji ZLD Novo mesto.

Vodja jubilejne, **65. VZORNE BRAKADE FRATA** (2015) je bil **Franc Jarc**, predsednik UO ZLD Novo mesto, njegovi pomočniki pa so bili **Tone Perpar** (starešina LD Dobrnič), **Franc Gole** (starešina LD Novo mesto), **Karol Zagore** (starešina LD Mirna Peč) in **Sandi Jordan** (gospodar LD Plešivica - Žužemberk). Prav je, da omenimo tudi lovce, ki so bili zaslužni za uspešen lov, saj brez njih ne bi bilo toliko lovine. To so bili razvodniki iz LD Dobrnič: **Tone Perpar**, **Matej Kovačič**, **Štefan Novak**, **Jože Pekolj**, **Franc Lavrič** in **Rudi Blažič**; iz LD Novo mesto: **Dušan Pavlin**, **Jože Blatnik**, **Stane Vesel**, **Tone Mlakar** in **Peter Lavrič**; iz LD Mirna Peč: **Slavko Orehek**, **Milan Hrastar**, **Jože Fabjan** in **Jože Svetlin**; iz LD Plešivica - Žužemberk pa: **Marko Zoran**, **Martin Škrbe**, **Jernej Iskra**, **Jože Lavrič** in **Dare Lavrič**. Za vodje pogonov so bili določeni izkušeni lovci: **Jože Zupančič** (LD Dobrnič), **Leopold Longar** (LD Novo mesto), **Vinko Fabjan** (LD Mirna Peč) in **Dušan Iskra** (LD Plešivica - Žužemberk).

Foto: B. Avbar

Spominsko obeležje na Frati v čast padlim lovcem med NOB

Alojz Kočijaž slavnostno predal novemu praporščaku **Milanu Ignaciju Vrščaju**, dolgoletnemu prizadevnemu članu zelene bratovščine. Sledil je zadnji pogon, ki so ga popestrili harmonikarji ZLD Novo mesto.

Na slavnostni lovski prireditvi so za kulturni program poskrbeli Rogisti ZLD Novo mesto, Lovski pevski zbor ZLD Novo mesto in Harmonikarski zbor ZLD Novo mesto. ZLD Novo mesto je za uspešno organizacijo velikega lova Frata 2015 izročila priznanja **LD Dobrnič**, **LD Novo mesto**, **LD Mirna Peč** in **LD Plešivica - Žužemberk**. Prejeli pa so jih tudi **Franc Eršte** za zvestobo lovske tradiciji in dolgoletno nošenje prapora ZLD Novo mesto, ki je prva v državi razvila svoj lovski prapor, **Tone Merlin**, član LD Otočec, kot častni praporščak, ki je dolga leta skrbel in ponosno nosil prapor zveze. Na svečani prireditvi so podelili tudi najvišja priznanja LZS. Red za lovske zasluge II. stopnje so prejeli **Leopold Suhorepec** (LD Plešivica), **Ivan Kuljaj** (LD Trdinov vrh), **Vili Koželj** (LD Orehovica), **Franc**

Kumer - Fric, član Kluba prijateljev lova - Celovec, ki se je lova udeležil skupaj z znanim koroškim Slovencem **Francem Wakounigom** iz Borovelj, predsednikom MKK Memorial Kärnten – Koroška. Besede, ki jih je Mirko Kumer v sklepnem govoru na zaključni prireditvi položil na duše lovcev, so se globoko zarezale v naš spomin, saj smo se znova zavedli vrednot sožitja z naravo. Lova na Frati pa si ni mogoče zamisliti brez **Staneta Gabrijela**, strokovnega tajnika ZLD Novo mesto, ki je tudi jubilejni lov pripravil s posebno ljubeznijo do lovcev in lova. Sveti Gabrijel, kot ga občasno ljubkovalno ogovorim, je tudi ob tej priložnosti uredil brošuro, ki jo je, enako kot leta 2010 ob šestdesetletnici tradicionalne lovske brakade Frata, založila Zveza lovskih družin Novo mesto. »*Človeško srce, ki je proč od narave, postane trdo,*« je spesnil **Standig Bear**. *Narava pa ni nikdar izdala srca, ki jo je ljubilo*⁴.« In lov Frata bo živel, živel bo toliko časa kot naše hrepenenje po naravi.

Bojan Avbar

⁴ William Wordsworth

Lov za praporščake ZLD Kočevje v Dobropolju

V lovstvu so se skozi vso našo zgodovino oblikovali lovski običaji ali navade, ki so zdaj sestavni del naše lovske kulture ter obenem sestavni del krajinske in narodne identitete. Za lovske običaje se odločamo ob različnih priložnostih, najpogosteje ob druženju lovcev, ko se zberemo ob počastitvi raznih dogodkov, torej zaradi različnih vzrokov.

Ob Hubertovi maši v Dobropolju (19. 8. 2012) se je porodila ideja, da bi v zahvalo marljivim družinskim praporščakom, ki skrbno varujejo in ponosno nosijo prapor ob vseh takih priložnostih, organizirali lov njim v čast, ki

Prvi lov je organiziral predsednik ZLD **Branko Zlobko** v lovišču LPN Medved v Koprivniku, drugega pa so pripravili v LD Banja Loka. Oba lova sta bila zelo uspešna in sta potekala v tovariškem vzdušju.

Tretji lov za praporščake je organizacijsko pripadal LD Dobropolje. Zbrali smo se 24. 10. 2015 pri lovskem domu na Vodica. Lepa jesenska sobota je privabila praporščake iz dvanajstih lovskih družin omenjene območne zveze.

Pred lovom je zbrane lovce nagovoril predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko**, gospodar LD Dobropolje **Jože Zupančič** pa je nato praporščake odpeljal v lovski predel Planski vrh. Oba pogona sta bila dobro organizirana, videvali pa so le divjad, ki ni bila lovna.

si misli, želje in obljube za delo v prihodnje in si v pozdrav stisnili roke.

Veseli nas, da so LD ZLD Kočevske in praporščaki sprejeli našo pobudo in bo ta lov postal tradicionalen. Letos bo namreč lov za praporščake organizirala LD Dolenja vas. Že zdaj se ga veselimo!

Bojan Zgonc,
predsednik Komisije za kulturo
ZLD Kočevje

70 let LD Turjak

Lovci **Lovske družine Turjak** smo se 13. 6. 2015 zbrali na slavnostni proslavi 70-letnice obstoja lovske družine. LD Turjak je bila ustanovljena leta 1945 na pobudo skupine navdušenih lovcev iz bližnje okolice. Ustanovitev so potrdili z ustanovno listino, ki jo Lovska družina Turjak še vedno hrani v svojih arhivih.

V delovanju LD Turjak je bilo kar nekaj večjih prelomnic. Že kmalu po ustanovitvi LD se je le-ta združila z LD Rob, vendar se je zaradi nesoglasij v združenih lovskih družinah LD Turjak kmalu spet osamosvojila in od tedaj kot

samostojna deluje že od leta 1954. Leta 1974 je LD razvila svoj prvi prapor, ki je zdaj varno shranjen v prostorih LD.

Tistega prešernega junijskega popoldneva smo se na proslavi zbrali lovci, prijatelji in naši dobrotniki, ki so prav tako kot naši člani obilno prispevali k dostojni proslavi tako visoke obletnice. Ob tej priložnosti smo razvili nov prapor in z njim zamenjali starega. V pestrem programu, ki je spremljal tudi razvitje novega lovskega praparja, so sodelovali Rogisti LD Krka, ki so spremljali celotno prireditev z lovskimi rogovi in praporščaki sosednjih lovskih družin. Naši člani so širšemu občinstvu predstavili lovski krst. Na tako pomemben dan so nas kot majhno lovsko družino glede na velikost lovišča, vendar pa močno po tovarištvu in delovanju, obiskali predstavniki LZS mag. **Lado Bradač**, ZLD Ljubljana **Milan Velkovič** in ZLD Kočevje **Bojan Zgonc**.

Ob našem visokem jubileju smo iz rok podpredsednika LZS prejeli priznanje za 70 let delovanja v lovstvu. Priznanje smo prejeli tudi od ZLD Ljubljana.

Slavnostnemu razvitju novega

Foto: B. Zgonc

Spominska fotografija udeležencev lova za praporščake LD iz ZLD Kočevje

bi postal tradicionalen. Na UO ZLD Kočevje je bil predlog za uvedbo lova za praporščake tudi soglasno sprejet.

Prapor lovcem pomeni simbol lovske družine, znak pripadnosti, z njim se veselimo uspehov, praznujemo, sodelujemo na drugih prireditvah in proslavah v lovski organizaciji ter prireditvah v svojem okolju. Z lovskim praporom se tudi poslavljamo od preminulih članov ob odhodu v večna lovišča.

Praporščaki so tako vezni člen med lovskimi družinami, zvezami in krovnno zvezo. Lov za praporščake ne pomeni zgolj poskusa pridobitve plena in trofeje iz lovišč, ampak tudi druženje in izmenjavo lovskih izkušenj, ki se nabirajo skozi življenje, med delom v loviščih in med lovom.

Dogovorili smo se, da bodo organizirani lovi za praporščake v loviščih ZLD Kočevje enkrat na leto, in sicer v oktobru. Vsako leto bo lov organizirala druga LD, in sicer po abecednem vrstnem redu.

Ker sta jesen in zima za lovce najboljši čas v letu, se tedaj lovci radi prijateljsko lovsko družino. Tako je bilo tudi tokrat. Ob domačem divjačinskem golažu v posodicah, spečenih iz kruha, smo po končanem lovu v pravem lovskem vzdušju pozno popoldne končali lovski dan. Izmenjali smo

Na proslavi 70-letnice LD Turjak so razvili tudi nov lovski prapor.

Foto: T. Podržaj

Za obiskovalce proslave so člani LD Turjak pripravili predstavitev, kako poteka lovski krst.

lovskega praparja in predstavitev lovskega krsta je sledila pogostitev domačih lovcev in gostov, nato pa druženje še dolgo v noč v prijetnem in prijateljskem vzdušju.

Kristijan Fras

LD Artiče obeležila 70-letnico delovanja in razvila prapor

Sončno soboto, 17. oktobra 2015, smo se člani **Lovske družine Artiče** zbrali na gričku pred novo obnovljenim prosvet-

nim domom v Artičah. Namen srečanja sta bila prireditve ob 70-letnici ustanovitve naše LD ter slavnostno razvitje novega lovskega prapora. Prireditve so s svojim obiskom počastili predstavniki organov LZS, sosednjih lovskih družin in žene lovcev.

Na slavnostni dogodek so prvi prikorakali praporščaki Posavja in Obsotelja skupaj z vodjo praporščakov **Ignacem Štruclom**. Fanfare lovskih rogov, v izvedbi Dobovskih rogostov, so naznanile začetek proslave, ki smo jo lovci LD Artiče že dolgo in nestrpno pričakovali. Slavnostni govor je začel starešina **Jernej Suša**. Za njim sta nas pozdravila predstavnik LZS **Jani Krivec** in predsednik ZLD Posavja **Niko Marn**. Na odru je spregovoril tudi župan Občine Brežice **Ivan Molan**, za njim pa predsednik KS Artiče **Anton Gajšek**. Prav vsi so nam čestitali ob jubileju in namenili mnogo lepih želja pri nadaljnjem delovanju.

V osrednjem delu dogajanja je potekala slavnost razvitja novega lovskega prapora, ki ga je družina že nujno potrebovala, saj so na starem sledi časa pustile njegovo dolgoletno poslanstvo. Boter novemu praporu je član LD Artiče **Vladimir Gregor Bahč**. Prapor krasi 37 spominskih trakov in 156 žebličkov. Na praporu je

Člani LD Artiče ob 70-letnici

Častni pozdrav praporščakov

NAJZASLUŽNEJŠI PREJELI LOVSKA ODLIKOVANJA

V LD Bogojina je vsak lovec vezni in povezovalni člen. Vsi skupaj se radi družijo, pripravljajo številne lovske akcije, urejajo lovski dom in njegovo okolico, skrbijo za lovske šege in navade, lovske preže, pozimi krmijo malo divjad. V LD so se letos spomnili na lovce, ki so se v zadnjem času najbolj trudili za napredek omenjene LD. Na zadnji lovski slovesnosti so se najzaslužnejšim lovcem te LD zahvalili za njihovo delo in trud. Tako je starešina LD Bogojina **Alojz Benkovič** ob prisotnosti gospodarja **Zlatka Gašpariča** izročil štirim lovcem lovsko odlikovanje – znak LZS za lovske zasluge. Lovska odlikovanja so prejeli lovci **Ivan Horvat**, **Zvonko Černi**, **Dušan Vugrinec** in **Drago Žalig**.

B. Žerdin

Jernej Suša, starešina LD Artiče, z Ivanom Molanom, županom Občine Brežice.

lik srnjaka, saj je srnjad v našem lovišču najštevilnejša divjad.

Proslavo so z izbranimi pesmimi popestrili pevci Lovskega pevskega zbora Globoko z zborovodjem **Francem Kenejem**, nastop učencev Osnovne šole Artiče in na začetku omenjeni Dobovski rogisti. Program sta povezovala **Jana Kovačič** in **Mitja Molan**, ki sta lovcem že v uvodu pripravila posebno presenečenje z igrano igro na lovsko tematiko. Na koncu so praporščaki s svojimi prapori častno pozdravili občinstvo in se

tako obiskovalcem zahvalili za obisk. Lovci so se po prireditvi še dolgo družili s svojimi tovariši in lovsкими ženami. Ves čas prireditve je bila tudi čudovita lovska razstava, za katero velja posebna zahvala **Francu Zorku ml.** in **Stanislavu Lupšini**. Na panogih smo z izbranimi fotografijami prikazali zgodovinski potek dogodkov LD Artiče. Člani in darovalci so prejeli spominske plakete, ki jih LD Artiče podeljuje ob svojih okroglih jubilejih.

Zadovoljni z dosedanjim delovanjem, skrbjo za divjad in urejanje lovišča ter zavestjo, da smo dopolnili sedemdeseto leto starosti, stopamo z novim praporom v naslednje desetletje. Vsem tovarišcem lovkam in tovarišem lovcem čestitam za prehojeno pot.

Barbara Ogorevc

Na jubilejnim damskem lovu LU Dama dama

Po lovsko in v mednarodni udeležbi proslavile desetletnico delovanja hrvaških lovk

V petek, 13. 11. 2015, smo se članice **Društva slovenskih lovk (DSL)** podale na pot proti Slavonki Požegi. Odzvale smo se namreč povabilu **Lovačke udruge Dama dama**, katere predsednica je **Anita Bračun**, na njihov jubilejni lov ob desetletnici delovanja omenjenega hrvaškega ženskega lovskega društva.

Jana Mravljak, **Urška Dvornik** in **Janja Pavlič Razgoršek** so se v zgodnjem jutru odpeljale s Koroške proti Dramljam, kjer sta se pridružili **Danijela Mažgon** in **Olga Cerovšek**. Sama sem se odpravila s Primorske proti Domžalam, kjer sem se jim pridružila. Nato nas je pot vodila čez mejo vse do samega centra Požege. Tam nas je pričakala **Jožica Janežič**, prav tako naša članica, ki se njihovih lovov udeležuje že vseh deset let.

Lova ob okrogli obletnici so se udeležile tudi lovke iz Nemčije, Srbije, Avstrije, Hrvaške, zato smo me še toliko bolj s ponosom zastopale Slovenije. Zvečer smo se zbrale v Zlatnem Lugu in se veselo spoznavale s preostalimi lovkami ob večerji, ki je značilna za njihov okoliš.

Prebudilo se je sobotno jutro. Za tisti dan sta bila organizirana dva pogona v lovišču zahodni »zapadni« Papuk, s katerim upravlja **LD Jelen - Požega**, njen predsednik pa je **Boris Janjič**. Lovili naj

Udeležence lova po pozdravu lovini po uspešnem novembrskem lovu na malo divjad v lovišču LD Šijak - Požega

Foto: I. Kocjančič

Kraljica ženskega lova na malo divjad je bila slovenska lovkca, Korošica Urška Dvornik, članica LD Prežihovo - Kotlje.

tek izjemen ter posebno doživetje; sploh, če te divjadi ni v domačem lovišču. Vsekakor je od vseh povabljenih lovk izstopala slovenska lovkca **Urška Dvornik**, članica LD Prežihovo in članica DSL: uplenila je dva fazana, fazanko in poljskega zajca ter tako po odstrelu divjadi povedla slovenske lovkce na prvo mesto. Po kosilu smo se poslovile in se odpravile na pot, saj nas je od doma ločilo še precej kilometrov.

Lov, lepo lovišče, v katerem smo lovile, pogostitve, organizacija domačinov - lovcev in vse, kar sodi zraven, je bilo res odlično. Lovke smo se ob njihovi skrbi in gostoljubnosti vse tri dni počutile res lepo. Članicam *Lovačke udruge Dama dama* še enkrat zahvala in čestitke ob njihovi desetletnici delovanja.

Ivica Kocjančič

Koncert Lovskega okteta LD Peca - Mežica

Že kar nekaj časa je minilo, lodkar je omenjeni lovski oktet ljubitelje domače pesmi razveselil z izdajo prve zgoščenke. Že ob praznovanju svoje 30-letnice delovanja je lovski oktet načrtoval

Naslovna stran druge zgoščenke Lovskega okteta LD Peca - Mežica

izdajo druge zgoščenke, vendar jim takrat zaradi številnih težav to ni uspelo. Lani pa jo je **Lovski oktet Peca - Mežica** le uspel izdati z naslovom *Na lovu*. Zgoščenko so posneli v snemalnem Studiu Puzle pod vodstvom tonskega mojstra **Dejana Dimca** in umetniškega vodje lovskega okteta prof. **Vojka Veršnika**. Zgoščenko ponuja pestro izbiro pesmi, s

okteta pripravilo podjetje Mkopija iz Slovenj Gradca, fotografija z naslovnice zgoščenke in okteta pa so delo Foto studia Ocepek in članov okteta **Cvetka Karnerja** in **Huberta Simetingerja**.

Da so zgoščenko sploh lahko izdali, velja zahvala predvsem vsem pevkam, pevcem ter zborovodju. Veliko so prispevali tudi pokrovitelji, Občina Mežica z županom

Lovski oktet LD Peca - Mežica sestavljajo: Cvetko Karner, Hubert Simetinger, Fridl Skudnik, Jožef Libnik, Vojko Veršnik (umetniški vodja), Bogdan Orešnik, Edi Rastočnik in Karel Kogelnik.

posebnim poudarkom na lovski tematiki, predstavlja pa tudi del osebne zgodovine članov okteta in poti, ki so jih skupaj prehodili vsa leta delovanja. Pri snemanju je sodelovala tudi pevska skupina Alenčice, s katero je oktet skupaj zapel in posnel dve pesmi. Za popestritev zgoščenke so vključili dva recitala iz črtice *Pesem narave* avtorja **Toneta Svetine**, ki ju je odlično interpretiral **Gregor Podričnik**.

Zgoščenko nosi ime po pesmi *Na lovu* in so jo prvič predstavili občinstvu na prireditvi ob praznovanju 30-letnice delovanja Lovskega okteta LD Peca - Mežica. Skladba je avtorsko delo **Vojka Veršnika** in **Bogdana Orešnika** ter avtorice besedila **Terezije Jaser**.

Vse zapete pesmi bodo zagotovo še dolgo odmevale v naših srcih, ostalo pa bo tudi dvaintrideset let spominov, doživetij in pevskega ustvarjanja ob dolgoletnem zborovodju **Jožetu Graufu** in zdajšnjem prof. Vojku Veršniku. Pri ustvarjanju in petju pevci najbolj pogrešajo dva ustanovna člana okteta, zborovodjo **Jožeta Graufa** in basista **Jakoba Forstnerja**, ki sta zaradi bolezni prenehala aktivno sodelovati.

Oblikovanje pisnega in slikovnega dela zgoščenke je na predlog

Dušanom Kreblom, Koroška LZ s predsednikom **Dušanom Leskovcem** in LD Peca - Mežica s starešino **Slavkom Žlebnikom**.

Prva predstavitev zgoščenke je bila na koncertu 24. 10. 2015 v prostorih Narodnega doma v Mežici. Na koncertu, na katerem so člani lovskega okteta prepevali in predstavili pesmi z zgoščenke, so sodelovali tudi Savinjski rogisti ter pevska skupina Alenčice. Predstavniki LZS je vsem članom zbora in zborovodju podelil plakete za lovsko kulturo II. stopnje, lovski oktet je prejel plaketo za lovsko kulturo I. stopnje, predstavnik KLZ pa spominsko sliko. Občina Mežica je lovskega okteta in zborovodju prof. Vojku Veršniku podelila priznanje Občine Mežica. Lovska družina Peca - Mežica je dolgoletnemu zborovodju **Jožetu Graufu** in zdajšnjemu prof. Vojku Veršniku podelila še plaketo LD Peca - Mežica. Priznanja so oktetu podelili starešina LD Peca Mežica - Slavko Žlebnik, predsednik KLZ Dušan Leskovec in župan Občine Mežica **Dušan Krebl**. Lovski oktet je pevske skupini Alenčice in Savinjskim rogistom za pomoč in sodelovanje izročil pisno zahvalo.

Na koncu koncerta se je **Hubert Simetinger**, predsednik Lovskega okteta LD Peca - Mežica, zahvalil

za pomoč pri izvedbi projekta in organizaciji koncerta pokroviteljem, tajniku LD Peca - Mežica **Janezu Rotovniku**, lovcem in starešini LD Peca - Mežica, Komunalnemu podjetju Mežica in ženam sodelujočih pevcev. Zahvali se je tudi voditelju koncerta dr. **Tomažu Simetingerju** za večje vodenje. Nato je predsednik okteta vse zbrane povabil na pogostitev v prostore lovskega doma LD Peca - Mežica, kjer je ob dobri hrani in pijači lovstva pesem odmevala še dolgo v noč.

Hubert Simetinger,
predsednik LO
LD Peca - Mežica

Tradicionalni lovi pobratenih LD Polskava in LD Šmartno na Pohorju

Kmalu bo minilo jubilejnih trideset let, odkar sta se pobratili **Lovska družina Polskava** in **Lovska družina Šmartno na Pohorju**. Lovci obeh družin so prijateljevali in se medsebojno vabili na love že veliko pred slavnostnim dogodkom. Ker so lovski mejaši, dobri sosedje in tudi dobri prijatelji podobnih »pohorskih« značajev, so se odločili za veliko več kot samo za skupne love. Na pobudo **Branka Vasa** iz LD Polskava in **Franja Ledineka** iz LD Šmartno na Pohorju so člani obeh LD sklenili, da se bodo tudi po lovsko pobratili.

V znamenja pobratenja sta praporščaka **Janez Kalan**, za LD Polskava, in **Stanko Kovač**, za LD Šmartno na Pohorju, simbolično prekržala družinska prapora.

Za to svečanost so se lovci obeh družin, gosti, domačini in drugi prijatelji zelene bratovščine 19. 10. 1986 zbrali na kmetiji **Vinka Pečovnika** v majhnem pohorskem naselju Frajhajm. Datum dogodka ni bil naključje, saj je bila ravno tistega leta 40-letnica organizira-

na nega lovstva na Slovenskem po drugi svetovni vojni.

Tedanji starešina LD Šmartno na Pohorju **Franjo Ledinek** je vse prisotne seznanil z dolgoletnim tesnim in prijateljskim sodelovanjem obeh družin. Vsebinsko listine o pobratenu je prebral takratni tajnik LD Polskava **Jože Mogu**, podpisala pa sta jo oba predsednika; za LD Polskava **Anton Selinšek**, za LD Šmartno na Pohorju pa **Franjo Ledinek**. Nato sta si ob spontanem odobravanju in aplavzu članov ter drugih udeležencev izmenjala listini.

To dejanje je članstvo obeh lovskih družin samo še bolj zblížalo in poglobilo sodelovanje pri

Pozdrav lovini po »haupt jagi« v lovišču LD Polskava

gojitvi divjadi, varstvu narave in tudi pri lovu.

Člane LD Šmartno na Pohorju vedno povabijo na love na malo divjad v LD Polskava in obratno, le da mi pri njih lovimo veliko divjad.

Vsako leto organiziramo tudi skupni lov obeh družin ali kot to imenujemo po pohorsko – »haupt jago«; enkrat na Pohorju, drugič na Polskavi. Skoraj vedno smo uspešni, kar še posebno velja za pristne odnose in sproščene pogovore ob dobrotah, ki nas čakajo

na zadnjem pogonu. Tudi plena po lovih je navadno dovolj.

Prijateljstvo je tako veliko, da LD Šmartno na Pohorju vsako leto omogoči odstrel jelena članu LD Polskava, ki ga določi upravni odbor LD Polskava.

V zameno njihov UO pobratene LD Šmartno na Pohorju izmed članstva izbere lovca za lov srnjaka v našem lovišču.

Brez podcenjevanja drugih pobratenih LD menim, da sta naši LD eni redkih, ki sta vložili in še vedno vlagata vse napore, da bi se medsebojni odnosi še okrepili, čeprav so že zdaj na zelo visoki ravni.

Stane Sušnik

Dobro delo zasluži pohvalo

V decembrski številki revije **Lovec** se je s svojim sklepnim poročilom od funkcije predsednika LZS poslovil mag. **Srečko Felix Krobe**. Njegovo delo v dveh predsedniških mandatih sem spremljal kot član Komisije LZS in tudi pri drugih dejavnostih. Zapisati moram, da smo po dolgem času imeli na čelu naše organizacije človeka, ki mu je uspelo dvigniti pomen lovstva v Sloveniji. Odločilno je, da nas državni organi upoštevajo pri odločanju o upravljanju z divjadjo. Prav tako je pohvalno, da z obveščanjem prek javnih medijev državljane sproti seznanjamo, da lovci nismo kruti pobijalci nedolžnih živali, ampak da skrbimo za njihov obstoj in naravno okolje, v katerem živijo.

Tako prepričanje bo vsekakor dvignilo moralo vseh lovcev in bo marsikomu spet lažje priti na Župančičevo 9 v lovskem kroju. Želim si tudi, da bi bilo uspešno dozdašnje delo spodbuda novoizvoljenemu predsedniku; dozdašnjemu pa se za njegovo delo iskreno zahvaljujem.

Franc Šetina,
starešina LD Sorško polje

Križevski rogisti spet zatrobili v Križevcih

V nedeljo, 15. novembra, sta **Kulturno društvo Križevski rogisti** in **Župnija Križevci pri Ljutomeru**, tako kot vsako jesen, skupaj pripravila sveto mašo. Tokrat že desetič, bila pa je v župnijski cerkvi v Križevcih pri Ljutomeru; daroval jo je župnik **Štefan Vinkovič**.

Križevski rogisti delujejo od leta 1982 in nastopajo na vseh

lovskih in drugih prireditvah, na pogrebih in pri mašah. V skupini igrajo lovci in nelovci z roko v roki, ohranjajo lovske skladbe. Igrajo na lovske rogove v izvedbi ES. Njihov vodja je **Mirko Heric**, predsednik pa **Milan Lebar**. V zadnjem času se skupina pomlajuje, saj so v skupino vstopili in na rogove igrajo trije mladi člani: **Jernej Kolbl** iz Drakovcev pri Mali Nedelji, **Uroš Kosi** iz Borecev in **Tilen Heric** iz Grlave.

Foto: B. Žerdin

Križevski rogisti so spet zaigrali pri maši v križevski župnijski cerkvi.

Predvsem se trudijo ohranjati in igrati lovske skladbe. V zadnjem času so se usmerili v izvajanje lovskih Hubertovih maš na prostem ali v cerkvi, kajti s svojo prisotnostjo še bolj obogatijo takšno cerkveno slavo. V vseh letih delovanja so pustili poseben pečat pri tovrstnem udejstvanju. Zadnja sveta maša v križevski župnijski cerkvi je bila še toliko slovesnejša, kajti rogisti so zaigrali pred domačimi verniki, ki so jih sprejeli z velikim navdušenjem. Ob koncu svete maše so odšli na svoje domove bogatejši tudi zaradi lovskih cerkvenih melodij. Rogisti so cerkvene skladbe zaigrali skupaj z Mešanim cerkvenim pevskim zborom Župnije Križevci pri Ljutomeru, kar je dogodku dalo še posebno vrednost.

B. Žerdin

Lov štirih družin

Ko je bilo leto spet naokrog, so LD Velike Lašče, LD Sodražica, LD Martin Krpan - Bloke in LD Loški Potok tradicionalno organizirale tradicionalni lov za člane omenjenih štirih družin in njihove goste. Lepo sončno vreme je zvrabilo na lov veliko lovcev, okrog osemdeset pa tudi iz drugih lovskih družin. Pred lovom nam je zapel Lovski oktet Martin Krpan - Bloke, sam lov pa

Foto: V. Šuligoj

Skupnega lova štirih družin se je udeležilo veliko članov omenjenih LD in tudi približno osemdeset gostov in drugih LD iz Slovenije.

je potekal na območju treh lovskih družin hkrati. Boginja Diana je bila naklonjena: uplenili smo štiri lisice in srno. Zaključek lova je bil pri bivaku Dolgi rep na območju lovišča LD Velike Lašče, kjer sta nas že čakala hrana in pijača. Kot gost moram zapisati, da je bil lov zelo dobro organiziran, disciplina je bila na visoki ravni, zato je treba izreči organizatorjem vse priznanje. Sledilo je nevezano lovsko tovariško druženje, srečanje starih prijateljev in znancev, spoznavanje novih ljudi; skratka bilo je veselo. Takšen lov naj bi bil spodbuda tudi drugim lovskim družinam, da bodo morda tudi v svojih okoljih organizirale nekaj

podobnega. Pa nasvidenje prihodnje leto.

Vital Šuligoj

Že spomin je pretresljiv

Lahko bi tudi rekli: »Mi to že poznamo!«

Lovišče Lovske družine Muta se na severu v celoti naslanja na sosednjo Avstrijo. Menda imajo vse meje sveta svoje posebnosti, v glavnem temnejše v življenju ob mejah. Ko gledamo, kako vojaki postavljajo žične »tehnične ovire«, vidimo skoraj enako ponovitev teh žičnih pasti, ki so v prvi vrsti namenjene človeku, toda v njihovem objemu žal kruto in v hudih v mukah končajo življenje tudi prostoživeče živali.

Žični kolobarji so bili podobni, zdi se le nekoliko večji, imeli so dober meter premera, žica je bila oglata z ostrimi »špicami«. Trdili so, da samo na znanih prehodnih kanalih. To je celo res, tod čez so vodile poti za takratne prebežnike. Zadnji so tod bežali Židje tik pred drugo vojno; takrat je bil njihov cilj Sarajevo. Še mi ostaja spomin: z obveznimi delovnimi akcijami smo izsekali stometrski obmejni pas, sledila je ena, dve ali tri vrste bodeče žice, ena ob drugi, najpogosteje kolut nad kolutom. Past za človeka, žival, za vse! Niti svoji domači živali, ki bi zašla med žice, praviloma nismo smeli pomagati. Tam si moral čakati, dokler ni prispela t. i. »patrola«, ki je človeka čuvala med reševanjem živali. Predvsem ovce so se rade zapletle med žice. Mnogi lovci niti ne vedo, kako grozno veka med žicami ujeta in krvaveča srnjad. Pa so bile hajke, seveda za ljudmi, na žicah pa so poginjale živali ... Zdajšnje žice so sicer nekoliko drugače-

ne, pa gotovo nič »prijaznejše« od tistih iz povojnih časov pod »komando« KNOJ-evcev – takratnih obmejnih vojakov. Nas, obmejne prebivalce, so radi dajali za vzgled, s kolikšnim žarom in zanosom jim pomagamo čuvati mlado svobodno domovino. Da spomnim: ni bilo bencina, nafte, še petroleja ne, tod pa so ponoči vozili tovornjaki žico, celo tank, ki so mu sneli kupolo, je vozil težke kolobarje bodeče žice. Podobno kakor zdaj so jo razpenjali vojaki, brez orožja, brez rokavic, tudi v grabnih in strminah. Roke so si ovijali v krpe, ali pa, saj je kar neverjetno: nekateri so se sezuli in s čevlji na rokah dvigali in potiskali bodečo žico. Po tedanjem pravilu: »Znajdi se ...« Pač, tako zapišem, da ne gre v pozabo. Še dandanes ne vemo, ali so bili tisto res vojaki ali le zamaskirani kaznjenci. Približno na vsakih deset delavcev je bil namreč zraven še en stražar z avtomatom. Seveda, »za njihovo varnost«!

Kakorkoli že, proti večeru, ko so se utrujeni vračali v stražnico, se je zaslišala pesem. Če ni bilo pesmi, smo gledali njihov tek. Vedeli smo, da to nekaj pomeni. Po napornem celodnevem delu pa tako razigrani!? Zemlja je potrebovala skoraj trideset let, da je vse posrkala vase. Le tisti, ki dobro vedo, kje so bile smrtonosne pasti, bi v zemlji še našli ostanke sramote tistega časa. Ob ustreljenih in ujetih ljudeh je največji davek takratni neumnosti in namišljenim strahovom plačala nič kriva divjad – prostoživeče živali, ki niso poznale človeških igrice.

In spet dandanes, nič ne poma-ga, četudi bi protestirali vsi lovci Slovenije, bodo vojaki – beri država – postavljali žične ovire, **javne pasti za človeka in živali**, za vse tiste, ki želijo priti samo v mir in dostojno živeti naprej. Že videno pred sedemdesetimi leti!

Kristl Valtl

NOVA PREŽA NA URŠIJEVEM TRAVNIKU

Tudi v LD Peca - Mežica skrbimo, da so načrtovani lovski objekti narejeni iz naravnih materialov, skrbno izdelani in da se preže čim bolj podajo v okolje. Le taki objekti so nam v ponos. Seveda pa je za postavitev predhodno treba pridobiti soglasje lastnikov zemljišč, da ne nastajajo nepotrebni spori.

Le dobro narejena preža, delno ali popolnoma zaprta prispeva k nemotečemu opazovanju divjadi, upravljavskim ciljem in tudi k pravilnemu uresničevanju načrtovanega odstrela. Le s pravilno narejene preže so strelji na divjad lahko tudi dovolj natančni.

Preža na fotografiji je nastala 5. 5. 2015 na Uršijevem travniku v rajonu Naverško nad Crno na Koroškem. Na lestvi sva zgoraj vodja rajona Stanko Grl in spodaj lovski čuvaj Rok Praper, ki je tudi za to prežo, kot že za mnoge druge, brezplačno prispeval macesnov les.

Pri izdelavi in pripravi lesa so v roke pljunili tudi mladi lovci: Tim Triplat, Dejan Kumer, Klemen Abraham in Ivan Mirkač. – Stanko Grl

Foto: S. Čih

V vrtcu OŠ v Jurovskem Dolu

Lovci LD Sv. Jurij - Jurovski Dol že vsa leta odlično sodelujejo z OŠ Jožeta Hudalesa - Jurovski Dol. Najbolj so veseli našega obiska lovcev v vrtcu, kjer nas vsako leto pričaka okrog štiri-deset radovednih otrok iz skupin *Sončki* in *Zvezdice* ter njihove vzgojiteljice.

Tudi 4. 11. 2015 smo obiskali malčke vrtca, kjer smo v eni od igralnic pripravili manjšo razstavo prostoživečih živali ter o vsaki povedali nekaj podatkov. Otroci pa so nam zapeli lepo pesmico o zajčku. V razgovoru jih je najbolj zanimalo, če lovci streljamo živali, zakaj imamo zelena oblačila in če so divje živali nevarne za ljudi.

Skupaj z lovcem so se otroci odpravili v bližnji gozdček, kjer ima lovec Tone skrbno urejeni krmišči in solnico.

Po prijaznem sprejemu smo se skupaj odpravili v bližnji gozdček, ker ima naš lovec Tone skrbno urejeni krmišči in solnico. Najprej smo obiskali krmišče za veliko divjad, ki je simbolnega značaja, namenjeno prav za ogled otrok in tudi drugih sprehajalcev. Pot smo nadaljevali do solnice ter malčkom pokazali stopinje srnjadi, ki solnico pridno obiskuje. Zaustavili smo se še pri krmišču za malo divjad. Vsi otroci so s seboj prinesli nekaj primerne hrane (koruzo, pšenico, jabolka ipd.) ter kar za nekaj časa založili krmišče. Ob tem so bili najbolj veseli, saj je vsak želel položiti prineseno hrano.

Povsem izmučeni smo se po nekoliko lepši poti vrnili do vrtca, kjer smo se poslovili in si zaželeli, da bi se ponovno srečali prihodnje leto.

Franc Krivec,
LD Sv. Jurij - Jurovski Dol

Naravoslovni tabor na Planici nad Framom

Že kar nekaj časa je za nami naravoslovni tabor, ki smo ga preživeli v lovskem domu LD Fram na Planici, kjer smo šotorili ob domu: deset osnovnošolcev OŠ Fram in dve učiteljici. Tri dni skoraj brez telefonov, televizije, staršev, domače postelje ... Spali smo v šotorih, kurili taborniški ogenj, napisali taborniško himno, opazovali zvezde na nebu (beri: polno luno), obiskali Vešnerjevo domačijo, Potnikovo smreko, Vešnerjevo jamo in odšli na lovsko prežo. Spoznavali smo, kaj je lov, opazovali, kako vodniki šolajo lovske pse. Vmes pa se je zgodilo še marsikaj, česar nismo načrtovali. Sploh je bila zanimiva

Naslednji dan taborjenja so nam lovci - vodniki psov predstavili različne pasme psov in njihovo dejavnost.

Spali smo v šotorih, zvečer pa smo zakurili taborni ogenj.

Razkazal nam je svojo tristo let staro domačijo, nas popeljal v hlev, kjer smo lahko pobožali mlado tele, opazovali smo, kako delajo sir v lastni sirarni, povabil nas je v svoj dom. Videli smo kovačnico in stiskalnico sadja. Njihova domačija je in je vedno bila samopreskrbna. Domači imajo dela čez glavo, zato bi jim kakšne dodatne pridne roke prišle še kako prav.

Popolno se je pripeljalo sedem lovcev. Otroci in učiteljici smo se odpeljali po dva ali trije skupaj na sedem lovskih prež. Tam smo morali biti povsem pri miru in tiho, da nas divjad ne bi slišala ali zagledala. Še posebno smo morali biti mirni zato, ker smo v preži naleteli na sršene in smo se morali usesti ob prežo. Ker je bila ravno prejšnji dan polna luna in ker je bilo zelo vroče, divjad dolgo ni izstopila iz gozda. Skoraj smo se že vdali, da ne bomo ničesar videli, ko se je točno ob devetih zvečer na jasi pojavila srna. Kasneje smo skozi daljnogled opazili še njenega mladiča, poljskega zajca in še drugo

srno, pa še lisico ter na koncu srnjaka, ki je trikrat »zabavkal«, ko nas je opazil, potem pa pobegnil v kritje gozda. Po prihodu v lovski dom smo si pripovedovali svoja doživetja in ugotovili, da je divjad kar dobro izstopala ob vseh prežah.

Naslednje jutro so nas obiskali vodniki lovskih psov z njihovimi zvestimi prijatelji. Predstavili so nam različne pasme psov, ki so namenjeni za lov. Psi niso bili ostri do ljudi, saj morajo najti plen, ki jim ga lovci potem odvzamejo. Primerni so za šolanje in postanejo povsem lovsko uporabni šele, ko opravijo zahtevan izpit. V lovskem domu nas je čakal **Branko Kanižar**, ki je otrokom pokazal lovsko orožje: od pušk, pištol, revolverjev, nožev ... Videli smo tudi, kaj so smodnik, šibre in krogljni naboj.

Predstavniki LD Fram **Andrej Ivančič** nam je predstavil zanimivo lovstvo skozi zgodovino. Lovec **Boštjan Kmetič** je pokazal, kako se trobi na različne lovske robove in kako lovci z različnimi piščalkami oponašajo živali. To je bilo zelo zanimivo. Zunaj nam je vodnik **Ivan Zajc** pokazal delo psa krvosledca po umetni krvni sledi oziroma kadar je divjad ranjena in jo je treba poiskati, če ne leži blizu nastrela. Spoznali smo še nekaj lovskih šeg in navad; pomen lovske vejice, ki jo lovci nosijo na levi ali desni strani klobuka, in zadnjega grižljaja, ki ga dobi divjad po uplenitvi od lovca v gobček v znamenje spoštovanja.

S tabora so se otroci vračali utrujeni, a polni bogatih doživetij. Zavedamo se, da nam brez lovcev ne bi uspelo uresničiti vsebinsko tako bogatega tabora, zato smo jim hvaležni in bi z njimi radi še kdaj in z veseljem sodelovali.

Monika Retuznik

V nedeljo, 29. 11. 2015, smo se člani LD Polšnik v velikem številu zbrali v prostorih našega lovskega doma na Polšniku, da bi praznovali visok jubilej našega spoštovanega lovskega tovariša **Antona Hribarja**, ki je praznoval 80. rojstni dan. Luč sveta je zagledal 4. 12. 1935 v Trbovljah. Nekaj otroških let pa je preživel na Polšniku. Kasneje se je preselil v Trbovlje, kjer živi še vedno.

Uspešna in bogata lovska Antonova pot se je začela leta 1975, ko je postal član LD Polšnik, katere član je še dandanes. Samo leto po vstopu v LD so mu lovski tovariši zaupali pomembno funkcijo: imenovali so ga za gospodarja lovskega doma. V času od leta 1978 do 1982 je bil referent LD za strelstvo. Od leta 1982 do 1984 je bil tajnik LD, od leta 1984 do 1990 pa je opravljal funkcijo podpredsednika LD. Po končani funkciji je bil izvoljen za starešino. Da mu člani LD zaupamo, potrjuje tudi dejstvo, da je takoj, ko mu je prenehala funkcija, postal predsednik disciplinskega razsodišča in to zadolžitev opravljal do leta 1994. Že leta 1996 je bil ponovno izvoljen za starešino.

Med opravljanjem obveznosti v matični LD je bil dejaven tudi v organih ZLD Zasavje. Pet let je bil član Komisije za odlikovanja, kot starešina LD Polšnik pa je bil tudi član UO ZLD Zasavja.

Polšnik ga je s svojimi lepotami privlačil že od nekdaj. Veliko nepozabnih ur smo preživeli skupaj, v dobrem in slabem. Tone je bil vedno med prvimi, kadar je bilo treba prijeti za lopato, ko smo obnavljali lovski dom, ko je bilo treba umiriti strasti ob sprejetju pomembnih odločitev, ki so vplivale na nadaljnje delo v družini. Zelo malo je bilo del, ki se jih ni udeležil. Za razliko od nekaterih mlajših članov družine mu skupni lovi pomenijo tudi druženje z lovskimi tovariši. In prav tovarištvo je tisto, kar najbolj ceni. Ob nedeljah zjutraj, ko se zberemo pred skupnimi lovi, vsakemu prijazno stisne roko in ga pozdravi v trboveljščini: »Pozdravljen, komarat!«. Takega odnosa ni mogoče pozabiti!

Spoštovani naš »komarat«, še mnogo veselih, zdravih in zadovoljnih let ti želimo. Da bi še dolgo zahajal med nas in bi nam povedal še kakšno pametno, ki nam bo koristila pri nadaljnjem delu v LD.

LD Polšnik – L. E.

Goričko, prepoznava pokrajina na severozahodu Prekmurja, je prepoznava po delavnih Goričancih, ki so se in še vedno ukvarjajo s kmetijstvom ali pa so šli s trebuhom za kruhom po svetu. Nekateri med njimi so znani tudi kot dobri »šlosarji«. Tod živi **Edvard Buček**, Jaklov Edi, ki se je rodil 4. 12. 1940 v vasi Serdica na Goričkem v družini desetih otrok. Edi je bil med njimi peti po vrsti. Zdfaj jih živi še sedem. Prav Edi je bil določen, da je ostal na kmetiji; preostali bratje in sestre so se razkropili po svetu. Kmetija je bila daleč naokrog znana kot napredna.

Doma je bil vzgojen kot fant, ki je ljubil domačo zemljo in jo pridno obdeloval. Kot sin kmečkih staršev je mlad spoznal prednosti pridelovanja domače hrane in skrb za naravo. Pri hiši so se med prvimi pojavili razni stroji za obdelovanje zemlje. Edi si je ustvaril družino s štirimi otroki. Ženo sta delala in skrbela za dom. Žal pa je prezgodnja ženina smrt marsikaj porušila.

Med lovce se je Edi včlanil leta 1982. Delo v lovstvu je opravljal z vso odgovornostjo. Veliko dela je vložil tudi v gradnjo lovskega prizidka. Skoraj ni lovske naprave, pri kateri Edi ne bi bil soudeležen. Prevzela ga je tudi lovska kulinarika. Njegov bograč je znan daleč naokrog. Veliko pomoči opravi pri popravilu raznih kmetijskih strojev. Ne mine dan, da ne bi poklicali Jaklovega Edija, ki ne pozna odklonilnega odgovora. Vsakemu priskoči na pomoč. Starejša mehanizacija, ki se poškoduje na kmetijah, gre redno skozi njegove roke. Delo na kmetiji zdaj opravlja sin Friderik.

V LD Rogašovci je predsednik disciplinske komisije od leta 2014, med letoma 2006 in 2010 pa je bil član NO. Za njegovo delo je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Lovci LD Rogašovci smo zelo ponosni nate, Edi. Ob tvojem jubileju, 75-letnici, ti kličemo še na mnoga leta, boginja Diana pa naj te spremlja še naprej.

LD Rogašovci – Š. N.

Franc Rant, 80-letnik iz LD Selca, se je rodil 12. 1. 1936 na Stirpniku Pri Sitarju. Odraščal je v idiličnem okolju med gozdovi in travniki in že kot otrok postal ljubitelj narave in njen pozoren opazovalec. Po končani osnovni šoli se je v Selcih pri mojstru Alešu izučil za mizarja. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v obratu takratne KZ Selca Pod Zavornikom, kasneje v tovarni Alpes Železniki, kjer je bil kot oddelkovodja zaposlen do upokojitve.

Oče, tudi lovec, je bil eden od ustanovnih članov tedanje LD Bukovica, ki se je leta 1954 združila z LD Selca. Za začetek lovskega udejstvovanja našega jubilarja je imel pomembno vlogo sosed Jože, lovec in gozdar že pred vojno, pozneje pa njegov mentor in nepogrešljiv lovski tovariš. Izkušnje pravičnega lova in odnosa do divjadi in okolja je prenesel tudi na Franca. Leta 1960 je postal član LD Selca in takoj se je začela tudi njegova pot v organih upravljanja LD. Dva mandata je bil član upravnega odbora (od leta 1960 do 1961 in od leta 1963 do 1963), bil je predsednik nadzornega odbora (od leta 1965 do 1966), član disciplinske komisije, delo blagajnika pa je opravljal 24 let (od leta 1967 do 1989). V mandatnem obdobju od leta 1998 do 2001 mu je bila zaupana funkcija starešine. Kar 41 let je bil prizadeven družinski praporščak. Aktivno je sodeloval tudi pri gradnji lovske kočice na Jelovici in bil predsednik gradbenega odbora v času gradnje lovskega doma.

Za opravljeno delo mu je LD podelila priznanje in plaketo zaslužnega člana. S plaketo ga je odlikovala tudi ZLD Gorenjske. Od Lovske zveze

Slovenije je prejel znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. in II. stopnje ter jubilejni znak za petdeset let članstva.

Ob vsem naštetem delu je Franc našel čas tudi za lov; je navdušen »petelinar« in veliko ve o njih, pozna vse kraje, kjer so peli nekoč, zdaj pa jih ni več slišati. Tega znanja ni zadržal le zase, ampak ga je z veseljem prenašal na nove lovske generacije. Najlepše spomine ima na brakade iz minulih časov. Rad pride v lovski dom in oskrbniku pomaga pri raznih opravilih.

Dragi Franc, ob jubileju ti lovci LD Selca iskreno čestitamo, zahvaljujemo se ti za vse opravljeno delo in ti želimo predvsem zdravja, veliko lepih dni v krogu družine in med lovskimi tovariši. Dober pogled in na mnoga leta!

LD Selca – A. R.

Nariscil: U. Iff

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Nikola Vrlinič, LD Vinica

90-letnico

Franja Budna, LD Senovo

85-letnico

Ivan Fink, LD Suha krajina
Anton Florjanc, LD Smrekovec, Šoštanj
Marijan Kastelic, LD Šenčur
Edo Pulko, LD Sodražica

80-letnico

Konrad Bezjak, LD Destrnik
Vladimir Cetin, LD Slavnik, Materija
Jože Grmovšek, LD Velika Loka
Leander Habjan, LD Toško čelo
Oton Hribernik, LD Škofja Loka
Mirko Leban, LD Tolmin
Celestin Markič, LD Grgar
Peter Muhič, LD Domžale
Jožef Piliš, LD Kajuh, Šmartno v Rožni dolini
Marijan Pleskovič, LD Orehovica
Aleksa Protič, LD Grosuplje
Teodor Šircelj, LD Trnovo
Janez Škof, LD Polhov Gradec
Alojz Štekar, LD Sabotin
Janez Tavčar, LD Poljane
Josip Vidervol, LD Predgrad
Branko Zavarnik, LD Podgorje

75-letnico

Albin Bizalj, LD Podbrdo
Boris Dirjec, LD Trnovo
Mirko Domjan, LD Radenci
Viktorija Gorjanc, LD Pivka
Jožef Grah, LD Golavabuka
Jože Grmovšek, LD Globoko
Jožefa Grubelnik, LD Orlica
Stane Ivanšek, LD Jurklošter
Franc Kramar, LD Tuhinj
Albin Mavrar, LD Ljubinj
Roman Mavrič, LD Gaj nad Mariborom
Matija Mazovec, LD Novo mesto
Vladimir Mlakar, LD Litija
Ivan Ostrožnik, LD Šentlambert
Albin Pehant, LD Hoče
Blaž Pfajfar, LD Selca

Marjan Rak, LD Kamnik
Maksimiljan Simetinger, LD Pogorevc
Miro Slabajna, LD Komenda
Alojzij Smolej, LD Kranjska Gora
Franc Svet, LD Prebold
Franc Škerjanc, LD Slavnik, Materija
Jožef Vauda, LD Destrnik
Albin Vihtelič, LD Tavornik
Franc Vrščaj, LD Jaborska jama
Mirko Zorič, LD Krško

70-letnico

Alojz Bahor, LD Dragatuš
Željko Blažun, LD Golavabuka
Marko Bojc, LD Brezovica
Franc Bončina, LD Jelenk
Franc Čirar, LD Šentlambert
Dušan Čubej, LD Grgar
Jože Dolenc, LD Poljskava
Zvezdan Fortuna, LD Dekani
Franc Francelj, LD Struge na Dolenskem
Zdravko Gregl, LD Bizeljsko
Janez Hauptman, LD Kresnice
Vinko Hrvatini, LD Zemon
Petar Huis, LD Mokrice
Mirko Jelen, LD Rečica pri Laškem
Jožef Jerič, LD Bistrica ob Sotli
Anton Andrej Jerman, LD Storžič
Anton Kanovnik, LD Dolič
Štefan Kastelic, LD Kočevje
Božidar Kobe, LD Gradac
Maksimiljan Kramljak, LD Podgorje
Franc Langerholc, LD Križna gora
Jože Luzar, LD Padež
Janez Medle, LD Trdinov Vrh
Matija Mlinarič, LD Zabukovje
Franc Nagode, LD Vrhnika
Radko Pičulin, LD Kanal
Bojan Roš, LD Tolmin
Alojz Sešlar, LD Minše
Jože Skumavec, LD Bled
Valentin Smrkolj, LD Kresnice
Mirko Škoda, LD Kočevje
Anton Vidic, LD Jurklošter
Vladimir Vučko, LD Križevci pri Ljutomeru
Jože Zupan, LD Podsreda

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Njegova lisica

Lisica (*Vulpes vulpes*) je, kot je znano, izjemno prilagodljiva žival, ki naseljuje Evropo, Severno Ameriko, večji del Azije in severno Afriko; skupno obsega okoli petdeset podvrst, ki se razlikujejo predvsem po barvi kožuha. Povsem se je prilagodila tudi na človekovo bližino, še posebno pogosta je v angleških mestih. Po nekaterih ocenah živi na širšem območju Londona okoli deset tisoč lisic. Sicer pa o njej ne velja izgubljeni besedi; polne so je pravljičnice za otroke, z lisico je imel opravka Mali Princ, svoje mesto ima v basnih in seveda v lovskih zgodbah, v katerih ji je namenil prostor tudi Hinko Dolenc.

Namesto ponavljanja znanih dejstev lahko več prostora namenim okoliščinam nastanka odličnih fotografij, ki jih je napravil naravoslovni in poklicni fotograf **Matej Vranič**. Napravil jih je na odmaknjeni gozdni jasi pri Velenju, kjer je več zim krmil, opazoval in fotografiral ptice pevke. Matej je povedal, da je bilo že prvo srečanje nenavadno. Tako kot številne druge dni je prišel na jaso še v jutranjem mraku in se čudil beli vrečki, ki je stala pokonci ob zasilni kolibi, iz katere je opazoval živali. Pa je bela vrečka, lepo vidna sredi še nezasažene zimske jase, nenado-

ma oživela, proti njemu obrnila koničast smrček, potem pa brez naglice lahkotno odskakljala v bližnjo podrast.

Pri srečanjih, ki so sledila prvem, je lisica kazala vse manj strahu. Ko je nastavljal hrano za

ptice, ga je opazovala s kašnih petnajstih, dvajsetih metrov. Matej, ki je odličen fotograf, namreč ne sodi med ljudi, ki bi verjeli, da je dobro fotografijo živali mogoče napraviti po naključju med potikanjem po gozdu. Živali skuša, ob spoštovanju zakonodaje, ki prepoveduje njihovo vznemirjanje, fotografirati v razmerah, ki

so dokaj podobne studijskim – z natančno določeno osvetlitvijo, globinsko ostrino ... Zato so za vsako njegovo fotografijo desetine in desetine ur trdega in premišljenega dela. Posnetki lisice, ki mu je, vsaj v primerjavi z drugimi živalmi, tako rekoč pozirala, so malone stranski izdelek vsega tega. Bližje kot na kakšnih petnajst metrov ga resda ni spustila, se mu je pa skoraj »motala« pod nogami. Z dober meter visokih štorov, kamor je nastavil kosce mesa za ptiče, je včasih pobrala skoraj vse. In ga presenetila, saj je od ponujenega pojedla komaj kaj; meso je večinoma zakopala sredi jase, na njenem obrobju ali nedaleč stran v gozdu. Dejal je,

da je vse skupaj bolj spominjalo na igro, kot na pripravljanje zaloga za slabe čase. Ob taki domačnosti je najprej pomislil, da je žival bolna, a s svojo zdravo, gosto in bleščečo dlako ni dajala takega videza. Kasneje se je obrnil na znanca lovca, ki mu je povedal, da se ga je preprosto navadila – navadila se je na njegov vonj in se prepričala, da ji od njega ne preti nobena nevarnost. Matej je dejal, da ga bodo najbrž še obtožili, da pripoveduje »lovške« zgodbe (ne da bi bil sploh član bratovščine), če bi povedal, kako zelo domača je postala; nekoč mu je poskusila celo odvleči sekiro, ki jo je odložil, medtem ko je polagal hrano za ptiče. Na srečo

Vse foto: M. Vrančič

Obudimo lov na lisico!

Dolgo je od tega, ko sem pisal o lovu lisic pozimi, pa se mi je zazdelo, da je morda čas za nov članek, saj sem za kakšno izkušnjo bogatejši, a žal tudi starejši.

Menim, da dandanes lovu na lisico namenimo vse premalo pozornosti. Med letom lovci delajo načrte, kako bodo temu lovu namenili več časa, potem pa pride zima in največkrat vse ostane pri velikih načrtih.

Male divjadi je malo in tako je vedno manj zanimanja tudi za lov lisic. Le redke družine se še lahko pohvalijo z velikim staležem fazana ali zajca. Lisica pa je razširjena povsod.

Lisice skoraj nimajo naravnih sovražnikov. Tudi stekline ni več zaradi preventivnega cepljenja. Redčijo pa jih še vedno garje, zaradi katerih mnoge lisice žalostno in počasi poginjajo. Zato lovci, vzemite si čas tudi za lov na to vrsto male zveri. Lisico je priporočljivo loviti vse leto (seveda v skladu z veljavno lovno dobo), saj so zdajšnje zime mile in tudi sneg ne zapade povsod. Vseeno pa je veliko priložnosti za lov na lisice.

Čakanje

Preže izbiramo ob prehodih ali na robu gozda z dobrim razgledom. Preža naj bo pokrita, a odprta, ne velika, saj je vsako naše premikanje lisici v prid; sluh ima izreden. Nikar preže ne maskirajte s smrekovimi vejami ali čim podobnim. Ponoči me ni zagledala še nobena lisica, če sem bil negiben.

Ob takih prežah pozno jeseni po možnosti iztrebimo veliko parkljesto divjad ali občasno v bližino položimo za lisico zanimiv grizljaj. To nikakor ne sme biti kup mrhovine sredi travnika, temveč zakrit, ljudem neopazen lisičji priboljšek. Zelo praktični so briketi za mačke (takšno mrhovišče za male zveri bi lovska družina morala imeti zabeleženo v letnem načrtu in ga tudi vzdrževati skladno z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi).

Ob preži si lahko pripravimo »živo« ali zdaj bolj aktualno naravno krmišče. (Na primerno mesto postavimo nekaj kamnov, kosov lesa ali dve manjši leseni paleti eno vrh druge. Vmes potresemo malo slame ali sena, v katerega zamešamo koruzo ali drugo žito. Nato vse skupaj pokrijemo. V taka suha mesta se hitro naselijo

miši in tak »mišji grad« zelo rada obiskuje lisica).

Zame brez čakalne vreče z rokavi ni pravega lova – čakanja, saj se v vreči počasneje ohladimo in »na toplem« zdržimo dlje. Vreča mora biti velika, saj vstopimo vanjo dobro oblečeni, obuti, ne sme pa šumeti. Včasih je bila to dobra stara »tankerica« (poceni spalna vreča, po katero se je bilo treba v času moje mladosti odpeljati v Trst), na katero sem dal prišiti rokave. Kasneje mi je podobno vrečo po mojih željah sešil star krojač.

Pred leti (že daljnega 1991) sem si za lov na lisice nabavil kombinirano puško 20 Mag/.243 Win. in ponoči, ob slabši vidljivosti, uporabljal šibre. Pred tem sem zaradi takratnega velikega povpraševanja po kožah na čakanju vse lisice streljal z risanico navedenega kalibra in z naboji s polno oplasčeno kroglo. V avtu pa me je vedno čakala ptičarka. Večkrat je namreč lisica po strelu, čeprav dobro zadeta, zbežala še kar daleč.

Za strel s šibrami osebno uporabljam šibre 3,3–3,5 mm, največ 4 mm (!) in naboje Winchester Supreme, št.4 (3,3 mm), ki vsebujejo pobakrene šibre. Zelo dobro se je izkazal tudi Seiller-Bellot 3,5 mm Mag. Drobnejše šibre boljše pokrijejo cilj! Strelna razdalja za strel s takimi naboji naj ne bo večja kot 40 m, sicer boste lisico zadeli, a ne tudi uplenili. Zavedam se, da bo kdo drug prisegal na druge naboje in debelejšje šibre. Izbira je vaša. Zelo koristno je tudi šibrene naboje prej preizkusiti. Lisico streljamo vedno le, ko nam kaže bok. V vseh drugih položajih je za strel zelo trdoživa!

Za risano cev zdaj uporabljam kroglo Sierra Match, 70 grain (4,5 g), s seboj pa imam tudi kakšno bolj »trdo« kroglo, saj nas ponoči lahko presenetijo divji prašič. Trenutno največ lovim z repetirno risanico, kal. .222 Rem., in s krogli Sierra Match. Izbira krogelnega streliva je res velika. Pomembno je, da puška natančno nosi. Lisica je majhna tarča. Ko ji slečete kožuh, je na najširšem mestu ni več kot 12 cm.

Zakaj uporabljam omenjeni kaliber? Na tej repetirki imam namreč montiran boljši strelni daljnogled, kot je na moji kombinirani puški. Skupina zadetkov je boljša. Upoštevati pa je treba tudi lovsko etiko, če pride pred nas kaj večjega in težjega.

Vsekakor imejmo na puški kovosten strelni daljnogled, po možnosti z osvetljenim križem. Osvetlitev in velikost križa naj

je imel pri sebi fotoaparatus. Kako se je tega lotila, je mogoče videti na eni od fotografij.

Potem ko jo je tisto zimo dokaj redno srečeval, pa je napol udomačena lisica naenkrat izginila. Njen »gospodar« je že mislil, da je bodisi končala pod avtomobilskimi kolesi bodisi pod šibrami katerega od okoliških lovcev. A jo je dve leti pozneje, ko se je ukvarjal s fotografiranjem male uharice, spet srečal. Namestil se je na lovsko prežo in nedaleč od

nje v travo skril majcen zvočnik. S predvajalnikom mp3 je nato predvajal posnetke mišjega cviljenja, ki si ga je prenesel kar z interneta. Cviljenje sove ni privabilo, je pa nanj očitno prišla »njegova« lisica. Prepoznal jo je po črti drugačne dlake, ki ji je brzkone zrasla na brazgotini, posledici katerega od lisičjih »ravsov«. Povedal je, da je je bil skoraj tako vesel, kot je človek vesel izgubljenega, potem pa spet najdenega psa ...

Marjan Žiberna

Foto: M. Kersnik

Moji prvi letošnji ...

bosta nastavljena na najmanjšo velikost in jakost.

Z vabljenjem osebno nisem zelo uspešen, zato tudi redko oponašam zajčje vekanje. Uspešnejši sem z mišjim cviljenjem, kadar je lisica predaleč za takojšen strel.

Kdaj oditi na lov?

Vsak dan, če je le mogoče! Najprimernejši so dnevi pred polno luno in na njej. Luna kmalu vzide in na preži smo že pred mrakom. Pozneje ko vzhaja luna, vstajajmo raje zgodaj zjutraj in na preži počakajmo, da se zdani. Jasno vreme in sneg vse olajšata in polepšata. Ko je sneg, lune ne potrebujemo. Mesta na robu vasi ali osvetljenih objektov so še posebno zanimiva. V oblačnem vremenu se svetloba odbija od oblakov in je zagotovljena vidljivost za dober strel. Letos sem ob taki svetlobi 3. in 4. januarja uplenil dve lisici (.222 Rem.)

Priporočam, da že podnevi preverite, kje hodi lisica in si potem izberite prežo ali mesto za čakanje. Lisica taka mesta rada obišče znova in znova.

Navadno čakam dve, do največ tri ure. Če se nič ne dogaja, tudi manj. Moje načelo je: Raje »večkrat po malo«.

V upanju, da boste kakšen večer raje zamenjali prežo za TV-ekran, vam želim dober pogled!

Mitja Kersnik
kersnik.mitja@gmail.com

Bobri na reki Ščavnici

Sredi decembra 2015 nas je lovec in revirni lovski čuvaj **Franc Veberič** iz Cerkvenjaka (član LD Negova) povabil na ogled bivališča bobrov (bobrišča) na reki Ščavnici. Po tamkajšnjem lovišču poteka tudi struga reke Ščavnice, ki je regulirana vse od izliva v Muro pri Razkrižju in do Spodnje Ščavnice. Le na dveh odsekih je še ohranjen stari del struge, in sicer v Očeslavcih do Tothovega mlina in pri Žihlavi pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Ohranjen stari del struge zdaj napajajo z vodo s pomočjo zapornic, ki dvig-

nejo vodostaj vode v regulirani strugi in tako omogočajo pretok vode v staro strugo reke Ščavnice. Oba naravno ohranjena dela struge sta izjemno dragocena ostanka naravnega okolja za prostoživeče živali, saj sta zaraščena z grmovjem in drevjem, kjer najdejo skrivališča mnoge divje živali. Ker je nova (regulirana) struga Ščavnice bolj ali manj očiščena vse zarasti in grmovja, v strugi in na obrežju ni veliko možnosti za življenje prostoživečih živali (biotska pestrost živalskih in rastlinskih vrst je skromna). Zanimivo pa je, da so se v predelu, kjer je struga Ščavnice zajezena, pred kakimi štirimi leti spet pojavili bobri (*Castor fiber*). Ne spomnijo se jih niti najstarejši prebivalci, ki so dobro poznali prvotno naravno strugo reke Ščavnice. To so v 70. letih prejšnjega stoletja regulirali in jo spremenili v pust vodni kanal.

O najnovejši poselitvi omenjenega predela z bobri in o znakih njihove prisotnosti je pripovedoval Franc Veberič. »Kot vidite, je bil pri tem delu mojster bober,« je pokazal na obglodano drevje. »To dokazujejo sveže oglodana debela mehkolesnatih dreves, največ vrb. Ker sem na tem območju čuvaj, pogosto nadzorujem ta prostor. Prvič sem znake prisotnosti bobra na tem odseku, se pravi med Spodnjimi Ivanjci - Okoslavci, opazil pred štirimi leti, saj sem takoj opazil podrti drevesa. Moram pa pošteno povedati, da jih osebno še nisem videl, ker so pre-

Evrazijski bober (*Castor fiber*)

Domovanje bobrov – bobrišče – v bregu struge reke Ščavnice

težno dejavni ponoči. Videli pa so jih okoliški lastniki zemljišč, ki so nam (lovcem) povedali, da jim bobri 'podirajo' tudi koruzo. Podrti koruzna stebela imajo očitno za hrano, saj jih vlačijo v svoj brlog. Enemu izmed lastnikov, ki ima njivo ob njihovem teritoriju, naj bi letos (2015) odgriznili in odvlekli v vodo več kot tisoč stebel koruze. Kot so mi povedali, so opazili štiri bobre, dva odrasla in dva mladiča. Če sem prav slišal, živi ena skupina bobrov tudi na prav taki pregradi na Ščavnici, v predelu Slaptinec, t.j. kake 4 km nizvodno. Tudi tam bobri podirajo velike vrbe in podirajo koruzna debela v neposredni okolici vode. Koliko naj bi jih živelo tam, mi ni znano. Bobri so se na reki Ščavnici naselili tako, da so priplavali od izliva Ščavnice v Muro pri Razkrižju. Kot mi je znano, živi nekaj bobrov tudi ob reki Muri in v njenih rokavih. Bobri so zavarovana vrsta glodavca, saj jim je v Evropi grozilo iztrebljenje, zdaj pa se počasi, zahvaljujoč ponovnim naselitvam konec prejšnjega stoletja, ponovno širijo in razmnožujejo v zanje ugodnih okoljih. Povsod pa ima njihova dejavnost dokajšen vpliv na spreminjanje lokalnega okolja, kar lastnikom zemljišč ni pogodu.«

Naj omenimo, da je evrazijski bober, ki se po več znakih razlikuje od kanadskega (z njim se ne križa), v Evropi v 18. in 19. stoletju že skoraj izumrl. Ob koncu 20. stoletja so našli le kakih sto bobrov. Lovci LD Negova in LD Videm ob Ščavnici so ponosni, da imajo v svojem lovišču spet to redko živalsko vrsto, ki je izumrla v naših krajih, zdaj pa se postopoma vrača domov. Živali same so pokazale, v kakšnem okolju lahko živijo.

Ludvik Kramberger

Na gamsa v Bohinju

Minila so tri leta, odkar sem pri prijatelju **Andreju** uplenil slabotnega srnjaka »kržljevca«. Tisti lov mi bo za vedno ostal v spominu; trofeja krasi mojo lovsko sobo. Da bi lovskemu tovarišu lahko povrnil uslugo, sem se odločil, da bom v minulih lovni sezoni pravico do odstrela gamsa v našem lovišču odstopil njemu.

Na lov sva se prvič odpravila 27. avgusta, in to v gorati predel našega lovišča, kjer sta nama v prijetno urejenem vikendu našega člana **Vojka** družbo delala še moj oče **Alojz** in brat **Klemen**.

V prijetnem objemu gora smo ostali in lovili tri dni. Videli smo

kar nekaj trofejno zelo močnih gamsov, vendar nam boginja lova ni dopustila, da bi se jim približali na zanesljivo strelno daljavo.

Minilo je poletje in narava se je že obarvala v svoje čarobne jesenske barve, ko je pogovor spet nanese, da bi se z Andrejem ponovno odpravila na lov. Odločila sva se, da bova spet poskusila v času prska, da bi kot lovski gost doživel čarobne trenutke visokogorskega lova na gamsa.

V Bohinju sva se odpravila 20. oktobra, saj me je oče obvestil, da se je prsk kljub visokim temperaturam za tisti letni čas že začel. Naslednji dan, zgodaj zjutraj, sva se odpravila na lov v predel lo-

višča, ki ga imenujemo Gradišče, kjer sva kljub megli in slabi vidljivosti vztrajala do poldneva. Po premoru za kosilo sva se odpravila na popoldanski lov, ki pa je minil brez uspeha. Tretji dan, ob sedmi uri zjutraj, sva se odločila, da se bova odpravila pod melišča v Rudnici, kjer imajo gamsi stalen prehod. Po daljšem čakanju sva zaslišala ropot kotalečega se kamenja, vendar nama je pogled navzgor zastiral drevje. Poslušala sva in pozorno opazovala, vendar nisva videla ničesar. Okrog desete ure je bilo, ko sva se že začela pripravljati na odhod v dolino, kjer naju je čakal oče. Pred nama sta se naenkrat pojavila in

obstala »ljubimca«. Po natančni oceni in presoji je odjeknil strel iz Andrejeve risanice in petletni »prskač« je v ognju končal svoj ljubezenski pohod. Po ogledu trofeje sva se oba strinjala, da so roglji nekaj posebnega zaradi izredne zasmoljenosti rogovja. To nama je kasneje potrdil tudi starosta naše LD Bohinjska Bistrica **Jože Hodnik**, ki je Andrejevo trofejo lepo očistil, za kar se mu ob tej priložnosti tudi lepo zahvaljujem. Tebi, Andrej, pa še enkrat kličem: »Lovski blagor!«

Aleš Koblar
LD Bohinjska Bistrica

Iz mojega dnevnika

Petek, 29. maj 2015

Odpravil sem se na visoko prežo, na Vrhe ...

Ravno pravi čas sem se povzpelnano. Malo pred osmo uro, ko so sence že dolge. Burja se je umirila in tišina je prav prijetna. Lepo mi je v pričakovanju, ko se narava pripravlja na prebujanje nočnih bitij. Mudi se mi nikamor. Počivam. Kmalu se bo začela večerna predstava.

Iz teme gozda se proti hrastu, kjer je solnica, pomakne sivo rdeča lisa. Je srnjak? Gledam po visoki travi in ga uzrem, samo glavo z rogovjem čez uhlja. Pomakne se na levo, k solnici. Tam zagledam drugega, še lepšega in večjega. Liže po hrastu, kar visoko. Pravico ga imam upleniti. Pustim ga za drugič. Vse se spreminja, tudi jaz.

Film se nadaljuje. V levem kotu ograde, uzrem dva prašička. Prejšnje dni so bili trije. Srnjak pri solnici še kar liže. Glej ga, deset korakov stran, v travi, zagledam še tretjega prašička. In pričnem izbirati, primerjati, kateri je prašič in kateri bi lahko bil svinja. Ne pritisnem. Sem se že opekel, pred leti. Pokažejo se še četrti in še peti in še šesti. Vse je tiho. Prašički se pasejo v visoki travi, kjer je tudi mlada detelja. Počasi se svinja pomakne na rob njive, ostali rinejo v travo. Z daljnogledom na puški izbiram manjšega. Kaj če je tudi ta manjši svinja? 'Jok!' si rečem in jih pustim da se dalje pasejo. Svinja kakor da od strani vse opazuje in varuje. Mimo nje iz detelje skoči zajček. Svinja samo prhne za njim. In nato skoči še en zajček, ki je zbudil pozornost vseh prašičev in je v cikcaku zbežal v gozd. Videl sem torej že deset živali. Enajsti se je pokazal zadnji. Čisto malo progasti mladiček. Torej je

zagotovo bila svinja na robu njive. Stemnilo se je. Oglasil sem se, čisto potihlo. Umaknili so se, sam pa sem zlezal s preže.

Četrtek, 4. junij 2015

Prišlo je poletje. Temperatura v kuhinji 28 stopinj. Na lov sem šel na mojo prežo, na Vrhe. Lepo sem se namestil. Sonce je tonilo za hrptom in vročina je popustila. Vse je mirno, tiho. Ptiči pa kar lepo pojejo in kukavica je glavna. Srnjakov pa ni na spregled. Trava je visoka in težko je opaziti pasoč se divjad. Ura je že pol devetih, ko pričakam prašiče. Pa ravno pod prežo, da sem jih prej zasluhlil kot slišal in v travi komaj opazil. Adrenalin se mi je dvignil in ko je črnuhec priril na rob njive, sem začel meriti. Ali me bodo zasluhlili in pobegnili? Pa nič. Gledam, merim v pleče in – pok! Vidim ga v travi, kako rita, kakor da ga je nevidna sila pritisnila k tlom in se želi osvoboditi in iti z ostalimi proč. Bratec je skočil proč, se ozrl proti meni, obstal minuto dve. Izpraznil sem puško in prašiči so se tiho razbežali po visoki travi, tako kakor so prišli ...

Četrtek, 16. julij. 2015

A pravzaprav je že 31. julij, ko sem prijel za svinčnik, da si zabeležim dogodek iz 16. julija.

Prišli so topli dnevi, več kot 30 stopinj. In najbolj primerno je iti na prežo, spet na Vrhe. Kar visoko na borovec, osemnajst klinov pa lestvi. Okrog preže so vrhovi hrastov, prijeten hlad. Ura je že osem zvečer počke. Visoka trava v ogradi je pokošena. Posušeno seno je v velikih okroglih balah. Tla so že ozelenela z novo otavo, kamor srnjad rada pride na pašo. Vročina je prava, zdaj je čas, ko se začenja prsk srnjadi. 'Lepo mi je,' si rečem. 'Kar bo, pač bo.'

Z očmi božam rob ograde. Na levi prej slišim kot vidim udarce po veji in že ga uzrem pri vrzeli, kako maha z rogovjem po ograji. Malo se ustavi, se ozre levo, pa zopet skrije glavo v grm in spet se mi pokaže. V srcu čutim sunek, ukaz. Križ v daljnogledu nastavim nizko za pleče. Ko se srnjak umiri, pritisnem. Strel ni bil preveč zanesljiv. Premalo trdno sem držal puško. No, kar je, je. Ko je uho zaznalo strel, je tudi oko opazilo srnjakov padec. Oddahnil sem si. Samo da ga nisem obstrelil!? Srnjak je na tleh, že lepo umirjen. Umiril sem se tudi sam. Ne mudi se mi do njega. Kakor da se bojim, da ga ne preženem. Grem prej po avto. Mine petnajst minut. S spoštovanjem stopim k srnjaku. Opravim dolžni obred.

POSEBNEŽ IZ SPODNJE ŠČAVNICE

Dolgoletni član LD Benedikt Branko Lončarič si bo še kako zapomnil minulo lovno sezono na srnjaka. Diana mu je namreč »poklonila« kar dve res svojstveno oblikovani rogovji srnjakov (trofeji). Upleni ju je v revirju Spodnja Ščavnica. Prvega je uplenil v začetku lanskega maja, opazoval pa ga je skoraj tri mesece. Srnjak je nosil na glavi izjemno obliko rogovja. Ko je napočil čas za odstrel, je Branko sedel na preži in čakal. Ni bilo treba dolgo čakati, ko je izstopil ta »pravil« in uplenil ga je. Ob ogledu rogovja je Branku srce burno bilo, saj je bila to res enkratna trofeja, prava igra narave – mojstrovina. Nanjo je zelo ponosen in jo rad pokaže lovskim prijateljem in tudi »zavistnežem«, ki se jim Diana noče tako na široko nasmejati. Branku pa je po prvi trofeji v revirju Spodnja Ščavnica kmalu podarila še eno, zelo podobno trofejo. – M. T.

Odganjam občutek krivde nad storjenim in zahvalim se Diani za lep doživljaj.

Sreda, 29. 7. 2015

Grem malo ven, s puško ...

Zaželim si v goro, v Senen dol. Ob vpisu v knjigo pa vidim, da sta tja gor že odšla druga dva lovca. Zato se odločim za Kotel. Ustavim se pri lovske kočji, da vidim, kako je z njeno obnovo. Okrog kočje je že 'grušt' in nova fasada. Streha se lepo sveti, nova, bramak. Ni kaj, pridni so naši mladi lovci.

Peljem se do bivaka pri Lipi in peš naprej do Kotla, na prežo. Iz dna Kotla kar lepo piha. Preža je popravljena. Gozdna pot je urejena skoraj do preže. Že leta 1963 sem jo napravil na istih treh hrastih. Ob tem spominu mi je pri srcu prav milo.

Lepo se namestim in utihnem. Doli, čisto pri dnu, v mali ogradi, opazim rdečo liso. 'Srnjak bo,' rečem potih. In pogledam z daljnogledom na puški. 'Hok, jok, glej ga, no, saj je jelen!' Premakne se na sredo ograde, obrnjen proti meni. Osmerak ...

Na čistini se ni dosti obotavljal. Skril se je v grmovje in se med brinjem počasi umaknil gor v gozd, proti Senenem dolu, kjer je njiva z repo.

Dovolj bo za danes, ne bom čakal teme.

Vrnem se proti Lipi, proti avtu.

Jože Barba

Nova preža v Zibuški jami

Le nekaj sto metrov od odcepa za naselje Kavče, zunaj mesta Velenje, se na južno stran ceste odpre pogled na veliko travnato površino, ki do gozdnega roba meri deset hektarjev in več. Starejši krajani mu pravijo Zibuška jama. V tem delu je nekoč stala stara kmetija, kjer so po domače rekli Zibučan. Po lastnikovi smrti je zemljišče prešlo v občinsko last, domače ime kraja Zibuška jama pa je ostalo in se prenaša še naprej.

Več deset let nazaj je bila cesta na omenjenem koncu izjemno slaba. Naposled jo je zob časa doobdobra načel, k čemur so zelo pripomogle prometne obremenitve, ki so se povečevale. Pred petimi leti je zaradi vremenskih razmer dež toliko razmočil zemljinu, da je nastal plaz. Obnova je bila neizogibna. V letu 2009 so odsek ceste začeli celovito preurejati in ga še dodatno utrdili s piloti. Na določenem območju obnovljene

ceste je zdaj tudi do tri metre visok oporni zid, ki pa preprečuje stoletne prehode divjadi. Skratka, na novo postavljen oporni cestni zid je za več kot dvesto metrov prestavil stare stečine.

Zdaj, ko je cesta z vidika prometne varnosti dobro urejena in delno onemogoča prehod na do-

Preža v Zibuški jami (LD Velenje) in lovci, ki so jo postavili; od leve: Peter Kukovica, Boris Cerjak, Jure Obu, Stane Verdev, Aleksander Potočnik - Sandi, Ivan Meh in Denis Štemberger.

ločenem delu, se je povečalo število izgub divjadi v prometu. Najzgodnejši vozniki, ki se vozijo v službo v Velenje, velikokrat poročajo, kaj vse so opazili na poti v službo. Žalostno je, ko poročajo o izgubah divjadi, ki so jo videli povozeno ob cesti. Na tamkajšnjem delu na leto v povprečju izgubimo deset glav srnjadi in več. Prav tako poleg izgub nastaja tudi škoda na vozilih. Da bi preprečili izgube divjadi, so že v minulem obdobju v LD in v sodelovanju z Inštitutom za ekološka raziskovanja Erico Velenje na cestne smernike namestili »omejilce«, ki bi naj bi preprečevali ali vsaj zmanjšali število izgub. Vendar so se tudi ti počasi poškodovali/uničili, zato ne opravljajo več svojega namena.

Med lovci LD Velenje je Zibuška jama že dolgo znana kot dobra lovska točka/prostor, kjer je mogoče z malo sreče lepo opazovati divjad, jo spoznavati in se od nje tudi česa naučiti. Občasno tam ne izostane tudi uplenitev divjadi. Dolga leta je v revirnem vodji za območje Arnač oz. Šentilja v Aleksandru Potočniku zorela želja, da bi na omenjenem območju uredili novo visoko prežo. Dotrajana kovinska lestev, pritrjena ob drevo, visoka komaj pol tretji meter, ni bila več

varna. Na stari kovinski lestvi s sedežem na vrhu je bil mogoč lov le v lepem vremenu.

Februarja 2014 je Slovenijo prizadel žled; tudi Zibuška jama ni ostala izjema. Že več deset let je prepletena z električnimi vodniki, ki so napeljeni v različne zaselke. Med njimi je bilo kar nekaj sko-

pa skupinska fotografija tistih, ki smo jo zgradili.

Denis Štemberger

Lovci LD Dobrovnik postavili novo lovsko prežo

V LD Dobrovnik si vsako leto v program dela zadajo tudi popravilo obstoječih prež in postavitev novih. Na pobudo pripravnika Janeza Horvata so postavili novo prežo. V lovišču, ki je razdeljeno na štiri revirje, je vedno kar precej dela: poskrbeti je treba za zimsko krmljenje divjadi, popraviti dotrajane lovske objekte in številna druga opravila. Lovci so novo lovsko prežo postavili v revirju Dobrovniška šuma. V omenjenem lovskem revirju je

Foto: B. Žerdin

Lovci LD Dobrovnik so postavili novo lovsko prežo.

raj povsem novih lesenih stebrov na betonskih temeljih. Prav v nesreči, ki jo je povzročil žled, se je pokazala idealna priložnost za postavitev nove visoke preže. Podrti stebri električnih vodnikov, ki so ležali v bližini in so bili odlomljeni le na spodnjem delu, kjer so bili vpeti na betonske temelje, so se nam zdeli primerni za lovsko uporabo. Poleg tega so bili podrti stebri za električno omrežje impregnirani in so za razliko od najpogosteje uporabljenih smrekovih nosilcev bistveno trpežnejši in obstojni v različnih vremenskih razmerah. Tako je s pobudo revirnega vodje Aleksandra Potočnika - Sandija in gospodarja Ivana Meha ter še nekaterih posameznikov začela nastajati nova visoka preža. Postavitev povsem nove prostostoječe preže je bila hkrati priložnost za prenos znanja in praktičnih veščin lovskim pripravnikom. Za postavitev je bilo vloženih kar šest sobotnih dopoldnevov nekaj lovcev.

Nova prostostoječa preža v Zibuški jami meri v višino več kot sedem metrov. Z njenega vrha so zdaj pokrite vse prej nevidne kotanje. Ob postavitvi in njeni predstavitvi smo lovskim tovarišem le še zaželeli dober pogled, ki ob res dobri vidljivosti z nje ne sme izostati. Za spomin ob koncu

sicer dejavnih enajst članov zelene bratovščine, vendar so starejši lovci opravičeni takega zahtevnega dela. Pri izdelavi jim je na pomoč priskočilo še nekaj članov iz drugih revirjev. Novo lovsko prežo so lovci postavili na isto mesto, kjer je stala stara dotrajana, ki je bila nevarna za opazovanje z višine na divjad in so jo morali podreti. Za novo prežo so lovci najprej pripravili v celoti obstojen akacijev les (pravzaprav les robinije). Prežo so delno sestavili že pri lovskem domu in vse dele prepeljali na mesto postavitve. Postavljalo jo je šest članov LD Dobrovnik, pri delu pa jih je pozorno spremljal gospodar Pavel Horvat st. Ob koncu uspešne delovne akcije so sodelujoči lovci še nazdravili in se poveseleli na lovskem pikniku pod prežo.

B. Žerdin

Sodobne opazovalnice (preže) iz Prlekije

V osrčju Prlekije, natančneje ob kasaškem hipodromu v ljutomerskem parku, se je lepo oktobrsko soboto zbrala prijetna lovska družina z obeh strani Mure. Zadišalo je po slikoviti pisani jeseni, po kostanju in žlahtnem moštu, ki je že glasno brbotal v vinskih kletah na pobočju Jurševke in bližnjih Železnih dverih.

Zasebno podjetje **Lucidus, d.o.o.**, katere lastnik je lovec in vsestranski zanesenjak **Ernest Fišinger**, je predstavilo tri vrste opazovalnic za različne priložnosti in namene. Tudi za lovske. Ni kaj, domačini bi rekli »*künštni Prlek*« (iznajdljivi Prlek). Torej smo bili priča zanimivemu dogodku – javni predstavitvi.

Premična preža

Najprej so predstavili mobilno opazovalnico, ki je, vsaj med lovci, požela največ zanimanja. To je tehnično zahtevnejši projekt opazovalnice na kolesih (prikolicah), ki ga je mogoče elegantno in hitro zložiti v skoraj neopazen priključek osebnega avtomobila in

Prvi z desne je izdelovalec nove slovenske premične preže, ki jo je predstavil gostom.

jo je mogoče postaviti kamorkoli na polju ali v gozdu, kjer je mogoče dostop z osebnim avtomobilom.

Ernest, konstruktor naprave, nam je postregel z vsemi tehničnimi podatki, ki so zanimivi in nedvomno primerljivi s tovrstnimi napravami v zahodni Evropi. V tem primeru je namreč to prva in edinstvena konstrukcija takšne preže v Sloveniji. Opazovalnica je pretežno aluminijasta, stene strop in pod so izolirani, torej nas pozimi ščitijo pred mrazom in poleti pred vročino. Okna se neslišno

odpirajo na vse strani. Velikost opazovalnice nudi udobnost v vsakem letnem času; ne le lovcem kot preža, odlično lahko služi tudi za opazovanje ornitologom ali pa ljubiteljem naravoslovne fotografije.

Oprema je prilagojena opazovanju v vseh vremenskih razmerah in v njej omogoča celo prenočitev. Opazovalna višina je 3,80 m. Nameščeni stabilizatorji preže omogočajo samostojno postavitve s prikolico ali brez nje. Aluminijasta lestev omogoča dostop na odprt ali zaprt opazovalni plato. Njeno uporabnost zelo povečata navlečna vitla, s katerima jo lahko en sam lovec postavi že v nekaj minutah.

Zaprta zložljiva opazovalnica – preža je nameščena na univerzalno avtomobilsko prikolico z nosilnostjo 750 kg z lestvijo in dodatno opremo. V prikolico, s površino 165 x 250 cm, so vgrajena vpenjala za pritrjevanje opazovalnice ter je že atestirana in ustrezno opremljena za cestni promet.

Prislonska in prostostoječa preža

Tudi prislonska zložljiva preža je izdelana iz lahke aluminijaste konstrukcije. Sedež z naslonom je udoben, ob naslonskem oblažinjenem okviru pa so oblažinjeni nosilci za puško in daljnogled ali drugo opremo. Naslon puške je mogoče brezstopenjsko nastavljati po višini, običajna višina naslona je od tal dvignjena 3,20 m. V opazovalnico so vgrajeni avtomatski zgibi. En sam človek jo lahko postavi v nekaj minutah. Skupna teža prislonske opazovalnice je 16 kg, zložena pa meri 130 x 60 x 30 cm. Na uporabnikovo željo je mogoče dobiti tudi podaljšek opazovalnice, tako da znaša višina naslona 4,30 m od tal. Prežo

enostavno prislono na drevo z vgrajeno nazobčano letvijo in jo nato nanj pritrđimo še z zatezniki, s sidri pa v zemljo.

V nižinskih loviščih, na poljih in tam, kjer ni možnosti za prislonitev preže, lahko prislonski opazovalnici dodamo hitro zložljivo konstrukcijo in tako nastane prostostoječa zložljiva opazovalnica z naslonsko višino 3,20 m od tal.

Dodatna zložljiva konstrukcija je izdelana iz aluminija, tehta 6 kg in je shranjena v posebni nosilni vrečki. Sidra za pritrjevanje opazovalnice so sestavni del dodatne konstrukcije.

Predstavitve je bila izčrpana in zanimiva, tudi s praktičnega vidika, saj je bilo vse preže mogoče preskusiti na terenu, manjkala je samo lovna velika divjad in preskus bi bil verjetno popoln.

Zbrani lovci so z zanimanjem spremljali predstavitev in razlago ter konstruktorju Ernestu postavili še kopicico vprašanj, na katera so takoj dobili prave odgovore. Posebej je treba zapisati, da so vse naprave domači slovenski izdelek, torej plod domačega znanja in prepleta lovskih in konstruktorskih izkušenj, združenih v odličnem končnem izdelku.

Še prijetnejši je bil zaključek ob prleški šunki, klobasi in gibanicah ter ob pristni kapljici iz domače ljutomerske kleti, s čimer si je prireditelj nadel dodatni sloves pravega prleškega gostitelja.

Peter Novak

Živa legenda koroških planinskih vrhov in globač

Že v prvem povojnem letu je **Ivan Knez** z dekretom prišel za učitelja v naš kraj – na Osnovno šolo na Pernicah. Nič drugega kot pusta lesena stavba, v njej pa nekaj starinskih šolskih klopi in tabla. Od hiše do hiše, od kajže do kajže je zbiral podatke, zapisoval imena otrok, jih vabil v šolo. Res je nekaj let manjkal, a se je kmalu spet vrnil na njemu ljube Pernice. Od najbližje železniške postaje iz Vuzenice pot do šole vzame dve uri. Vendar si je prav na tej planini prisluzil domala vso svojo pokojnino. Že kmalu po prihodu se je pridružil takratni majhni lovski družini, z njo preživel vse njene reorganizacije, za sleherni težavo je našel pravo besedo in pošteno rešitev. V Knezovi dobi,

Foto: P. Novak

Premična preža, pripravljena za prevoz na izbrano mesto v lovišče.

psička Čedna in Ivan so bili kar lep čas nekakšen zaščitni znak, zdaj bi rekli »maskota«, naših družent in lovov.

Ivan pa je bil in je še vedno naš dragi in spoštovani lovski tovariš, še vedno se rad udeležuje naših lovskih prireditev, čeprav je lani praznoval 95 let. Tudi na letošnjem večeru Koroške lovske kulture, že dvanajstem po vrsti, je bil z nami, nam polepšal večer in še veselo zaplesal.

Lovski tovariši smo mu pristočno čestitali za priznanja in si skupaj zaželeli še veliko takšnih

Foto: K. Vail

Petindesetletni Ivan Knez (LD Muta) se je udeležil dneva Koroške lovske kulture, ko smo mu izročili nekaj zasluženih priznanj tudi za delo v lovstvu.

tako rečemo dandanes, so obširno območje planine od Mlak pa do Ojstrice temeljito obvladovali le štirje lovci. Bili so: učitelj Knez, kmet Herman, Rudl smo ga klicali, kmet Štefunko in gozdni delavec Gašper, tisti čisto tam z vrha Čičkov. Še zdaj težko dojamemo, kako so poznali in obvladovali tako obširen planinski revir. Takrat je tod še vedno živela jelenjad, na pomlad so na gosto grulili ruševci, še vedno je pel veliki petelin, pozimi si pogosto naletel na belega planinskega zajca. Vse območje lova je bilo v obmejnem pasu, lov in gibanje v njem sta bila dovoljena le od zore do mraka. Ne pozabimo: zora napoči, ko vzide sonce, in mrak takoj, ko sonce zaide. Lov v takih razmerah je bil dvojna umetnost. Od tam dol so prinašali najtežje srnjake, »poke« smo rekli. Gradili smo našo prvo lovsko kočjo, pa bivač na vrhu, tudi večja krmišča za jelenjad. Pa pustimo delo, preveč ga je bilo. Res škoda, da je čas, predvsem pa naša privatizacija odnesla večino vsega tega. Odplaknila je tudi velik del našega dela. Njegova enocevna »šrotarka« ali stari »Manliher«,

večerov, ki jih znajo pripraviti naši koroški lovci in lovke.

Ivanu so izročili plaketo Koroške lovske zveze, spoštovanja vredno priznanje. Tako Ivanov krog, ponošen in star, krasijo znak za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje in še jubilejni znak za več kot 60-letno članstvo v lovski organizaciji. Le ob večjih lovskih slovesnostih jih vidimo na njegovih prsih. Skupaj z njim smo lovci LD Muta ponosni na njegovo delo in na našega najstarejšega člana – učiteljsko legendo, človeka in srčnega lovca iz teh planinskih vrhov in globač.

Valtl Kristl

Pepijeva preža ali abrahamovka

V sakega enkrat obiše Abraham. Letos je obiskal tudi mojega atija **Jožeta Reiterja** (Pepija), ki je član LD Rečica Ob Savinji. Za darilo so mu prilišili sosedje in lovski prijatelji postaviti prežo. Glavni pobudnik postavitve je bil njegov sosed (prav tako član sosednje LD) **Stanko Tiršek**

Ekipe lovcev, ki je za očetov rojstni dan v revirju Negojnica (LD Rečica ob Savinji) postavila Pepijevu prežo.

ml. Pred našo hišo je stala 50 dni, nato so jo prestavili v revir Negojnica, kjer je ati revirni vodja. Preža stoji pod Tirskimi pečmi (Tirska planina), kjer je prijazen kmet Tiršek dovolil lovcem, da so očistili del pašnika, kjer zdaj stoji Pepijeva preža, kot so jo poimenovali. V tamkajšnjem predelu lovišča domujejo gamsi in znano je, da v pečinah gnezdi mogočni planinski orel.

Lov ni samo odstrel divjadi; je tudi in predvsem druženje ter negovanje prijateljstva, kar so lepo pokazali atijevi lovski tovariši ob njegovi 50-letnici.

Polona Reiter

Izgubljeno hodim po prostoru, jemljem v roke to in ono, polagam nazaj na prejšnje mesto, ker se ne morem spomniti, zakaj sem stvar vzela v roke.

Za kratek čas je utihnila.

Skozi steklo na vratih sem pogledala na teraso, na pleten stol ob mizi, na katerem je po kosilu rad počival in mislil. O čem je razmišljal, nikoli nisem vedela, pa ga tudi nisem spraševala; morda je samo dremal ali pa podoživljal samotne poti, po katerih je tolikokrat hodil po lovišču. Hotela sem stopiti na teraso, da bi se približala praznemu stolu, se ga dotaknila in kot vedno tiho vprašala, kako in kaj.

Takrat pa je na teraso priletel majhen ptiček, sedel je na tla ne daleč od vrat in me nepremično gledal z okroglimi črnimi očkami. Mirno sem stala za steklom in ga opazovala. Več kot minuto sva se gledala. V prsih me je stisnilo. Globoko sem vdihnila in se verjetno premaknila. Ptiček se je vznemiril, odskakljal proti robu terase in zletel na vejo slive, ki raste ob robu, se otresel, skočil po veji nekoliko bliže in me ponovno gledal, jaz pa njega. Ni se me bal.

»To si ti, Franc?« sem tiho vzdihnila.

»Ti si to. Vem!« Vsa sem se tresla. Ptiček je skočil na višjo vejo in odletel na sosedovo streho. Nekaj časa je skakal po njej in izginil čez sleme.

Nisem se mogla premakniti. Kar otrpnila sem, nato pa se začela tresti od žalosti in sreče, prepričana, da je bil moj Franc utelešen v malega ptička, da se je prišel posloviti, ker mu ob zadnjem vzdihljaju to ni uspelo.

Ne vem, kateri ptič je bil. Bil je majhen, droben, nič boječ.

Pogledala me je in si obrisala solzo.

Primarij Lojze Števanec, dr. med.

Prišel se je posloviti?

Mož mi je pred nedavnim umrl. Padel je v travo in umrl, sredi svojega lovišča je umrl. Gotovo me je poklical. Nisem ga mogla slišati, nisem bila zraven. Verjetno me je poklical s svojim nežnim glasom, kot me je pogosto poklical od mize, da je pohvalil jed, ki sem mu jo pripravila.

Tako mi je ob obisku v ordinaciji prizadeto pripovedovala gospa, žena lovca, s katerim sem se poznal.

V hiši je zdaj prazno. Njegov stol sameva. Pes nemirno vzdihuje in žalostno gleda, ko se zlekne ob prazen stol, kjer je vedno ležal ob njegovih nogah. Sluti? Ve, da ga ne bo več, da bi mu skodral gosto dlako na glavi in ga peljal na skupni obhod? Prav gotovo sluti, ker me tako vprašujoče in žalostno pogleduje od praznega stola.

Otroci vstopajo v kuhinjo in jo molče zapuščajajo. Nič ne govorimo. Nimamo potrebe, da bi govorili ... Vemo, da je za vedno odšel v svoje lovišče. Ne govorimo o tem.

Po hudem boju z zahrbtno boleznijo je 30. 9. 2015 ugasnilo plemenito življenje priljubljenega in cenjenega člana LD Šenčur in LD Krvavec **Štefana Čebaška**. Od spoštovanega lovskega tovariša smo se z vsemi lovskimi častmi in v velikem številu poslovili prve dni oktobra na pokopališču v Smedniku.

Štefan se je rodil 3. 12. 1956 v kmečki družini v Podreči na Sorškem polju. Mladost je preživel s še tremi sestrami in dvema bratoma. Delo na polju in v gozdu mu ni bilo tuje. Po končani osnovni šoli se je izučil za poslovodjo in svojo bogato trgovsko pot začel v trgovini Merkur v Kranju. Konec osemdesetih let prejšnjega stoletja, v času ekonomskih in političnih sprememb v takratni skupni državi, je zašlutil, da je pravi čas, da se poda na samostojno poslovno prodajno-komercialno pot. Začel je z majhnimi koraki in z marljivim delom ter izostreno trgovsko žilico nízal poslovne uspehe v lastni trgovini Tinex v Kranju. V času osamosvojitvene vojne se je kot rezervni častnik TO boril za samostojno Slovenijo na ljubljanskem in kranjskem območju. Po končani vojni se je z vsem srcem znova predal delu in razvoju svojega podjetja, ki je bilo iz leta v leto uspešnejše. Že takrat smo spoznali, da mu lovska žilica ne da miru in ga povabili v svoje vrste. V LD Šenčur se je vpisal leta 1999 kot lovski pripravnik. Čeprav je lovski izpit opravil že v nekdanji Jugoslaviji, je v letu 2000 ponovno opravil lovski izpit in kmalu zatem začel opravljati pomembne funkcije v LD. V tistem času je preselil svojo poslovno stavbo v Šenčur in v njej opremil veliko sodobno opremljeno predavalnico, ki smo jo lahko brezplačno uporabljali tudi v lovske namene. Veliko lovskih generacij gorenjskih pripravnikov je v tem prostoru opravljalo lovske tečaje in izpite. Prav tako so v predavalnici potekala razna lovska izobraževanja in sestanki organov LZS, v njej so bili tudi občni zbori LKD Gorenjske. Kot zelo uspešen podjetnik, dobro znan med gospodarstveniki in politiki, je veliko prispeval k uresničitvi naše največje želje: razširitvi lovišča LD Šenčur, katerega obstoj je bil zaradi majhnosti že vprašljiv. S še nekaj solovci je ob svoji prepoznavnosti in želji po ohranitvi LD veliko pripomogel k dodelitvi novega lovišča v nižinskem delu nekdanjega Podjetja za gojitev divjadi Kozorog - Kamnik k LD Šenčur in sosednjim družinam. V tistem času je Štefan postal tudi član sosednje LD Krvavec.

Od leta 2006 do 2010 je bil član UO ZLD Gorenjske. Starešina v LD Šenčur je bil od leta 2007 do 2011. Leta 2012 je opravil izpit za lovovodjo, leta 2013 pa tečaj za informatika Lisjaka. Uspešno je deloval v raznih komisijah LD. Od leta 2012 do njegove prerane smrti je bil ponovno starešina. Za predano delo v lovstvu je Čebašek prejel več družinskih priznanj, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

V domači LD si je zelo prizadeval za enakost in poštenost med člani. Veliko pozornost je namenjal vzgoji novih mladih lovcev. Posebno skrb je posvečal gojitvi male poljske divjadi. Vlak trenutek prostega časa je namenil lovstvu. Za sprostitev od napornega dela je z veseljem odhajal tudi na lov

v tujino. Njegovo lovsko sobo krasijo trofeje in spomini iz vsega sveta. Vedno je bil pripravljen pomagati, še posebno, če je šlo za dobro lovstva. Lahko smo računali nanj, saj je bil človek dejanj. Zavedamo se, da smo za vedno izgubili neprecenljivega lovskega tovariša. Ob vsem delu in trudu sta mu ob domačem ognjišču vedno stali ob strani žena Mojca in hči Andreja.

Njegova velika želja je bila postavitv novega lovskega doma s širšim poslanstvom. Tudi drugim ljubiteljem narave, predvsem pa šolski mladini, je želel ustvariti prostor v naravnem okolju, kjer bi lahko pobjiže spoznali, da smo ljudje odvisni od narave in da je lovstvo pomemben sestavni člen pri ohranjanju in trajnostni rabi naravnih virov. Zavedamo se, da bomo brez njegovih idej in njegove pomoči veliko težje zgradili nov lovski dom.

Dragi lovski tovariš Štefan. Lahko bi še veliko napisali o tebi, da bi se ti vsaj malo oddolžili za tvoja dejanja in iskreno pripadnost lovstvu. Ostal pa nam je le neizbrisen spomin nate in na tvoja dejanja. Veseli smo, da smo lovske stečine prehodili skupaj, kar se je odrazilo tudi na tvoji zadnji poti k večnemu počitku. Številni praporščaki, lovski rogisti in lovci iz vse Slovenije smo naznanili tvoj poslednji lov in se ti zahvalili za vse nepozabne trenutke, ki smo jih preživeli s teboj. Naj ti bo lahka slovenska zemlja!

LD Šenčur – N. S. ZLD Gorenjske, Lovska zveza Slovenije

Konec minulega leta nas je presenetila žalostna novica, da nas je 21. 11. 2015 v 80. letu starosti zapustil lovski tovariš **Jožef Köveš**. Kljub hudi bolezni, ki mu je v zadnjem letu počasi pobirala življenjske moči in zaradi katere ni mogel več med nas, se je težko sprizniti za dejstvom, da ga ne bo več med nami.

Jožef se je rodil 27. 6. 1936 v Orlovščeku pri Črenšovcih v Prekmurju, kjer je preživel otroška leta. Tam je spoznaval lepote narave, ki jo je znal ceniti, občudovati ob vsakem letnem času in neizmerno je užival v njenih ponavljajočih se sezonskih lepota.

Osnovno šolo je obiskoval v Lendavi, šolanje je nadaljeval v Mariboru, kjer je najprej obiskoval srednjo kmetijsko šolo in študij končal kot agronom na višji agronomski šoli. Svojo službeno kariero je začel kot učitelj fizike v Turnišču, kasneje je služboval v Gojitenem lovišču Fazan v Beltincih. V zadnjem obdobju službovanja je bil direktor Kmetijske zadruge v Turnišču. Ker je imel rad naravo, je bil vnet vinogradnik in sadjar. Največ svojega časa pa je namenil lovstvu in bogatemu sobivanju z naravo.

V lovske vrste je vstopil leta 1974 v LD Velika Polana, kjer je opravljal različne odgovorne funkcije: več mandatov je bil član upravnega odbora, v času od leta 1980 do 1988 je bil tudi starešina LD. Poleg omenjenih funkcij v LD je sodeloval tudi v najvišjih organih ZLD Prekmurje. Dejaven je bil na različnih področjih; tako je med drugim leta 1996 napisal zbornik z naslovom 50 let Lovske družine Velika Polana. Za svoje vestno in dolgoletno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Jožef je bil lovski tovariš v pravem pomenu besede; dosledno je nadaljeval lovsko tradicijo rodbine Köveš iz Orlovščeka, ki ima madžarske korenine in jih omenja tudi pisatelj Bogdan Novak v sagi Lipa zelenela je. Klen in vztrajen v svojem bogatem življenju je Jožef imel prijatelje po vsem Prekmurju in Štajerski, do Grmade pri Ljubljani, kjer se je posebno rad družil z Ivanom in Francem in užival v lovu na gamse.

Dragi Jožef, v imenu lovcev, predvsem lovskih tovarišev iz tvoje LD, se ti še enkrat zahvaljujemo za ves trud in delo, ki si ga opravil v lovstvu in ki ne bo nikoli pozabljeno. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

LD Velika Polana – A. K.

Ivana Jereba, po domače Pekovega Janeza, ki nas je po dolgi bolezni zapustil 8. 10. 2015.

Janez se je rodil 19. novembra 1930 kot tretji otrok od osmih očetu Feliksu in materi Rozaliji v trdni kmečki družini Pri Peku v Žirovcih pri Žireh. Otroštvo je preživel na domači kmetiji, italijansko osnovno šolo pa je obiskoval na Vrsniku. Do odhoda na služenje vojaškega roka, leta 1959, je delal doma. Po odsluženju vojaščini se je zaposlil v Rudniku premoga v Hrastniku, nato pa je leta 1964 dobil službo v Rudniku živega srebra v Idriji. Ob zapiranju rudnika se je zaposlil v spodnjeidrijski Iskri, kjer se je leta 1985 upokojil.

Janez je že od zgodnjega otroštva v sebi nosil veliko ljubezen do narave in vsega živega v njej. Za lov ga je navdušil že oče Feliks, ki je bil lovec. Zato se je Janez takoj, ko se je vrnil iz Hrastnika, leta 1964 včlanil v LD Dole nad Idrijo, saj je bilo lovišče te LD tudi v okolici njegove rojstne domačije. Lovski izpit je uspešno opravil leta 1965. Lov mu je pomenil predvsem skrb za divjad, urejanje razmer za njen razvoj in skladno dejavnosti vseh uporabnikov prostora. Zaradi njegovega dela, ki ga lovska družina pričakuje od članov, zaradi osebne preudarnosti in tovarištva si je med lovskimi tovariši pridobil velik ugled. Zaupali smo mu več odgovornih funkcij Posebej je treba poudariti njegovo vestno delo gospodarja lovske družine (od leta 1983 do 1992) in aktivnosti pri gradnji lovske koče, pa mentorstva, udeležbe na strelskih tekmovanjih in delo na kinološkem področju. Za prizadevano delo je prejel priznanje lovske družine, odlikovan je bil z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. Člani LD smo mu leta 1999 izglasovali status častnega člana.

Za Janezovo skrb, tovarištvo in opravljeno delo v LD se mu člani iskreno zahvaljujemo! Vedno nam bo ostal v lepem spominu.

LD Dole nad Idrijo – F. T.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Tihomil Peloz, LD Anovo,
* 8. 7. 1949, † 30. 11. 2015.
Rajko Janjič, LD Prosenjakovci,
* 15. 4. 1942, † 9. 12. 2015.
Franc Kovačič, LD Ljubinj,
* 6. 9. 1927, † 4. 10. 2015.
Valerijan Ozebek, LD Planota,
* 18. 10. 1936, † 5. 12. 2015.
Branko Strmole, LD Tržišče,
* 25. 5. 1961, † 24. 5. 2015.
Ivan Pungerčar, LD Tržišče,
* 31. 8. 1930, † 22. 8. 2015.
Rado Umek, LD Tržišče,
* 1. 10. 1928, † 20. 7. 2015.
Vincenc Polajnar, LD Tržič,
* 20. 12. 1931, † 3. 12. 2015.
Anton Fink, LD Krka,
* 27. 3. 1936, † 3. 12. 2015.
Alojz Stane Zavšek, LD Dole pri Litiji,
* 5. 10. 1935, † 4. 11. 2015.
Jakob Praprotnik, LD Jesenice,
* 24. 7. 1926, † 12. 6. 2015.
Francišek Jasenc, LD Jesenice,
* 19. 7. 1936, † 21. 4. 2015.

Jože Henigman, LD Toplice,
* 30. 10. 1948, † 18. 12. 2015.
Daniilo Kolar, LD Gradišče,
* 17. 7. 1964, † 15. 12. 2015.
Alojz Medved, LD Litija,
* 18. 9. 1933, † 7. 12. 2015.
Ivan Lončar, LD Cerknica,
* 7. 11. 1938, † 13. 12. 2015.
Daniilo Mohorčič, LD Senožeče,
* 13. 12. 1927, † 18. 12. 2015.
Stanislav Kogoj, LD Vrhnika,
* 8. 5. 1922, † 24. 12. 2015.
Slavko Kolar, LD Mokrice,
* 5. 5. 1929, † 7. 4. 2015.
Franc Rittlop, LD Lazina,
* 17. 11. 1940, † 29. 12. 2015.
Anton Šraj, LD Sentvid pri Stični,
* 21. 4. 1953, † 20. 11. 2015.
Venčeslav Puš, LD Sentvid pri Stični,
* 15. 9. 1934, † 31. 12. 2015.
Ludvik Čebokli, LD Vrhe,
* 24. 8. 1928, † 27. 12. 2015.

Umrlim časten spomin!

Kam brede slovenska lovška kinologija?

V letošnji lovski sezoni sem bil v visokogorskem lovišču LD Koprivna - Topla trikrat prisoten pri iskanju obstreljene divjadi z vodnikom krvosledca **Jožeta Potočnika** iz Bistre pri Črni na Koroškem. Imenovani vodnik je s svojim psom že več let najuspešnejši iskalec obstreljene divjadi na Koroškem. V vseh treh primerih je vzrok zasledovanja strel v nogo; enega gamsa in dveh jelenov. Gams in en jelen sta bila zadeta v sprednjo nogo, en jelen pa v zadnjo. Izsledeno divjad, ki je bila v vseh primerih še živa, je uspešno poiskal mlad barvarski barvar, z usmrtilnim strelom pa jo je umiril vodnik psa. Oba jelena je izsledil celo v istem dnevu. Sledi so bile dolge od 2 do 4 km, kar je bilo razvidno iz GPS-sledilne naprave, ki jo vodnik uspešno uporablja že nekaj let. Vse sledi so potekale po zahtevnem gorskem terenu, pri jelenih pa je bilo na tleh še okrog 20 do 30 cm snega.

V omenjeni LD sem starešina in tudi kinološki sodnik za delo psov jamarjev, šarivcev in prinašalcev, kjer psi na svojih preizkušnjah prav tako opravljajo delo po krvni sledi. Imam usposobljeno psičko za iskanje po krvni sledi, zato sem poklical predsednika vzrejne komisije (VK) za barvarje **Bojana Deberska**, če je dovolj moja prisotnost pri teh iskanjih, da bi si pes za vzrejno dovoljenje pridobil »pogoj«, uspešno opravljeno naravno krvno sled. Po pričakovanju je bil odgovor predsednika komisije, da to ni mogoče, ker da mora biti pri takem iskanju navzoč sodnik za krvosledništvo (KS). Po navadi pa na žalost prav takrat ti sodniki nimajo časa ali so bolni, po moji ceni pa v večini primerov niso niti telesno sposobni slediti vodniku psa po takem terenu.

Seveda je že vsem povsem jasno, zakaj ima Komisija za barvarje »posebne« pogoje za pridobivanje vzrejnih dovoljenj za pse. Tako v največji mogoči meri dobrim psom onemogočajo paritve, ker se večina njih prav tako ukvarja z vzrejo teh pasem. Na tak način onemogočajo paritve drugim vzrediteljem, sebi in psom vzrejenih v njihovih leglih pa toliko bolj zagotavljajo tržno nišo in pretirano komercializacijo psov krvosledcev (beri: barvarjev). Seveda je tudi vsem jasno, kako ti sodniki - prijatelji, ki so hkrati tudi vzreditelji, pridobijo ustrezno vzrejno dovoljenje oz.

Foto: M. Roter

Po uspešnem iskanju ...

potrjen **naravni preizkus dela po krvni sledi**. V zadnjem času je to pripeljalo tako daleč, da so sodniki sprli celo med seboj, saj za ene (ki »so naši«) veljajo takšni, za druge (ki pa »niso naši«) pa drugačni pogoji, kar je privedlo do velike, vsem znane afere in do brezobzirnega obračunavanja med njimi.

Oračunavanje med sodniki za KS pa je po ponovni izvolitvi predsednika za lovsko kinologijo (LK) **Tomaža Burazerja** na KZS in (samo)ustoličenju predsednika Komisije za strokovna vprašanja (KSV) pri Kinološki zvezi Slovenije (KZS) **Bojana Deberska** pripeljalo celo do obračunavanja s kinološkimi sodniki za druge pasme. Tako je uspelo KSV pri KZS sklicati dva »eksekucijska« delna zbora za delo jamarjev in prinašalcev (retrieverjev) z namenom razrešiti predsednico VK za jamarje pri Klubu ljubiteljev psov jamarjev in odvzemu VK Slovenskemu klubu za retrieverje. Pri slednjih jim je na delnem zboru sodnikov celo uspelo s pomočjo (ne)odgovornega predsednika KZS **Egona Dolenca** zamenjati komisijo in jo nadomestiti z državno VK, sestavljeno s »prijatelji«, od katerih sploh nihče ne izpolnjuje pogojev za vodenje takšne komisije, saj so predsednika imenovali za vršilca dolžnosti (v.d.) predsednika VK za retrieverje, kot da je VK nek s.p. ali d.o.o.! Na srečo jim to ni uspelo na delnem zboru sodnikov za jamarje, kjer je predsednica **Damjana Švegelj**

kljub obupnim poskusom vseh treh (vele)predsednikov pri KZS uspešno prestala glasovanje in z neodločenim izidom še naprej ostala predsednica VK za jamarje.

V primeru odvzema VK Slovenskemu klubu retrieverjev mi ni jasno, kaj bi bil lahko povod za odvzem nadzora nad vzrejo in zamenjavo predsednika VK, razen samoustoličenje nelegitimnega v.d. predsednika **Jožeta Letonje**. Pri jamarjih lahko samo podvomim v obupne poskuse zamenjave zaradi uspešnosti predsednice, ki je v Slovenijo pripeljala dve ugledni mednarodni preizkušnji, in sicer *delo po strelu* za nemške lovške terierje in *krvna sled brez sodnika* za jazbečarje, ki v okviru FCI veljata za neuradni svetovni prvenstvi, kar doslej ni uspelo še nobenemu predsedniku VK. In seveda: če je v Slovenji kdo sposoben in uspešen, ga je treba zamenjati z neuspešnim, samo da je »naš« in »vodljiv« kot poslušen kuža.

Matjaž Roter

P.S: Ker sem se sam že večkrat odločil, da se z združami v slovenski lovski kinologiji ne bom več ukvarjal, sem članek napisal na pobudo mojega kinološkega prijatelja in staroste lovške kinologije **Vinka Forščka**, ki me je po delnem zboru sodnikov za jamarje na državni preizkušnji v vodnem delu na Igu zgrožen nagovoril, naj za Lovca napišem članek o tej lovsko-kinološki sramoti.

Kako smo snemali najmanjše lovške pse

Tudi v letu 2015 je **Komisija LZS za lovsko kinologijo** objavila razpis za pripravo poučnega oziroma izobraževalnega lovsko-kinološkega filma *Mali psi z velikim srcem*. Ker nas, vsaj nekatere kinologe, to delo veseli, smo se v okviru **ZLD Ljubljana** ponovno prijavi in tudi bili izbrani za pripravo takega filma.

Ker čas neusmiljeno beži, smo takoj začeli z delom in snemanji po predstavljenem in sprejetem scenariju. Le-ta je bil narejen tako, da je zajel bistvene elemente, ki jih film predstavlja vsakemu novemu lovcu pa tudi laični javnosti, in seznanil s pasmami lovskih psov **jamarjev**, ki so bili predmet obravnave v letu (2015). Jamarji, psi III in IV skupine FCI, torej so to terierji in jazbečarji. Seveda le tisti izmed širokega izbora pasem vseh terierjev, ki jih še uvrščamo med lovške pasme, in vse različice jazbečarjev.

Za tak film ni dovolj le pripravljenost ekipe, enega ali več zanesljakov, da se loti snemanja, temveč je nepogrešljiva tudi pomoč kinološkega strokovnjaka(ov). Na področju naše domovine so to predvsem člani Kluba ljubiteljev psov jamarjev, ki skrbijo tudi za vzrejo psov teh pasem.

Ves čas, od najbolj zgodnjih začetkov, nam je nudila pomoč in odločilno vplivala na strokov-

no vsebino in kakovost filma kinološka sodnica in predsednica strokovne komisije kluba, lovska tovarišica **Damjana Žnidaršič Švegelj**. Poskrbela je za vse potrebne stike z vodniki, vzreditelji, sodniki in organizatorji prireditve, na katerih smo se nato pojavljali, ter nas vodila v svet teh malih, a izredno srčnih psov. Brez nje film gotovo ne bi dosegel tistih ciljev, kot jih očitno je. Zato neskrbno menimo, da nam je uspelo narediti soliden izdelek, v katerega smo vložili ves svoj trud. Seveda ga bodo dokončno ocenili še gledalci iz lovskih vrst in tudi iz nelovskih.

Pri pripravi filma je po vsakem snemanju na terenu treba presedeti še dolge ure za računalnikom in urejati vsebine, iz posnetega gradiva izločiti pleve in izbrati lepo zrnje ter ga časovno in vsebinsko pravilno razporediti, povezati,

tem navajali prave avtorje filma. Takšno kopiranje in širjenje posnetega je celo zaželeno, saj je došežen temeljni namen – čim širše seznanjanje in izobraževanje.

Marijan Likar

Prva UP po krvni sledi za nemške prepelčarje

Nemški prepelčar, pasma šarivca, je v slovenskem prostoru poleg svojega glavnega namena – lova na malo divjad – namenjen tudi za gozdno delo in izsleditev ter gonjo divjega prašiča in iskanje na krvnem sledu (KS) obstreljene divjadi. S svojim marljivim delom in široko uporabnostjo psi te pasme nenehno dokazujejo, da resnično sodijo med vsestransko uporabne lovske pse. **Društvo ljubiteljev nemških prepelčarjev Slovenije (DLNPS)** vodi tudi evidenco številčnosti predstavnikov te pasme, ki imajo opravljeno uporabnostno preizkušnjo (UP) po krvni sledi (po pravilniku v delu po krvni sledi za vse lovske pse). V analizi iskanj obstreljene divjadi v loviščih LZS za leto 2014 nemški prepelčarji, poleg specialistov za KS, po številu usposobljenih psov zasedajo četrto mesto (petindvajset nemških prepelčarjev je opravilo kar 198 iskanj). Vodniki omenjene pasme želijo pri tem plemenitem delu prispevati svoj delež. Zato ni naključje, da v društvu želijo pse usposabljanje in razvijati njihove lastnosti, ki jih ima nemški prepelčar za uspešno zasledovanje obstreljene ali ranjene velike divjadi.

Septembra lani so **DLNPS, LKD Celje in LD Velunja** organizirale in izvedle **prvo UP po KS za nemške prepelčarje** v lovišču

Foto: V. Suligoj

Kratkodlaki jazbečar pred snemalno kamero

oblikovati ... To je pravzaprav tisto manj prijetno delo, za katerega se moram še posebno lepo zahvaliti svojima prijateljema **Gregu** in **Taji**, ki sta žrtvovala svoj čas, znanje in opremo, da smo delovni projekt privedli do konca, ki ga predstavlja objava filma na svetovnem spletu.

Tudi lovski tovariš in prijatelj **Vital Suligoj** nas je rad spremljal po terenu, nas zabaval in nam nudil tehnično pomoč, kadar so oblaki pregnali sonce, ali pa je na nas svetilo z napačne strani. Pa ga je Vital, ki je tudi več fotograf, večje preusmeril s pomočjo refleksnih ponjav ali svetil.

Poleg delovne strani je snemanje vsebovalo tudi prijetno stran druženja – spoznavanje novih psov in njihovih vodnikov. Tako smo spoznali marsikaj zanimivega o teh psih in njihovih vodnikih. Prav prijetno je bilo, ko smo se sprehodili po gozdni poti za lovskim domom v Pangrščici, v lovišču LD Storžič, in enega

za drugim snemali predstavnike pasem v tamkajšnjem gozdnem okolju. Še prijetneje smo se počutili kasneje, ko smo posedli za mizo in se prepustili razpravi in »terenskemu pregledu« posnetega gradiva.

Tudi snemanje dela psa jamarja v rovu je bila za nas nova izkušnja, zanimiva, saj tega nismo poznali. Dokaj zaupanja je treba imeti v psa, ki se spusti v podzemlje. Biti mora dovolj pogumen in več, da opravi svoje delo, obenem pa dovolj previden, da se bo lahko tudi vrnil iz rova. Vsakič to vodnika postavi pred svojevrstno odgovorno preizkušnjo.

Poleg vseh sodelujočih in nastopajočih pri tem projektu ne smem pozabiti na naše »igralce«. V uvodni in zaključni špici sta se v igro vživela **Maša** in **Damjan**, v sekvenci krvne sledi sta bila prepričljiva **Robi** in **Primož**. Vsi so brez treme, vživeto in odlično »odigrali«. Prav prijetni so bili tisti dnevi; in nič manj tisti, ko

smo se pridružili lovčemu v lovišču na lovu na poljsko in vodno divjad ali pa le pri kramljanju z vzreditelji.

Zato na tem mestu še enkrat hvala vsem, ki ste nam pomagali ali omogočili, da smo lepe skupne lanske dogodke prelili na digitalno »filmsko platno«, gledalcem pa želim zanimiv in kritičen ogled. Če vam je (bo) všeč, povejte naprej, če pa smo po vaše naredili kaj narobe, povejte nam, da se bomo v prihodnje poboljšali.

Film o psih jamarjih je na voljo za ogled na spletnem naslovu <https://youtu.be/-MSqdqFrnk>, med lovci in kinologi pa že krožijo kopije filma v obliki DVD. Izdelek smo zaščitili z licenco Creative Common 2.5, ki vsem omogoča, da si izdelajo lastne kopije in jih delijo naprej, če le ne bodo služili z njimi in ne bodo spreminjali vsebine ter bodo ob

Foto: J. Šumek

Sodelujoči na prvi uporabnostni tekmi nemških prepelčarjev v LD Velunja

LD Velunja. Pse je na tekmovanje prijavilo šest vodnikov s štiri-nožnimi tovariši, katerim sta dan pred tekmo kinološka sodnika **Bojan Deberšek** in **Janez Šumak**

Otorepec se je ob zaključku zahvalil vsem sodelujočim, predvsem starešini LD Velunja **Anton Plazlu** za logistično pomoč in uporabo lovišča. Ob zakuski je

Starešina LD Velunja **Anton Plazl** je zmagovalnemu paru izročil pokal.

ob pomoči **Vinka Otorepca** ter **Ivana Juvana** položila umetne sledi skladno s Pravilnikom o uporabnosti preizkušnji v delu po KS za vse pasme lovskih psov Vzrejne komisije za barvarje pri KZS.

Za eno sled (okrog 1000 m) smo porabili 2,5 dl krvi srnjadi, na koncu je bil položen trup srnjadi. UP so se lahko udeležili le psi, ki so imeli predhodno opravljeno vzrejno preizkušnjo. Na dan prireditve so zbrane pred lovskim domom LD Velunja pozdravili predsednik DLNPS **Vinko Otorepec**, predsednik LD Velunja **Anton Plazl** ter predsednik LKD Celje **Janez Šumak**. Vodja sodniškega zbora Bojan Deberšek je predstavil discipline, ki jih kinološki sodniki ocenjujejo na takšni tekmi. Po opravljenem žrebu so vsem tekmovalcem zaželeli odlične uspehe v lepem vremenu v lovišču.

UP sta opravila le dva vodnika s psom, preostali štirje pa preizkušnje žal niso opravili zaradi obilo zapeljivalnih sledov divjadi, ki je ponoči prečkala položene sledi ali zaradi drugih vzrokov (nezaupanje vodnika v delo psa). Na koncu sta kinološka sodnika javno komentirala delo vseh tekmujočih psov in vodnikov.

Najboljše delo po KS je opravil nemški prepeličar **Ami** (III. n. r.) vodnika **Matjaža Gerbca**.

Drugi pa je bil nemški prepeličar **Brin** (III. n. r.) **Janeza Kraševca**.

Vsi sodelujoči tekmovalci so prejeli praktične nagrade, prva dva uvrščena tudi pokale. Predsednik DLNPS Vinko

kot vedno nastala lovsko-kinološka razprava in udeleženci so izrazili željo, da bi se prihodnje leto spet srečali.

Janez Šumak

Spomladanska (PZP) in jesenska (JZP) preizkušnja psov ptičarjev LKD Ptuj

Lovska družina Središče je bila letos gostiteljica spomladanske in jesenske preizkušnje lovskih psov ptičarjev v organizaciji **LKD Ptuj**.

Lovišče s številnimi urejenimi remizami za malo divjad je zelo primerno za tovrstne kinološke prireditve. Ravno južni del lovišča LD Središče, ob reki Dravi, je bil zelo prizadet z velikimi parcelami monokultur, kar je zelo negativno vplivalo na številčnost male divjadi. Zato je družina že pred petindvajsetimi leti začela z načrtnim odkupom ustreznih zemljišč in jih spreminjala v remize in krmne njive. Prav tako smo urejali veterobranske pasove. Na tak način smo uspeli ustvarjati naravne razmere za zajca, fazane, jerebice, prepelice in druge prostoživeče živali, ki živijo v lovišču. Te aktivnosti so bile povezane z velikimi finančnimi sredstvi in veliko neplačanega dela članov, kar pa je vendarle rodilo dobre rezultate.

Spomladanska vzrejna preizkušnja (PZP) ptičarjev

Pred začetkom PZP in JZP psov ptičarjev v lovišču LD Središče ob Dravi

Kinološki sodnik **Rudi Rakuša** je spremljal poljsko delo ptičarja.

Delo psov sta ocenjevala zelo izkušena sodnika **Rudi Rakuša** in **Franc Turnšek**, vodja prireditve pa sem bil podpisani (predsednik LD Središče). Na preizkušnjo so vodniki prijavili tri ptičarje, ki so vsi opravili PZP. Noč pred preizkušnjo je zelo deževalo, tako da razmere za delo psov niso bile preveč ugodne. Kljub temu je lovišče z mnogimi remizami nudilo psom dovolj priložnosti, da so lahko pokazali svoje naravne zasnove.

Cabi Ljutomerski, nemški žimavec, ki ga je vodil **Drago Žarkovič**, je dosegel 51 točk. **Nensi Pesniška**, kratkodlaka vajmarčanka, **Bogomira Maleja** je zbrala 52 točk, nemški kratkodlaka ptičar, **Ben Sebeborci**, vodnice **Lidije Šmigoc**, pa 54 točk.

Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) in širša poljska preizkušnja (ŠPP)

Sodniški zbor sta sestavljala sodnika **Rudi Rakuša** in **Franc Turnšek**. Razmere za delo so bile neugodne, ker je ves čas preizkušnje deževalo, vendar so kljub temu vsi psi prišli na malo divjad in jo lahko nakazali s stoji ter sodnikom pokazali še

vse druge elemente dela ptičarja v lovišču.

Na jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP) sta prijavila svojega psa dva vodnika. **Cabi Ljutomerski** je pri delu zbral 183 točk, **Nensi Pesniška** pa 159.

Za širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP) so vodniki pripravili tri pse.

Ben Sebeborci, nemški kratkodlaka ptičar, ki ga je vodila **Lidija Šmigoc**, je pokazal izjemno delo ptičarja v vseh zahtevanih disciplinah in dosegel največje mogoče število točk, 212, in I. nagradni razred! Vodnici in psu je treba iskreno čestitati in jima želimo še veliko uspehov in veselja pri delu! Madžarska kratkodlaka vižla, **Loto Otiški**, ki ga je vodil **Miran Čurin**, je zbral 179 točk in se uvrstil v II. nagradni razred. Nemška kratkodlaka ptičarka **Ara Skominova**, vodnika **Mirana Medveda**, pa je dosegla skupno 128 točk in se uvrstila v III. nagradni razred.

Obe lovsko-kinološki prireditvi si je ogledalo tudi nekaj znanih lovskih kinologov in lovski pripravniki. Po mnenju vseh sta obe prireditvi lepo uspeli.

Jurij Dogša

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLT):

O: 5/I, m: 4/II, 29. 2.,
Rok Zajec,
Polžina 4, 1222 Trojane.
O: 5/I, m: 5/I, 26. 1.,
Zdravko Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 31. 1.,
Martin Pajek,
Planinski Vrh 1,
3225 Planina pri Sevnici.
O: 4/I, m: 5/I, 30. 1.,
Zdravko Balarin,
Miklošičeva 2/d, 1230 Domžale.
O: 4/I, m: 5/II, 29. 1.,
Viktor Svetlin,
Finžgarjeva 15, Vir,
1230 Domžale.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 5/III, m: 5/I, 10. 2.,
Alojz Drnovšek,
Cesta 9. avgusta 81,
1410 Zagorje.
O: 4/II, m: 4/I, 31. 12. 2015,
Ivan Fišer,
Slape 29/a, 2323 Ptujška Gora.
O: 5/III, m: 4/III, 5. 2.,
Igor Carl,
Sp. Kanomlja 52, 5281 Sp. Idrija.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rdeči:

O: 4/I, m: 5/I, 2. 2.,
Franc Sterle,
Kozarišče 18/a,
1386 Stari trg pri Ložu.
O: 4/IPO, m: 4/I, 30. 1.,
Boštjan Golob,
Samostanska 13,
2360 Radlje ob Dravi.

O: 4/I, m: 4/II, 31. 1.,
Ivan Vivod,
Mala Gora 2, 3206 Stranice.

Kratkodlaka madžarska vižla (MVK):

O: 5/PZP-33, JZP-152,
m: 4/SPP-147, 2. 2.,
Jože Vasle,
Ob Savinji 147, 3313 Polzela.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 4/5 PZP-76, JZP-191, PZPI,
m: 4/4 JZP-191, SPP- I.,
VUP-II.a, 24. 2.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: 5/PNZ- 42, m: 5/I PNZ, 18.1.,
Bogo Žun,
Fužine 5, 4224 Gorenja vas.
O: tuj plemenjak,
m: 5/LPR-I., 22. 12. 2015,
Romina Vidmar Dolgan,
Dane pri Divači 20/a,
6215 Divača.
O: 5/I TP-R, m: I/PNZ, 5.12.,
Toni Vergilas,
Barižoni 1/a, 6280 Ankaran.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:

O: 5/I, m: 5/I, 11. 2.,
Matevž Povše,
Kot pri Prevaljah 8,
2391 Prevalje.
O: 5/I, m: 4/II, 12. 2.,
Bojan Omahan,
Taborska 39, 1290 Grosuplje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj dva že uporabljena **strelna daljnogleda**: Meopta - Artemis 2100, povečava 3-12 x 50, z osvetljenim križem (cena 400 €) in Schmid & Bender - Zenith 3-12 x 50, križ A4 (cena 990 €). Za oba daljnogleda dajem zagotovilo o brezhibnem delovanju. Tel.: 041/618-610.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. .30-06, s strelnim daljnogledom Zeiss diatal clasic 7 x 50 (še v garanciji). Tel.: 041/792-521.

Prodaj pištolo Makarov, kal. 7,65 mm, zelo malo uporabljano. Cena po dogovoru. Tel.: 051/624-250.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 12 - 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža). Cena 1.400 €. Tel.: 041/611-472.

Kupim lahko, dobro ohranjeno **kombinirano puško, prodaj** pa **šibrenico CZ**, kal. 16 - 16. Tel.: (068) 186-596.

Ugodno prodaj dobro ohranjeno **češko bokarico**, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: 041/690-846.

Prodaj kombinirko Blaser, kal. 12/.243 Win., str. daljnogle-

dom Zeiss 1,5-6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 1.350 € ali jo zamenjam za močnejši kaliber risane cevi. Tel.: 040/796-713.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 7 mm Rem. Mag. Cena po dogovoru. Tel.: 041/909-818.

Prodaj repetirno risanico Crvena zastava, kal. 7 x 64, s strelnim daljnogledom Schmidt & Bender 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je natančna in malo uporabljana. Cena po dogovoru. Tel.: 051/386-064, Boštjan.

Prodaj repetirno risanico Mannlicher Schönauer (1950), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 4 x 32 Kahles (dunajska montaža) in **repetirno risanico** Mauser (1966), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 3-9 x 42 Kahles Super Helia (Suhlova montaža). Tel.: 031/611-267.

Ugodno prodaj dobro ohranjen **nemški daljnogled** (»gam-sar«) 8 x 30 (cena 75 €) ter ruska **daljnogleda** 7 x 35 in 7 x 50 (cena 90 €). Tel.: 051/820-975.

Prodaj nočni nastavek za strelni daljnogled za streljanje na 200 m v popolni temi živali, velikosti lisice. Cena 850 €. Tel.: 041/672-382.

Prodaj češko kombinirko, CZ mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **repetirno šibrenico** Remington, kal. 12; **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter **repetirki**, kal. .22 Win Mag. in .222 Rem. Tel.: 030/692-159, popolndne.

Prodaj češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, s potisno montažo in strelnim daljnogledom 3 - 9 x 40 in **dvogled** Swarovski 8 x 30. Tel.: 041/791-982.

Prodaj bok kombinirko Bmo, mod. 501.6, kal. 12/12; **šibrenico** brezpetelinko, Monte Carlo, kal. 16-16, **detektor gibanja** Spy point, ter **strelni daljnogled** Hawke 1,5-6 x 42. Cena po dogovoru. Tel.: 040/462-569.

Prodaj dobro ohranjeno češko bokarico s str. daljnogledom, zelo natančno, z veliko dodatne opreme, strelivo. Tel.: 040/467-027.

Ugodno prodaj (ali zamenjaj) repetirno risanico, kal. 5,6 x 57, z novim kopitom in str. daljnogledom 6 - 18 x 40 (zasučna montaža), jermen, 50 kos. nabojev, za kratko risanico »štuc«, kal. 8 x 57 IS, jermen in 40 nabojev. Tel.: 031/829-114.

Ugodno prodaj kombinirano puško Savage Mod. 24, kal 20/22 Mag., polavtomatsko **pištolo** Unique, mod. L, kal. 7,65 mm, in **revolver** Arminius, mod. HW, kal. .357 Mag. Tel.: 041/500-200.

Prodaj risanico - prelamačo Baikal, kal. .30-06, in **repetirno risanico** Mauser, kal. 8 x 57 JS. Tel.: 041/574-703.

Lovski psi

Prodaj dve leti staro **nemško ptičarko - žimavko**, rjavo serko, z opravljeno JZP in z vso dokumentacijo. Psička je potomka vrhunskih avstrijskih vzrejnih linij. Vpeljana je že v lov na malo divjad. Tel.: 040/163-121, Ivan.

Prodaj mladiča nemškega lovskega terierja - samčka, poleženega 12. 6. 2015. Cena po dogovoru. Tel.: 031/344-913.

Prodaj brak-jazbečarko, staro šetnajst mesecev, z opravljenim PNZ in cepljeno po programu. Tel.: 041/574-703.

Prodaj nemškega prepeličarja - serca, starega 1,5 leta, z odlično telesno oceno in opravljen mladinsko preizkušnjo. Je odličen prašičar. Tel.: 041/267-245.

Drugo

Na voljo imam odrasle fazane, race mlakarice in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj jelena damjaka. Tel.: (068) 186-596

Prodaj starejše muflone (po izbiri). Cena ugodna. Tel.: 031/272-404.

Nudim individualno šolanje ter oskrbo lovskih psov vseh pasem. Tel.: 031/457-251.

Izdelam vam pasti - lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

FEBRUAR

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. Po	0:42	11:20	7:25	17:06	6:17	18:14	€		
2. To	1:41	11:53	7:24	17:08	6:16	18:15			
3. Sr	2:38	12:32	7:23	17:09	6:15	18:17			
4. Če	3:36	13:17	7:22	17:11	6:14	18:18			
5. Pe	4:30	14:09	7:20	17:12	6:13	18:19			
6. So	5:22	15:08	7:19	17:14	6:12	18:20			
7. Ne	6:09	16:14	7:18	17:15	6:10	18:22			
8. Po	6:51	17:24	7:16	17:17	6:09	18:23	☺		
9. To	7:30	18:37	7:15	17:18	6:08	18:25			
10. Sr	8:06	19:52	7:13	17:20	6:07	18:26			
11. Če	8:40	21:06	7:12	17:21	6:05	18:27			
12. Pe	9:14	22:20	7:10	17:23	6:04	18:29			
13. So	9:48	23:33	7:09	17:24	6:03	18:30			
14. Ne	10:24	-----	7:07	17:26	6:01	18:31			
15. Po	11:04	0:43	7:06	17:27	6:00	18:33	☺		
16. To	11:48	1:50	7:04	17:29	5:59	18:34			
17. Sr	12:37	2:52	7:03	17:30	5:57	18:35			
18. Če	13:32	3:48	7:01	17:32	5:56	18:37			
19. Pe	14:29	4:38	6:59	17:33	5:54	18:38			
20. So	15:30	5:22	6:58	17:35	5:53	18:40			
21. Ne	16:31	5:59	6:56	17:36	5:51	18:41			
22. Po	17:33	6:32	6:54	17:38	5:49	18:42	☺		
23. To	18:34	7:03	6:53	17:39	5:48	18:44			
24. Sr	19:34	7:31	6:51	17:40	5:46	18:45			
25. Če	20:33	7:57	6:49	17:42	5:45	18:46			
26. Pe	21:33	8:23	6:47	17:43	5:43	18:48			
27. So	22:30	8:51	6:46	17:45	5:41	18:49			
28. Ne	23:29	9:20	6:44	17:46	5:40	18:51			
29. Po	-----	9:52	6:42	17:48	5:38	18:52			

Izdelam vam krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst), **netopirnice** ali **pasti za lov polhov** (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

V najem oddam 2 ha veliko **oboro** z dvanajstimi damjaki. Obora je v Ljubljani (Moste - Polje). Tel.: 041/411-764

Prodaj novo, trenutno najboljše in najbolj napredno **lovsko kamero** na trgu znamke Ltl. Acorn. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoaparati, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodaj nerabljeno **elektronsko ovratnico za šolanje psov**. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna, z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/406-471.

Prodaj nerabljeno **GPS-sledilno ovratnico za psa** (s slovenskimi navodili). Deluje preko GPS- in mobilnega omrežja. Upravljanje prek mobilnega telefona. Tel.: 070/242-155.

Broške, gumbi, kravate iz jelenjega rogovja - izdelki umetne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Kupim stare vojaške stvari (za zbirko). Iščem predvsem stare vojaške čelade, vendar odkupim tudi drugo vojaško opremo (sablje, bajonete, maske, uniforme ...). Tel.: 040/422-023.

Prodaj avtomobil Subaru Forester, diesel, 4 x 4, letnik 2009, prevoženih 140.000 km. Avto je bil redno servisiran pri pooblaščenem serviserju. Pravkar opravljen generalni servis motorja. Avto prodajam, ker vozim službeni avto. Cena 11.500 €. Tel.: 030/650-888.

OBVESTILO

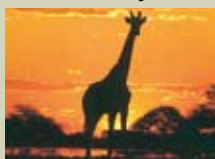

Dne 15. 12. 2015 je Lovska zveza Slovenije v svoje članstvo sprejela novoustanovljeno **BRKINSKO**

KRAŠKO ZVEZO LOVSKIH DRUŽIN s sedežem na **Partizanski cesti 49 v Sežani**. Vodi jo predsednik in strokovni tajnik Andrej Sila.

Omenjena ZLD združuje lovske družine: **Dolce - Komen, Jezero - Komen, Kojnik - Podgorje, Kras - Dutovlje, Raša - Štorje, Senožeče, Slavnik - Materija, Štanjel, Tabor-Sežana, Videž - Kozina, Vrhe, in Žabnik - Obrov.**

Lovska farma **DAMERON** Namibija

Organiziram najcenejši lov v Namibiji v mojem spremstvu na lovski farmi **Dameron**.
Pet dni lova, odstrel štirih glav velike afriške divjadi za samo **1.730,00 evrov** (veliki kudu – 650 evrov, oriks – 360 evrov, zebra – 600 evrov, hartebeest – 440 evrov, eland – 1.100 evrov). Mogoče je loviti divjad petnajstih vrst ne glede na trofejno vrednost.
Odhod skupine v mojem spremstvu v aprilu in maju 2016.
Informacije po tel.: **031/636-191**.
Roman Setnikar

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA ZA PTIČARJE v sodelovanju z LPN Beltinci organizirajo

PREIZKUŠNJO ZANESLJIVOSTI PRINAŠANJA IZGUBLJENEGA (PZPI)

dne 5. marca 2016 v lovišču LPN Beltinci. Zbor ob 9. uri pri upravi lovišča Ravenska 10. Stroške preizkušnje 30 EUR za člane DLP, 50 EUR za nečlane plačate na TRR Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010 – 0253852458, s pripisom "za PZPI 2016". Vodnik mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani prijavnini za preizkušnjo pošljite na: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P. št. 1), mobilni 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com Odrasle lisice prinesejo vodniki sami in jih oddajo najmanj 3 uri pred začetkom vodji preizkušnje Francu Krnjaku, mobilni 040 139 737. Zadnji rok prijave: 25. februar 2015.

Lovska zveza Slovenije

Komisija za lovsko strelstvo LZS in selektor strelske ekipe LZS

vabita na

STRELSKO LIGO V KOMBINACIJSKEM LOVSKEM STRELJANJU,

ki bo tudi izbirno tekmovanje za strelsko ekipo LZS, ki bo tekmovala na osmem EP.

Tekmovanje bo na **strelišču Gaj na Pragerskem** po naslednjem terminskem programu:

- 26. 3. 2016
- 2. 4. 2016
- 16. 4. 2016
- 23. 4. 2016

Tekmovanje bo potekalo v vseh disciplinah (**trap, kompak, bežeči merjasec in kroglja**, 100 m).

Začetek tekmovanja bo vedno ob 9. uri.

Trening: po urniku strelišča.

Kategorije: ženske, mladinci, člani in veterani.

Tarče: FITASC.

Krogla: najmanjši kaliber je .22 Hornet (kontrolnik 8 mm).

Tekmovanje bo potekalo po pravilih FITASC.

Nagrade: prvi trije v vsaki kategoriji bodo dobili medalje (štiri tekme).

Rezultati tekmovanja bodo podlaga za izbor tekmovalne ekipe, ki bo LZS zastopala na osmem EP.

Pogoji za uvrstitev v ekipo:

ženske: na treh tekmah morajo zbrati 945 točk,

mladinci: na treh tekmah morajo zbrati 990 točk (starost tekmovalca od 18 do 20 let),

člani in veterani: štel bo rezultat treh najboljših tekem.

Število članov ekipe LZS bo določil selektor na razglasitvi rezultatov.

Komisija za lovsko strelstvo LZS

Lovska zveza Maribor

Tržaška cesta 65, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 4801 500, Faks: +386 2 4801 502
E-naslov: lovkazveza.maribor@siol.net
www.lz-maribor.si

Obvestilo o spremembi sedeža Lovske zveze Maribor

Obveščamo vas, da smo s 1. decembrom 2015 začeli z delom v novih poslovnih prostorih Lovske zveze Maribor, ki je odslej na **Tržaški cesti 65 v Mariboru**.

Prostori so v prvem nadstropju, na hrbtni strani stavbe, kjer je delovala trgovina OBI. Do poslovnih prostorov boste dostopali skozi *Poslovni vhod 1* pri Keraminu.

Strokovna služba LZM

NAREJENI V EU!
DO -50°C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrise in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVNA MATERIAL Z MEHRERČU
- FLIC
- TOPLOVODNO IZOLACIJSKA FOLIJA

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
tel. 031 389 010, info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
 - **Puške:** Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
 - **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
 - **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund
- Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

SLOVARMs

Uvoznik in distributer - SloVArms, d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE

PULSAR ARMASIGHT

**STEYR
MANNLICHER**

Vixen

HAWKE

ENDURANCE 1-4x24

Aimpoint SAUER
ÜBERLEGENE WERTE

Blaser R8

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

straight pull
TITAN 16

Verney-Carron

GunCoating

Tehnološko napredno keramično mazivo

- ✓ Brez vonja in barve, ne pušča ostankov in ne masti.
- ✓ Zelo primeren za vse vrste strelnega orožja in nožev.
- ✓ Zaradi suhe površine se na orožje ne lepi prah.
- ✓ Dolgotrajni efekt z visoko protikorozivno zaščito.
- ✓ Za zaščito zadostuje majhna količina – zelo ekonomično.
- ✓ Odporen proti vodi, znoju in krvi.

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, TITAN, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, SAUER.

Naprodaj v vseh boljše založenih lovskih trgovinah.

ZIMSKI LOVSKI KOMPLET

NEPREMOČLJIV, NEPREPIHLJIV, NEŠUMEČ

Komplet je narejen za lov pri zelo nizkih temperaturah. Je izredno udoben in dokaj lahek. Zunanja in notranja stran sta iz naravnih materialov, podloga in membrana pa iz najboljših materialov za toplotno izolacijo, vodotesnost in neprepiljivost. Zaradi njegove funkcionalnosti ga boste radi nosili tudi v vsakdanjem življenju.

Cena kompleta: **239,00 EUR**

Jakna: **157,00 EUR**

Hlače: **119,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Za imetnike lovske izkaznice **10% popust** na strelno optiko, dvoglede, optične pike in spektive

ARMY SHOP

VELIKA IZBIRA STRELIVA

OPREMA ZA LOV IN RIBOLOV

LOVSKI NOŽI IN NAHRBTNIKI

**OBLAČILA ŠVEDSKE
ZNAMKE PINEWOD**

Spletna trgovina
www.avantura.info

www.avantura.info

Avantura, Inocente Tomaž s.p., Notranjska 4 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info